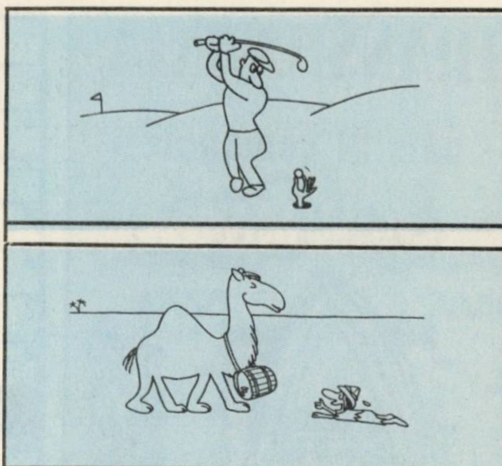
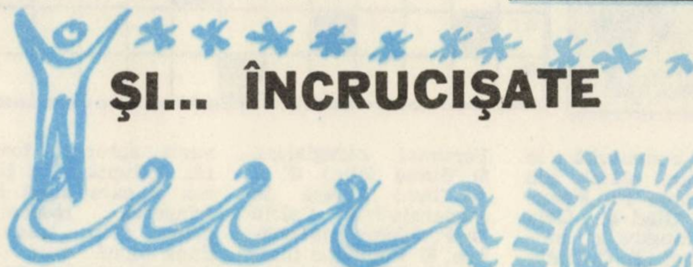
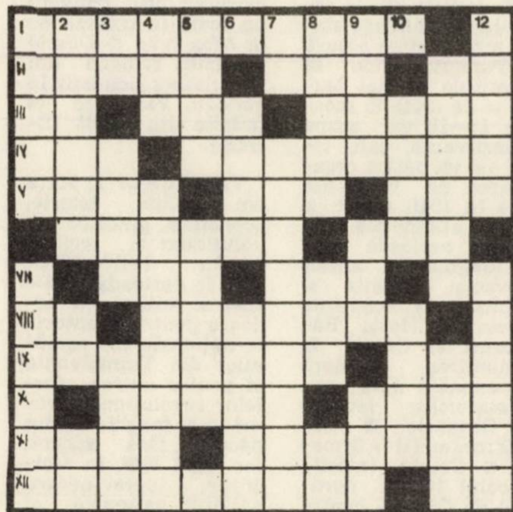
şi nul. ● Golf la Marea Egee.

VERTICAL: 1. Cetatea filmului românesc ● O şcoală a farmecului ondulat cu pasul, coapsa, braţele şi grumazul. **2.** Vine de la om şi pentru om ● Vacă masculină. **3.** Cezar Bolliac ● Tempo lent pe partitură ● Deosebeşte pe Enescu de Eminescu. **4.** Sihastrul Carpaţilor ● Literă slavonă ● Gîscă la superlativ. **5.** „Şi care, în sfîrşit, după un nobil plan, petrecea... într-un vechi parmezan" (pl.) ● Oficiul turismului. **6.** Pe punctul de a fi eliminat ● Iniţialele caricaturistului Taru. ● Teverone. **7.** Arc de venin ● Oază în Sahara de Nord ● Doctor. **8.** A face ceva pe vecie ● Nişte neveste late pornite la drum pe o linie strîmbă. **9.** Dublu „i" ● Imagine caracteristică. **10.** Oraş şi rîu în Austria ● A mai fost un stup în zbor... ● În apă peşte şi pe drum dulce. **11.** Substantiv de prins peşte şi de tras pe sfoară ● Firimiturile siciliene. **12.** „Tovarăşul şi şoarecele tău" (dim.)

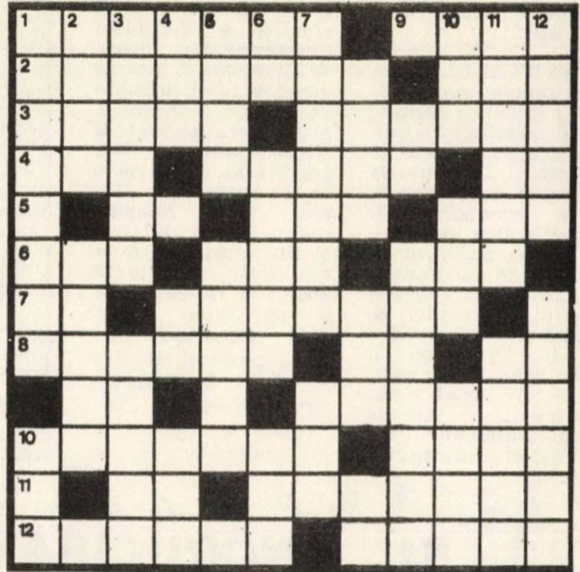
ŞI... ÎNCRUCIŞATE

ORIZONTAL: I. Nu e de-ajuns s-o iei din lectură ; trebuie s-o trăieşti concret. **II.** Pleacă toţi cocorii cu ea (pl.) ● Şi bună ! ● Un salut familiar. **III.** Iniţialele lui Turgheniev ● Vorbă de plată ● Secretul Giocondei. **IV.** Cum se păstrează un plan ● O veche sensibilitate ministerială. **V.** Cristalul eternităţi. ● Adunate la Al. Zirra ● Cuvînt de dedicaţie. **VI.** Vrea să fie drăguţ şi e plicticos ; vrea să-ţi placă şi-ţi vine să-i dai la cap (pl.) ● A mai fost : centimetru cub. **VII.** Şef de agie şi rimă la bragă ● Nume de moş şi rimă la gene. ● Debut în aviaţie... **VIII.** Sîmburele cărnii ● Clădiri şi acareturi. **IX.** Diminutiv de stejar ● A patra şi încolo nimic... **X.** Prelat moldovean, pe timpul Regenţei ● Regele tragediei autorului lui Hamlet. **XI.** Mitul turmelor ● Înşiruire. **XII.** Dans pe muzică sprintenă napolitan ● Editura Academiei.

VERTICAL: 1. Nişte ouă ale lunii ca gălbenuşul pe dinafară (sing.) ● Cu reflexe roşietice. **2.** I s-au înecat corăbiile (fem.) ● Ştefan, pe scurt ● Şi altele. **3.** Silabă cu „i" ● Soarele alb ● (Ţinut în vechea Grecie) **4.** Rădăcina celui de-al optulea ● Obiectul unui negoţ strict românesc. **5.** Primar turc ● Cîrnat evoluat. **6.** Pică din picătură ● Deţinere sub pază legală. **7.** Opus lui dumneata ● E discretă ca dragostea. **8.** Pictor şi gravor expresionist belgian (n. 1949) ● Egal cu zero, şi dacă tace şi dacă a vorbit ● Rebus-Lexicon. **9.** (Afluent al Nistrului) ● O imensă pîlnie de cristal cu gura-n jos ● Pentru el sau pentru altul. **10.** Face parte din idee şi din sentiment ● N-a putut fi niciodată stinsă, cu violenţă (pl). **11.** Toarce ca fusul, murmură ca marea, şuieră ca griul ● Dă tonul interogativ, dacă vrei, frazei, încă de la început. **12.** Jucării de vorbe ● Vioară de cîmp.

ORIZONTAL: 1) Comună în județul Cluj, unde în 1437—1438 are loc o mare răscoală antifeudală a țăranilor care înfrîng (în iunie 1437) armata nobiliară și ca urmare obțin satisfacerea unor revendicări sociale, economice și politice ● Conducătorul războiului țărănesc din Transilvania și Ungaria îndreptat împotriva asupritorilor, care după cîteva victorii (Cenad, Nădlac) este înfrînt la Timișoara de armata nobililor, prins și executat la capătul unor suplicii cumplite. **2)** Nume sub care este cunoscut notarul regelui ungur Bela III, autorul cronicii **Gesta hungarorum** (=Faptele ungurilor) în care este atestată existența populației românești în Transilvania înainte de venirea ungurilor, precum și faptul că era constituită în formațiuni statale sub conducerea lui Menumorut, Glad și Gelu ● Prelungire a protoplasmei. **3)** Cuvîntare ● Populație de origine germană colonizată de regii unguri în secolele 12—13 în unele părți ale Transilvaniei cu scopul de apărare împotriva maselor asuprite și a atacurilor din afară. **4)** Cedare doar la început ! ● Organizație culturală a românilor din Transilvania înființată la Sibiu în 1861, care a avut un rol însemnat în lupta de eliberare a românilor transilvăneni, printre conducătorii ei numărindu-se Andrei Șaguna, Timotei Cipariu, George Barițiu ș.a. ● Barbu Xenopol. **5)** 1918 — momentul istoric al unirii Transilvaniei cu patria mumă ● Perioade geologice ● Personaj caragialesc. **6)** Sinus (abr.) ● A ști (inv.) ● Apă în suspensie ! **7)** Calciu ● Probleme matematice. **8)** Populație finougrică condusă de Arpad, care la finele secolului 10 înfrînge statul morav și se așează în Panonia, unde se constituie ca stat feudal și de unde în secolele 11—13 va ocupa Transilvania, care totuși își va păstra organizarea de voievodat pînă în 1541, avînd o largă autonomie. În aceeași perioadă statul maghiar va anexa Slovacia, Croația și Dalmația ● Economie (presc.) ● Horia Răducanu. **9)** Cupru ● Denumirea populară românească dată exploatatorilor feudali. **10)** Gingășie ● Rîu în Franța. **11)** Afirmație ● Cetate întărită (secolul 10) la nord-vest de Oradea, centru al formației statale conduse de Menumorut, pentru cucerirea căreia statul feudal maghiar avea să dea lupte grele. **12)** Unul din conducătorii răscoalei țărănești din 1784—1785 din Transilvania, apropiat tovarăș de luptă a lui Horea și care după înfrîngerea răscoalei, prins prin trădare, după două luni de groaznice torturi va fi executat prin frîngere pe roată în cetatea de la Alba Iulia ● Dascăl de limbă română din Caransebeș pomenit în epilogul **Paliei de la Orăștie** din 1582 (Efrem).

VERTICAL: 1) Mare om politic, istoric, economist, gînditor revoluționar și scriitor român (1819—1852), care în perioada 1848—1849 a militat cu ardoare pentru drepturile naționale ale românilor din Transilvania și pentru unirea forțelor revoluționare române și maghiare, din păcate fără succes, iar după 1848, în emigrație, a luptat pentru unitatea națională și pentru colaborarea cu emigranții unguri și poloni, alături de revoluționarii italieni și francezi ● Locuitor antic de pe meleagurile noastre. **2)** Trei localități în Japonia ● Nume de două ori

> Desigur, orice națiune are dreptul să se organizeze la ea acasă așa cum vrea.
>
> NICOLAE TITULESCU

legendar în istoria poporului nostru, a celui din Transilvania în special, o dată, pentru marele conducător de oști hunedorean, care a înfrînt pe Mahomed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului, în bătălia de la Belgrad din iulie 1456, și a doua oară, pentru conducătorul revoluției de la 1848—1849 din Transilvania supranumit **Craiul munților.** **3)** Voievod din Maramureș, răzvrătit în 1343 împotriva regelui ungur Ludovic I de Anjou, trece în 1359 în Moldova, unde este recunoscut ca domn, fiind primul domn de sine stătător al Moldovei (1359—1365) ● Scriitor de origine italiană (dalle Colonne) a cărui operă **Historia troiana** a fost găsită în copie (realizată în 1475) la un laic din Oradea, demonstrînd circulația pe teritoriul nostru și a literaturii laice. **4)** Fiica lui Cadmus (mit.) ● Subsemnatul ● Obște („țară") românească, precum și cele din Hațeg, Făgăraș, Banat, Maramureș etc. care și-au păstrat multă vreme și după cotropirea maghiară statutul de libertate și autonomie. **5)** Vîrf în pădurea Boemiei (R.S.C.) ● Formă de manifestare culturală, care după cucerirea romană se realiza cu caractere latine, apoi cu slavone și din nou cu latine în toate cele trei state feudale românești. **6)** Noru Marinescu ● Populație probabil de origine turcică așezată de regii unguri în unele părți ale Transilvaniei, care suportînd aceeași asuprire ca populația română a luptat adesea sub steagul domnilor români sau alături de răsculații transilvăneni ● În Liban ! **7)** Stat din Europa centrală, care împreună cu Ungaria procedează la crearea unui stat dualist (în 1867) și trece la încorporarea Transilvaniei la Ungaria, care astfel își pierde complect autonomia ● Acei. **8)** Mare bogăție naturală a Transilvaniei, care va atrage din cele mai vechi timpuri cotropirea de către alte state ● Arborele nostru de ceai ● Horia Zaharescu. **9)** Scaun de poveste ● ● Fiul lui Basarab, domnul Țării Românești, care în 1334 se întîlnește cu Ludovic I, fiul lui Carol Robert, și decid o luptă unită împotriva tătarilor. **10)** Ocale ● Nuzi ● Roată. **11)** Sat din județul Bistrița-Năsăud care, sub conducerea lui Ștefan Hencz, se alătură răsculaților de la Bobilna ● Conducătorul răsculaților români (pe numele lui adevărat Vasile Ursu Nicola) din Transilvania din 1784—1785, frînt și el pe roată, după grele cazne, în cetatea de la Alba Iulia (feb. 1785). **12)** Căpetenie de haiduci din Gepiș (Bihor), care cu o ceată formată din iobagi, cnezi și chiar voievozi români, unguri, sași și sîrbi, ajunși în stare de iobăgie este pomenită în 1386 ca luptînd în părțile sudice ale Transilvaniei ● Alt conducător român al răscoalei țărănești din 1784—1785 din Transilvania, prins și el în ianuarie 1785 și întemnițat la Alba Iulia ; supus la grele torturi, se spînzură în închisoare.

Dicționar : SCI, LERS, ONOE, GUIDO, INO, LYSA.

„POMUL ETERN

AL VIEȚII"

Înscrieți în jurul fiecărei cifre, cuvinte cu următoarele semnificații, începînd din căsuța însemnată :

1. „Bărbați" în floare. **2)** Mici poezioare. **3)** Trimis mai de mult (pl.). **4)** Te cere în căsătorie. **5)** Bani dați de pomană. **6)** Și-a atins ținta. **7)** Nu face nimic. **8)** Autograf la cerere. **9)** Stau pe sub mese. **10)** Limbă de pasăre (pl.). **11)** Garnitură din echipa militară (pl.). **12)** Stau sub presiune.

La o dezlegare corectă, citind una din cele două litere de deasupra fiecărei cifre, veți afla numele unui personaj (în denumirea grecească) creat de Goethe în drama „Faust", în gura căruia pune distihul : „Grau, treuer Freund, ist alle Theorie" (Cenușie e, prietene scump, orice teorie), ca răspuns unui tînăr școlar ce venise să-i ceară bătrînului Faust sfatul cum să se orienteze în viață și ce studii să îmbrățișeze. Următorul vers sună astfel : „Und grün des Lebens goldner Baum" (Și verde este al vieții pom de aur). În altă operă a sa („Wilhelm Meister"), Goethe confirmă părerea că viața îl formează pe om și că, în fața vieții, orice teorie pălește. E ca cenușiul în fața verdelui.

Sensul folosirii acestor versuri, devenite în limba germană maxime, reiese foarte clar din „Scrisori cu privire la tactică", în care Lenin, după ce spune că „un marxist trebuie să țină seama de viața vie, de faptele precise ale realității și să nu continue să se crampone ze de teoria zilei de ieri" — citează din Goethe : „Teoria, prietene, e cenușie ; numai pomul etern al vieții e verde".

La rîndul lui, Goethe s-a inspirat dintr-o carte populară de povestiri din anul 1587, în care pentru prima oară a apărut, într-o formă puțin diferită, numele personajului de mai sus, care rezultă din încadrarea numelui Faust între două cuvinte grecești (mè — ophelès), care în traducere înseamnă „Acela care nu-i favorabil lui Faust".

„La douăzeci de ani te însori cu oricine, la cincizeci de ani cu orice. Între aceste două vîrste însă poţi căuta pe cineva"

Cugetare japoneză

„Vreme vine, vreme trece..."

Supărată foc, soţia îi spune tovarăşului ei de viaţă.

— M-am săturat pînă peste cap. Alaltăieri ai venit acasă ieri. Ieri ai venit — astăzi. Dacă şi astăzi ai să vii mîine, să ştii, poimîine intentez divorţ.

— Medicul acesta face minuni. A vindecat-o pe soţia mea într-un timp record.

— Cum aşa, de ce suferea ?

— I-a explicat că toate „bolile" de care era convinsă că suferă, sînt simptomele bătrîneţii ce se apropie.

— Ce serbezi azi, draga mea ?

— Ziua de naştere.

— O sărmana mea prietenă ! Cînd mă gîndesc că, de mîine, ai să declari cu un an mai puţin...

— Iubito, îi spune un tînăr logodnicei sale, am să-ţi ofer o perlă la fiecare aniversare a ta. Cînd te-ai născut?

— Într-o joi.

În timpul unei aprige discuţii, soţia îşi apostrofează soţul :

— Tocmai tu, căruia i-am dăruit cei mai buni şi frumoşi ani din viaţă ? !

— Nu vorbi aşa, o rugă soţul. Mă îngrozeşte gîndul că mă aşteaptă anii tăi răi şi urîţi !

— Femeia la 20 de ani e fermecătoare, la 30 de ani, înfloritoare, iar la 40, interesantă.

— Şi după 40 ?

— Ai cunoscut vreo femeie care să aibă mai mult de 40 de ani ?

— Cîţi ani are soţul dv ? — întreabă vecina curioasă.

— 40 ! Între noi este o diferenţă de zece ani.

— Zău ? — se miră vecina. Pentru 50 de ani arătaţi foarte bine !

— Pînă la 35 de ani vei fi nenorocită în căsnicie.

— Şi după ceea ?

— Ai să te obişnuieşti.

— Eşti nebun ? Ai 60 de ani şi vrei să te însori cu o fată de 20 ! Gîndeşte-te că peste 20 de ani tu o să ai 80 şi ea, 40 de ani...

— M-am gîndit şi la asta — răspunde pictorul. Ai dreptate. Dar o să-mi iau alta atunci...

— Spune-mi, soţia ta este tot atît de frumoasă ca acum 20 de ani ?

— Este, numai că acum acest lucru mă costă mult mai mult ! ...

Un tînăr, respins de o domnişoară pe care o ceruse în căsătorie, se jura straşnic : „Dacă mă refuzi, voi muri".

Ea l-a refuzat şi într-adevăr, el a murit... 60 de ani mai tîrziu !

Soţul cumpără la cofetărie un tort pentru ziua de naştere a soţiei.

— Cîte lumînări doriţi ? — întreabă vînzătoarea.

— Treizeci şi cinci, ca de obicei...

— Duduie, ce cadou îmi puteţi recomanda pentru cea de-a şaptea aniversare a împlinirii vîrstei de 29 de ani a soţiei mele ? ...

Soţia îi arată soţului ultimul jurnal de modă :

— Uite, dragul meu, anul acesta cămăşile bărbăteşti se poartă fără nasturi.

—Admirabil ! Înseamnă că de 15 ani mă-mbrac după uttima modă !

Definiţie : Soţie este aceea care după 10 ani se chinuie să schimbe obiceiurile soţului şi apoi se plînge că nu mai are lîngă ea pe omul cu care s-a măritat.

— Cred, draga mea, că este timpul să-ţi mai lungeşti rochia...

— De ce ?

— Fiindcă dincolo de genunchi ţi se văd... anii !

Curtenitor, un bărbat flatează o femeie ceva mai în vîrstă :

— Aveţi o fiică atît de tînără. Bănuiesc că v-aţi măritat foarte devreme.

— Da, răspunde ea, zîmbind. La ora opt dimineaţa.

— M-am hotărît : nu mă căsătoresc pînă cînd nu împlinesc 25 de ani, spune sora mică.

— Iar eu n-aş vrea să aştept 25 de ani pînă cînd mă mărit, spune oftînd sora cea mare.

— Scumpa mea, ţi-am adus de ziua ta acest colier. Are atîtea perle, cîte primăveri ai tu.

Ea (după ce numără perlele) — Am făcut o mare prostie că nu ţi-am spus vîrsta adevărată.

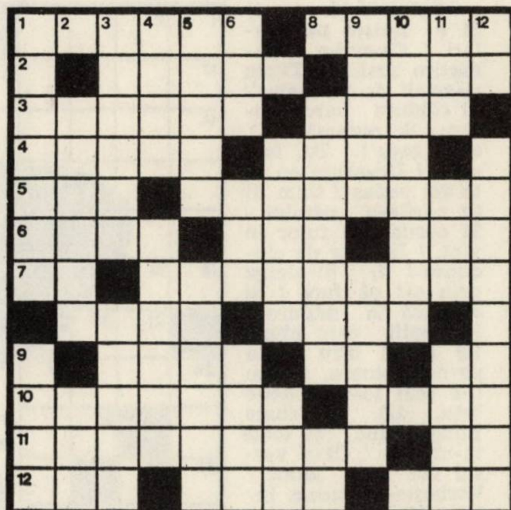
— Douăzeci de ani în şir eu şi nevastă-mea am fost doi oameni fericiţi.

— Şi pe urmă ?

— Pe urmă, ne-am întîlnit şi ne-am cunoscut...

Centenare, 1982

Ion Agârbiceanu

ORIZONTAL: 1) Localitate în județul Alba în care s-a născut la 28 mai 1882 Ion Agârbiceanu, prozatorul care avea să publice pe la începutul secolului XX în reviste ca **Luceafărul, Ramuri, Viața Românească** și altele ● Orașul în care se stabilește după primul război mondial Ion Agârbiceanu, unde conduce ziarul **Patria.** 2) Prima proză din ciclul **În pragul vieții,** operă inspirată din întîmplări reale trăite și culese în vremea primului război mondial ● **Din munți și din...** (1957), proză inspirată din copilărie, în același timp fiind un elogiu adus naturii patriei (var, sing.). 3) Ziarul condus de Ion Agârbiceanu la Sibiu, după 1918 ● A depune mărturie în lege. 4) Șopîrlă mare din America de Sud ● Luna în care s-a născut Ion Agârbiceanu (ortografie veche). 5) Trasul la țintă ● Volum de memorialistică apărut în 1940 în care Agârbiceanu adoptă un stil, confesiv în adevăratul înțeles al cuvîntului (sing. neart.). 6. Curs turcesc ce străbate Iranul și se varsă în Marea Caspică ● Dezinfectant ● Stuf, trestie de baltă (Trans.). 7) Nota bene ● Volum de Ion Agârbiceanu, apărut în 1910, primul după debutul cu **De la țară** (1905). 8) Nicovală ● Nu este chiar ireal ! 9) Vechea denumire a Irlandei ● Mea ! ● Afirmație. 10) Producători și vînzători de obiecte fabricate din cupru ● Diminutivul rîului. 11) Capodoperă a nuvelisticii lui Ion Agârbiceanu care a stat și la baza unui scenariu de film cu Leopoldina Bălănuță în rolul principal ● Carei ! 12) **Domnișoara...,** titlu din opera lui Agârbiceanu, roman scris sub influența lecturilor din Tolstoi și Flaubert... ● ...această eroină tolstoiană impresionîndu-l deosebit pe autor ● Diminutiv de la Nicolae.

VERTICAL: 1) **Zilele din urmă ale... Pîrvu,** unul din cele cinci volume apărute în rodnicul an 1921 (alături de **Trăsurica verde, Robirea sufletului, O zi însemnată, Chipuri de ceară** și **Ceasuri de seară**) (neart.) ● Un gest necugetat. 2) Unul din nenumăratele pseudonime literare cu care Ion Agârbiceanu va semna în publicația **Răvașul** editată la Cluj, în perioada 1903 — 1913 ● Animal nordic. 3) **File din cartea...,** volum care a văzut lumina tiparului în anul 1959, proză cu o încărcătură sufletească deosebită, inspirată din frumusețea patriei (neart.) ● Retribuție a muncii depuse. 4) Nu are un gust prea plăcut (fem.) ● Un alt volum al lui Ion Agârbiceanu, publicat în 1922, volum care anunță temele viitoare ale prozatorului (vor urma **Legea trupului, Legea minții. Povestea altei vieți** și altele) (pl.). 5) A se da în leagăn ● Mediu predilect al prozatorului **(aproape exclusiv), I. A. reflectă o evoluție de la romantismul senzațional și pitoresc către descrierea unor crize de conștiință și a reacțiilor unor temperamente diferite puse în relație ca în naturalism** (Marian Popa) (fem.). 6) Romancier portughez ● Nume de fată ● Expoziția realizărilor economiei naționale (abr.). 7) Nu văd prea departe ● Ianuarie (presc.). 8) O altă nuvelă a lui Agârbiceanu care, alături de nuvelele **Popa Man** și **Faraonii,** reprezintă o creație de vîrf în opera autorului (neart.) ● Sirenă pe Capitoliu. 9) Prevăzut cu o anume pană ! ● **Ceasuri de...,** volum apărut în 1921. 10) Roman publicat în 1931 și inspirat din viața clericală. 11) Mamă (arh.) ● Ipoteticul teritoriu al fericirii veșnice ● **...lex,** încă o nuvelă de excepție din opera lui Agârbiceanu. 12) În cupă ! ● **...în septembrie,** culegere memorialistică și publicistică apărută în anul 1971.

Dicționar : ARAS, NAD, IREA, EIRE, ESA, IMA.

Definite de... Coşbuc

ORIZONTAL : 1) Şi e linişte pe dealuri / Ca-ntr-o mănăstire ansă ; / Dorm şi-arinii de pe maluri/ Şi căldura valuri-valuri / Se revarsă 5) O, calul meu ! Tu, fala mea, / De-acum eu nu te voi vedea / Cum ţii tu nările-n pămînt / Şi coada ta fuior în vînt, / În zbor de rîndunea ! 7) Şi-alerga prin sat să fure / Şi să ducă în pădure / Pe copiii care plîng. 10) Şi-un brîu purta pe-ncingătoare, / Cum n-a mai fost pe lume brîu. 12) Şi toate plîng cu tine / Şi toate te-nţeleg, / Că-n versul tău cel jalnic / Vorbeşte-un neam întreg. 14) În frunte, pe calul tău murg, / Pornita-ai urgia pieirii, / Strivit-ai în şanţ grenadirii / Dar iată, că ranele-ţi curg. 15) Numele ştiinţific al raţei. 16) „...oglindă", poezie de George Coşbuc. 17) Lucian Hagiu. 18) Liviu Zainea. 20) „...de plată", poezie de Coşbuc. 21) Unu la table. 23) Subsemnatul. 24) Insectă dipteră. 26) „Copila cea... umblet drag", poezie de Coşbuc. 27) Campion. 29) Domn ! 30) Construcţie de zidărie deasupra unui cămin. 32) Literă cirilică. 34) Expresie din cîntecele populare. 35) ... de nebuni scornit şi de femei ! 37) Dragoste. 39) Sport acvatic. 40) „Volos, preot...", poezie de Coşbuc. 42) Cu fierul potcoavei tu-mi sapă / Mormîntul pe margini de apă, / Şi-n urmă cu dinţii mă prinde / Şi-aruncă-mă-n groapă ! 44) „... Hassan" şi „Osman...", poezii de Coşbuc. 46) Ciudă. 48) Din zei de-am fi coborîtori / C-o moarte tot sîntem datori ! / Totuna e dac-ai murit / Flăcău ori moş îngîrbovit ; / Dar nu-i totuna... să mori / Ori cine-nlănţuit. 49) „Fata...", poezie de Coşbuc (neart.). 50)... vi-l lăsasem mic, / Cu creştetul cît masa / O fi acum ştrengar voinic Şi vă răstoarnă casa ? 51) Iat-o veselă şi-aprinsă ; / Joacă hora ! Cum e-ncinsă / Cum îşi poart-a ei făptură, / Toată-i ca-n zugrăvitură / Mamele, privind-o-n horă, / Socotesc : — „Olio, tu leică, / Ce mai drac frumos de noră !" 52) Albe poartă-n mîini cofiţe ; / Albe rochii fluturînd, / Fug pe dealuri scuturînd / Rouă din cosiţe (dim.).

VERTICAL : 1) El, cel mai drag ! El a venit / Dintr-un afund de Răsărit, / Un prinţ frumos şi tinerel, / Şi fata s-a-ndrăgit de el. 2) Port în Danemarca. 3) Din neamul remilor. 4) Istria ! 5) „Mă tem că... va plînge", poezie de Coşbuc. 6) Barbu Dobrescu. 7) Să-i spui că-s sănătos şi-aş vrea / S-o aflu măritată. 8) „Numai...", poezie de Coşbuc. 9) Cu frîul pe coamă el fuge nebun, / Că-n

gheară de fiară și-n gură de tun / Mai dulce-i pieirea. 11) Bine ! 13) Le-am lăsat să facă pui. / Una-i știrbă, și-alta goală ; / Nici o pricopseală nu-i! / De le vrei plocon ori pradă / Ia fugi, Zbîrlio, și le adă! 17) Bat și ei cel drum ca minzul, / Să ne strice nouă prînzul (sing.). 19) ...i-am întreba : ce vor ? / Și nu le-am da nici lor pămînt, / Căci ei au cerul lor ! 22)... un solist vestit / De printr-alte țări venit. 24) Un uriaș cu fruntea-n soare, / De pază, țării noastre pus. 25) Și se nalță,-ncet-încet, / Gînditoare ca o frunte / De poet. 28)... repezi scot din gheare / Carnea din căldări, / Corbul cel cu ciocul tare/ Dumicată-n blide-o lasă, / Cintițoii duc la masă / Rindul de mincări (sing.). 29) „Rugămintea... urmă", poezie de Coșbuc. 31) Iar mișelul stă, se uită, dă apoi; și grabnic unda / Singelui țișni din rană ; și-a căzut Amalasunda. 32) Ele pling, și mi se stringe / Inima cum stau și-ascult, / Ele pling și tot mai mult / Prin văzduhuri plinge (sing.). 33)... se ceartă c-o găinușă / Pentr-un gîndăcel (pl.). 35) Pepene ! 36) Ziua zboară peste sate ; / Peste ape-ntunecate, Noaptea, peste mări. 38) — „E mort ! El a căzut la Plevna / În cel dintîi șirag !" 39) Caiele ! 41) „La pămînt... talpa goală", poezie de Coșbuc. 42) „De... din urmă dată", poezie de Coșbuc. 43) „N-... pat, n-... vatră", poezie de Coșbuc. 45) În vale pe-o colină, / Mic și vesel : colo-n fund, / Uite-l verde și rotund / Nucul din grădină ! 46) „...te-ai priceput", poezie de Coșbuc. 47) Florea Radu 48) Cald ! 49) Onomatopee ovină.

ENIGME ● ENIGME ● ENIGME

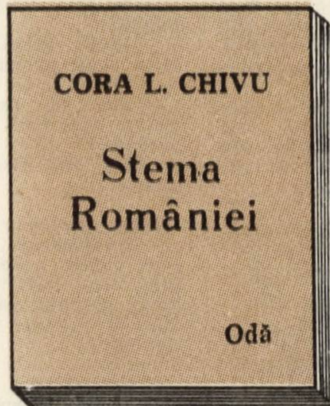
Pătrat

1	2	3	4	5	6
2					
3					
4					
5					
6					

ORIZONTAL : 1) Stări eminamente poetice. 2) Un om plin de viață. 3) O foaie verde... cîntată de Maria Tănase. 4) Substanță foarte hrănitoare. 5) Un stil deosebit de încărcat. 6) Reprezentantă de seamă a liricii noastre feminine.
VERTICAL : La fel !

Copertă literară

(6, 9. — 6, 5)

Prin anagramare veți afla numele unui mare prozator român al secolului XX, precum și titlul unuia din romanele sale scrise după 23 august 1944.

Un inventator

(Biverb : 5, 5)

S r U l
R

Literară

(Biverb : 5, 7)

O UM
R

Adunare cifrată

MINGI+
FILEU
TENIS

Înlocuind literele cu cifre (toate de la 0 la 10) se va descoperi că adunarea este corectă.

ETERNA ENIGMĂ

Două prietene stau de vorbă :

— Mă duc la bal mascat. Cum să mă maschez ca să nu mă recunoască nimeni ?

— Păi, cred că ar fi de-ajuns să nu te fardezi de loc ?

— In cei zece ani de căsnicie o singură dată am ieşit seara împreună cu soţul meu din casă.

— La teatru ?

— Nu, cînd s-a aprins casa.

Martoră într-un proces, doamna Rossi trebuie să spună cîţi ani are.

— Domnule judecător, am văzut 36 de primăveri.

— Bine, bine, doamnă, sînteţi bună însă să ne spuneţi şi de cînd nu mai vedeţi ?

Două prietene, trecute de prima tinereţe, stau de vorbă.

— Vîrsta mea corespunde numărului pe care îl port la pantof, spunea una.

— Interesant. Şi cîţi ani ai, de fapt ?

— 36.

— Săraca de tine, ce trebuie să te mai strîngă pantofii...

Mister John nu reuşea s-o convingă pe soţia sa să conducă mai atent automobilul. În sfîrşit, a găsit argumentul suprem spunîndu-i că în cazul unui accident, ziarele vor menţiona în ştirea respectivă vîrsta ei.

— Am auzit că bărbaţii însuraţi trăiesc mai mult.

— Aş. Li se pare lor viaţa mai lungă !

Două fete bătrîne stau pe veranda unei case de ţară şi vorbesc de una de alta. Tocmai atunci văzură o găină fugind de un cocoş care o urmărea insistent. Găina fugi în stradă şi nimeri sub roţile unui automobil, care trecea în mare viteză.

— Ai văzut — comentă una din cele două femei. Nu-i aşa că e minunat ? A preferat să moară !...

— Îţi place rochia cea nouă a Mariei ?

— Grozav ! O îmbătrîneşte cu cel puţin un deceniu.

— Ştii, Ioneasca se mută.

— De ce ? Avea casă bună !

— Mi-a spus că s-a săturat să bîrfească 15 ani în şir aceleaşi vecine.

— Nici o femeie nu-i în stare să păstreze un secret... Cu excepţia soţiei mele.

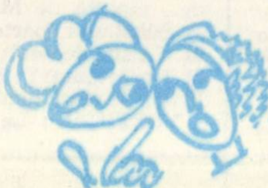
— Cum asta ?

— Inchipuieşte-ţi că de 18 ani mă străduiesc să aflu ce face cu retribuţia mea şi nu reuşesc.

— Ai auzit, Lilian ? Jeni se mărită cu un veterinar !

— Cu veterinarul ăla ! Este doar mult mai în vîrstă decît ea.

— Nu, nu, draga mea, confunzi pe un veterinar cu un veteran. Veterinari sînt cei care nu mănîncă carne.

— Spuneaţi că v-a dispărut soţia ?

— Da. Acum doi ani.

— Şi abia acum anunţaţi ?

— Pînă acum nu mi-a venit să cred.

— Ştii că femeile trăiesc mai mult decît bărbaţii ?

— Da. Mai ales văduvele.

Între prietene :

— Imaginează-ţi că i-am răbdat atîtea soţului meu, încît în ultimul deceniu am îmbătrînit cu cel puţin trei ani !

Un funcţionar, completînd un chestionar, se adresă unei femei cu nelipsita întrebare :

— Cîţi ani aveţi ?

— Să facem socoteala — răspunse graţios aceasta: M-am măritat cînd aveam 18 ani, soţul meu avea pe atunci 30. Azi el are de două ori mai mult. Deci am 36 de ani.

În timpul nunţii o femeie se adresează vecinei :

— Mireasa arată foarte obosită.

— Nu-i de mirare, de zece ani luptă pentru acest loc.

La coafor s-au cunoscut două femei. Şi s-au împrietenit. Una întreabă :

— Cîţi ani crezi că am ?

— În orice caz arăţi mai tînără !

— Sir, ştiţi... eu... adică... aş vrea... Vreau să vă spun că îi fac curte fiicei dumneavoastră de mai bine de cinci ani.

— Ei şi ? Ce doreşti? Pensie de vechime ?...

O femeie spune alteia :

— Eu şi sora mea avem împreună 45 de ani !

— Şi nu ţi-e teamă să laşi singură acasă o fetiţă atît de mică ?

— Cîţi ani ai, Nataşa ?

— 38.

— Parcă acum 5 ani tot aşa spuneai.

— Eu nu sînt dintre acelea care azi spun una şi mîine alta...

— Am împlinit 35 de ani, tu !

— Iarăşi ?!

ORIZONTAL: 1) Avioane fără motor pentru care există chiar și un campionat mondial cu probe privind respectarea anumitor trasee și aterizări la locuri fixe. 2) Înaintaș al aviației românești și universale, flăcăul din Binținți, care la 10—17 iunie 1912 obține un mare succes la mitingul aviatic de la Aspern (Austria) ● Termen de specialitate pentru aparatul de zbor. 3) International Electrotehnical Commission (abr.) ● Prefix pentru escadrila hărniciei ● Cădere de apă (ban.). 4) Horă îndrăcită! ● Afluent al Dunării ● Două bețe! 5) „Căpitanul" unei nave cu supraviețuitori! ● Un aparat asigurat la sol pe timp de furtună. 6) Poate provoca un dezechilibru în zbor. 7) Nici prea jos, dar nici prea sus (pl.) ● Con gol! 8) Nord-est ● Azi, mîine ● Colecție de fluiere. 9) Inși dintr-un popor antic ● Șopron (reg.). 10) Decolare, zbor și aterizare pe o rută dinainte stabilită ● Te poartă cu siguranță la înălțime! 11) Piloți încercați ● A fi la manșa unui avion. 12) Un alt mare înaintaș al aviației mondiale, cel care încă în 1910 avea să prezinte la Paris primul avion cu reacție ● Primul zburător și numele mai multor aparate de zbor românești.

VERTICAL: 1) Denumire dată aparatului de zbor pentru prima oară de către inginerul francez Clément Ader ● Tragedie sub nivelul de plutire! 2) Aripioarele de comandă ale avionului care ajută la manevrarea acestuia în zbor ● Insulă lîngă coasta de nord-vest a Norvegiei. 3) „Mașina zburătoare" imaginată și realizată de către transilvăneanul Conrad Haas (1529—1579) ● Excesiv de... 4) Literele de pe cîmpul cel alb ● Inginer și mecanic sovietic creator al mai multor aparate de zbor. 5) Polar Cap Absorbtion (abr.) ● Mijlocește emisia și recepția de semnale radio de la bordul navelor. 6) Evoluție acrobatică a unui avion care efectuează bucle în plan vertical sau oblic (pl.) ● Se zărește pămîntul! 7) Nici gînd să zboare (pl.) ● Cutie! 8) Bine! ● Tovarăși nu prea agreabili de zbor! ● Locuri de așteptare înainte de îmbarcare pentru pornirea în cursă. 9) Fluviu antic în Epir ● În final la aterizare! ● Urare, la pornirea în cursă (deși, stricto senso, n-are acoperire în condițiile de siguranță ale tehnicii moderne). 10) Un alt mare înaintaș al aviației românești și mondiale, cel care a reușit să se desprindă de pămînt cu un aparat prin forță proprie ● Despre avioane: a se prăbuși intrînd cu botul în pămînt. 11) Șefi de echipaj de zbor ● „A zburat" în capul lui Newton (gravitația, de!).

Dicționar: SUP, ORHA, INN, SOP, ULO, EAS.

Gelu Stoicescu

Epigrame

NOAPTE DEFINITIVĂ

de Matei Gavril

Cu „Noapte definitivă"
A căzut în recidivă
Că mai face cîte-o farsă
Cînd scrie cu-o lampă arsă.

CÎMPIA ETERNĂ

de George Alboiu

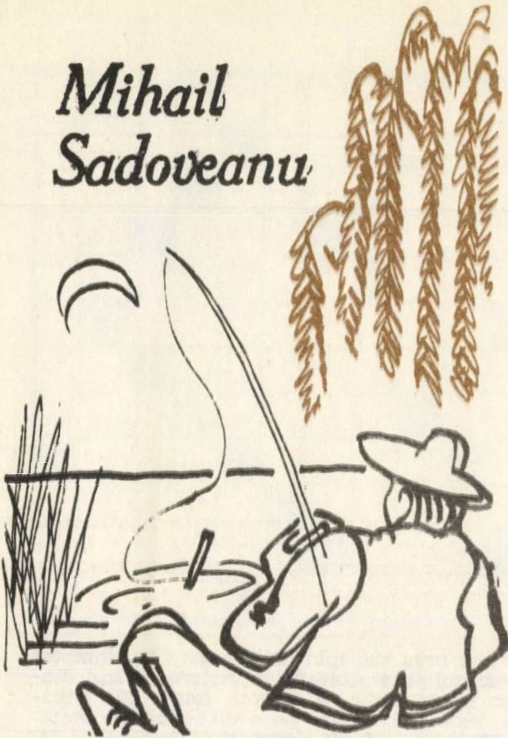
Toți știam pînă acum
Că-i eternă poezia,
Dar am aflat din volum
Că-i eternă doar... cîmpia.

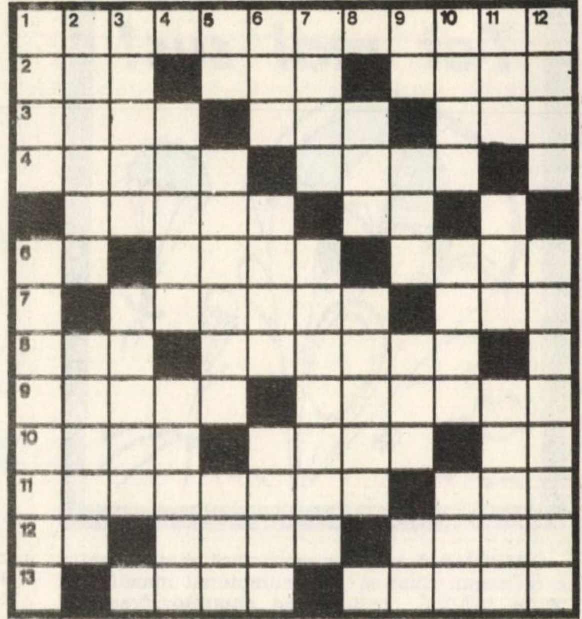
MACISTE

de Gheorghe Pituț

Un motan? El polițist e!
Nu-i putință de tăgadă.
Dar, ca detectiv, Maciste
Trage des mîța de coadă.

Mihail Sadoveanu

ORIZONTAL: 1) Minunat complex turistic situat pe şoseaua Roman — Fălticeni, al cărui nume e inspirat din fermecătoarea culegere de povestiri a lui Mihail Sadoveanu, unde „aşa pivniţă, aşa vin, în alt loc nu se poate" zice moş Leonte Zodierul. 2) Figura abia amintită a nevestei circiumarului din nuvela „Păcat boieresc" ● „...morţilor", simbol al oraşelor de provincie de odinioară, în care multe elanuri şi porniri generoase se scufundau în mlaştina indiferenţei şi a nepăsării ● Profesorul de germană pe care mai tîrziu Sadoveanu îl va creiona cu simpatie, cît şi pe filologul junimist Vasile Burlă, pe profesorul de latină Xenopol Gheorghiu sau filologul H. Tiktin. 3) Bătrîna capitală a Moldovei unde, într-o căsuţă din dealul Copoului şi-a aşternut pe hîrtie multe din operele sale ● Poezie lirică ● „Împărăţia apelor" cum a numit Sadoveanu Delta Dunării. 4) Copil de la circul străin care poposeşte în tîrg („Bordeenii") ● Personaj din Caragiale cu care a fost comparată Vitoria Lipan din „Baltagul", avînd acelaşi ţel: „pentru faptă răsplată şi năpastă pentru năpastă". 5) Inginerul din „Olanda", însoţitor al autorului pe apa Sebeşului ● Unu şi unu! 6) Aici, salut intim ● Unul din romanele lui Sadoveanu ● Bătrînul şi înţeleptul mag dac, personaj central din „Creanga de aur", imagine fabuloasă a vieţii poporului nostru din epoca romană. 7) Domn al Moldovei în vremea căruia se petrece acţiunea trilogiei „Fraţii Jderi" primul volum intitulîndu-se „Ucenicia lui Ionuţ", al doilea „Izvorul alb" şi respectiv „Oamenii măriei sale" ● Vechea denumire a Chinei (Înfloritoarea) 8) „Port" în toponimia japoneză ● „Oameni şi...", unde mînăstirile Rîşca şi Secu sînt zugrăvite cu măiestrie sub magia penei sadoveniene. 9) Capcane ● Cinstit şi preţuit, aşa cum a fost Sadoveanu, căruia i s-a conferit în 1960 Premiul Internaţional Lenin „Pentru întărirea păcii între popoare". 10) Vinul vechi e bun într-o „ulcea" nouă, spunea moş Precu, cunoscutul personaj din scrierile lui Sadoveanu ● Lumea acestora de odinioară, chinuită de sărăcie, obijduită de boieri, arendaşi şi stăpînire, umilită dar şi capabilă de răzvrătire bărbătească, apare în numeroase povestiri cuprinse în volumele: „Bordeienii", „O istorie de demult" etc., ca şi în romanele „Venea o moară pe Siret", „Nopţile de Sînziene" etc. ● Nota diapazonului. 11) O ciudată întîmplare în „lunca Dunării", amestec de duioşie, imaginaţie şi real în care autorul se întoarce din nou în prezentul satului, pe meleagurile lui Mitrea Cocor, eroul naraţiunii un alter-ego, modificat, face dovadă vastelor cunoştinţe despre natură ale autorului ● Regiune... mică! 12) În viitor ● Zestre (pl.) ● Una dintre mînăstirile descrise în „Oameni şi locuri". 13) „Casa noastră cu... humuită, cu paie acoperită şi cu necazuri împrejmuită" cum spune Neculae Prună, grăind în numele alor săi „oamenii satului" de altădată ● „...unde nu s-a întîmplat nimic".

VERTICAL: 1) Eroina principală a unei tragice întîmplări dintr-un obscur orăşel de provincie, neputincioasă în faţa prejudecăţilor stupide ale societăţii burgheze care-i stăteau în calea fericirii, plătind scump curajul de a le nesocoti ● „Nu voi pieri întreg" este singura mîngîiere a acestui artist al faptei, al jertfei consimţite care îşi

UNIVERSITĂŢI

Cea mai veche instituţie de cultură din lume este Universitatea din Karullin, fondată în anul 859 la Fès în Maroc, iar cea mai veche universitate din Europa este Oxford, înfiinţată în anul 1167.

Înfiinţată în anul 1755 de Lomonosov, Universitatea cu acelaşi nume din Moscova a cunoscut în decursul anilor o dezvoltare continuă. Clădirea cu 39 de etaje dispune, între altele, de 300 laboratoare şi o bibliotecă ştiinţifică cu 6 500 000 de volume. Aici studiază azi peste 30 000 de studenţi, existind peste 1 000 de cadre didactice dintre care 100 sînt academicieni. Pe lîngă numeroşi oameni de ştiinţă (Jukovski, Lebedev, Mendeleev, Herzen etc.), aici şi-au făcut studiile şi celebrii scriitori Griboedov, Lermontov, Turgheniev, Cehov ş.a.

BIBLIOTECI

Depozitul de manuscrise vechi „Casa Puşkin", de pe lîngă Institutul de literatură rusă al Academiei de ştiinţe a U.R.S.S., cuprinde peste 7 000 de cărţi, manuscrise, restaurate cu o deosebită atenţie. Cele peste 15 colecţii poartă denumirile locurilor unde au fost descoperite cărţile scrise de mînă. Expediţiile arheografice au constatat existenţa unor bogate biblioteci ţărăneşti, ceea ce probează respectul de care se bucura cartea şi în secolele trecute, în familiile vînătorilor, pescarilor, ţăranilor.

Cercetătorii reuşesc să stabilească numele unor oameni care au transcris cărţile sau al celor care au confecţionat coperţile (din piele, pînză, lemn etc.), sau al desenatorilor miniaturişti. În general cărţile au conţinut istoric ori literar, cuprind corespondenţă de afaceri, diferite documente şi calendare.

COSTER, FRANKLIN, MENDELEEV...

Prioritatea multor inventatori este contestată în ultima vreme. Printre ei se numără acum şi Gutenberg. După cum susţin olandezii, nu el ar fi inventat tiparul, ci concetăţeanul lor, Lorenz Coster. Dealtfel, recent, arheologii britanici au găsit la bordul unei corăbii olandeze cu pînze, scufundate, două medalioane de argint bătute în anul 1740 în cinstea lui Coster. Pe unul din ele este înfăţişată o femeie care calcă în picioare o carte a lui Gutenberg tipărită la Mainz cu litere care, zic olandezii, au fost furate din atelierul lui Coster.

Personalitatea multiplă a lui Benjamin Franklin (1706—1790) a însemnat pentru America secolului al XVIII-lea întruparea Epocii Luminilor. Franklin a condus „Curierul Noii Anglii", a întemeiat Societatea filosofică americană în 1743, şi a fost primul preşedinte al Academiei Pensylvaniei, transformată apoi în Universitate. În 1733 a tipărit Almanahul sărmanului Richard, una din cele mai populare cărţi din secolul al XVIII-lea, în paginile lui putînd fi găsite sfaturi practice şi îndrumări morale, anecdote, povestiri umoristice. În 1818 a apărut Autobiografia lui Franklin.

Cunoscut ca mare chimist al epocii noastre, D. I. Mendeleev a avut numeroase lucrări şi în alte domenii ale ştiinţei şi tehnicii. Cercetătorii au stabilit că, în 1901, el a propus proiectul unui spărgător de gheaţă, capabil să parcurgă Calea maritimă de nord. Proiectul a devenit realitate abia în zilele noastre, cînd colaboratorii Muzeului „Mendeleev", cu ajutorul constructorilor din Leningrad, au realizat modelul navei, după desenele tehnice păstrate.

CATRENE

PARADISUL PROVIZORIU

de Cornel Nistorescu

Numindu-l „Paradisul provizoriu",
Volumul, totuşi, şi-l credea etern,
Dar cititorii — vajnic purgatoriu —
L-au pus în raft alături de Infern.

CUVINTE ÎN BALANŢĂ

de Ion Velican

Găsind „Cuvinte în balanţă",
Cititorii n-au speranţă
Să le cîntărească toate.
Că n-au nici o greutate.

DRUMUL ŞI TIMPUL

de Adrian Vasiliu

(epigrame)

Cînd şi-a conceput volumul,
Primul cuvînt a fost drumul,
Dar s-a cam opus Olimpul
Să-i asigure şi timpul.

TEAMA DE OGLINZI

de Mircea Micu

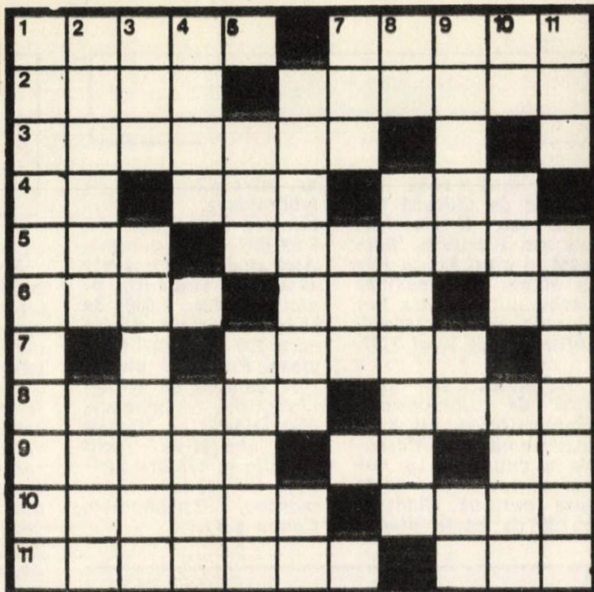
De oglinzi te înfiori ;
Îţi e teamă, ştim precis.
Chiar de le zici „cocotori",
Reflectează tot ce-ai scris.
(cocotori — oglinzi în Banat) **G.S.**

Centenare, 1982

VASILE PÂRVAN

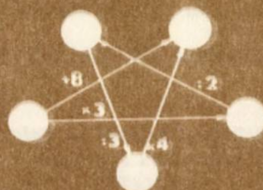

ORIZONTAL :1) Comună în județul Mureș cu o ctitorie din faza de început a sec XVI, obiectiv turistic și de cercetare istorică ● **...Civilizațiile străvechi din regiunile carpato-danubiene,** a doua lucrare monumentală a marelui istoric Vasile Pârvan, apărută în limba engleză, la Londra în 1928, adică după moartea autorului. 2) Capitală europeană unde marele istoric organizează **Școala română pentru perfecționarea tinerilor arheologi și istorici** și unde inițiază și conduce anuarele acesteia : **Ephemeris Dacoromana, Diplomatarium Italicum** și prima serie a revistei **Dacia** ● În preocupările sale pentru istoria antică a patriei noastre, Pârvan redactează și o lucrare privind **începuturile vieții romane** la gurile acestei mari artere de apă europene. 3) Cetate antică grecească de pe malul Pontului Euxin care va constitui cel mai important șantier arheologic al marelui istoric. 4) Dînsa ● Literă armeană ● Fîntînă. 5) Oficiul Național de Turism (abr.) ● Cetate romano-bizantină dobrogeană, unde între 1911 și 1914 arheologul Vasile Pârvan efectuează săpături și cercetări. 6) Zei casnici la romani ● Sat în județul Cluj ● Beriliu. 7) A trage brusc. 8) Monumentală lucrare monografică a lui Pârvan, constituind o adevărată protoistorie a Daciei ● Varietate de varză roșie. 9) Altă denumire dată coloniștilor romani așezați în Dacia ● Petre Ionescu ● Ler ! 10) Așezări fortificate antice și medievale care au constituit obiectul permanent de cercetare arheologică și epigrafică a lui Vasile Pârvan ● A hurui. 11) Alt aspect al activității marelui istoric în calitate de cercetător al civilizației antice grecești. ● Localitate în Japonia.

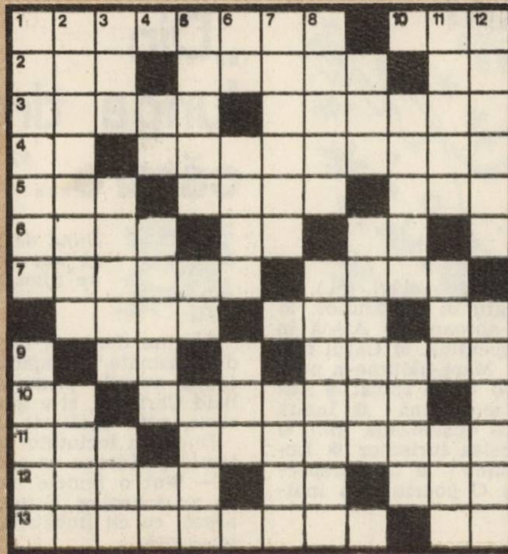
VERTICAL : 1) Șantierele și cercetările de specialitate efectuate de Pârvan la Piscul Crăsanilor, Tinosul, Mănăstirea, Poiana, Histria, Ulmetum etc. 2) Șantier arheologic unde Pârvan studiază a doua perioadă a fierului pe teritoriul patriei noastre ● Mic fluviu în Franța. 3) Organizația Mondială a Sănătății (abr.) ● **Getica, Dacia. Civilizațiile străvechi de la gurile Dunării, Idei și forme istorice etc.,** sînt desigur cîteva din lucrările de referință ale marelui istoric român, care l-au situat în prim planul cercetării europene de specialitate și care i-au permis intrarea în rîndul membrilor Academiei Române, a numeroase alte academii și societăți științifice străine. 4) Întinsă ● Oraș în China. 5) Apă curgătoare. ● Populație antică din nordul Mării Negre supusă de sarmați în secolul 3 î.e.n. 6) Titlul de doctor în științe istorice obținut de Vasile Pârvan după serioase studii de specialitate la Jena, Berlin și Breslau pe baza cărora realizează teza **Naționalitatea negustorilor din Imperiul Roman** ● Sînt. 7) Numele tătărăsc al cămilei ● Elan, energie (reg.). 8) 1882, momentul nașterii marelui nostru istoric ● Sat în comuna Huruiești din județul Bacău în care s-a născut Vasile Pârvan. 9) Vehicol rustic ● Servește ● Soare egiptean. 10) Iridiu ● Țeavă ● Mare centru universitar ardelean în care Pârvan își începe cariera universitară pe care o va continua apoi la București. 11) Cîntăreț antic ● Notații de filozofia istoriei consemnate de marele istoric în **Memoriale, Idei și forme istorice** etc.

Dicționar : AIP, LARI, OAR, HACO, AJI, ETEL, ILAN, DUA, MAU.

Centenare, 1982

Octavian Goga

ORIZONTAL : 1) Localitate din județul Sibiu unde, la data de 01 aprilie 1882, s-a născut **rapsodul celor fără nume și al pătimirii de veacuri** — Octavian Goga ● Cam acru la crișma lui Niculaie (**Cîntece**). 2) Octavian (presc.) ● Unul din cunoscutele pseudonime literare ale lui Octavian Goga, cu care a semnat la **Familia**, **Luceafărul**, și **Răvașul** din Cluj, precum și la **Tribuna** (împreună cu **prenumele** Nic. formează o anagramă perfectă de la Octavian) ● Apare ! 3) **Petru...**, numele societății studențești care ființa la Budapesta și la care aderă și Octavian Goga, aducînd cu el **fermentul revoltei și al spiritului românesc** ● **Ne cheamă...**, volum apărut în 1909, cînd Goga încă nu se desprinsese definitiv de manierismul sămănătorist și epigonismul eminescian (neart.). 4) Academic ! ● Marele critic literar care impresionat de versurile volumului de debut al lui Goga din 1905 îl propune pentru premiere Academiei (în anul următor va primi Premiul Herescu Năsturel). 5) Neg (pop.) ● **...noastră**, revistă editată de Goga în 1907 ; an în care i se intentează un proces de presă fiind acuzat de regimul austro-ungar pentru publicarea unor articole politice ● Bogăție a munților noștri. 6) Un timid care și-a pierdut capul ! ● Parte ! Nu duci lipsă. 7) Undeva, altundeva... ● Lume multă în convoi. 8) E... cînd ici, cînd colo ! ● Cîntec de slavă ● Calpe ! 9) Antemeridian ● Prefix sonor ! 10) Este de două ori ! (puncte de reper într-un cunoscut poem de Nichita Stănescu) ● Poezie de Octavian Goga care începe cu versurile : **Sat din margine de codru / Revărsat sfios în vale / Tot mai jalnic cade amurgul / Peste streșinile tale !** 11) Marcă de lampă pentru radio ● **...fără țară**, volum de poezii publicat în 1916, cuprinzînd versuri patriotice, inspirate de evenimentele vremii (sing.). 12) Marele nostru istoric care salută debutul lui Goga în revista **Sămănătorul**, certificînd și cu această ocazie talentul poetului ● Nina Alexandru ● Cămăși țărănești. 13) Orașul în care, în anul 1900, tînărul Octavian Goga se înscrie la Facultatea de litere și filozofie, studii pe care le continuă și le absolvă la Berlin în 1904 ● Vie !

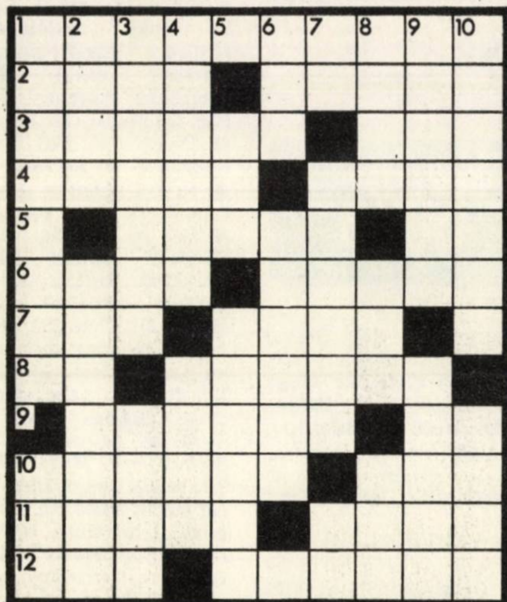
VERTICAL : 1) Ziar de front la a cărui apariție contribuie, alături de alți scriitori, și Octavian Goga, imediat după ce se înrolează în armată (în timpul primului război mondial) ● Un alt pseudonim al lui Octavian Goga folosit în **Tribuna** anului 1901 (S.). 2) Înalta instituție de cultură al cărei membru devine Octavian Goga în anul 1920 (în 1924 primește Premiul național de poezie, iar Universitatea din Cluj îi acordă titlul **doctor honoris causa**) ● Răsunet. 3) A cunoaște ● Editează împreună cu Oct. Tăslăuanu și Octavian Goga, în 1912, la Budapesta, revista **Luceafărul** (aici vor apare majoritatea poeziilor care mai tîrziu vor alcătui cuprinsul volumului de debut) (Al.) ● Pseudonimul lui Aurelie Ardelean (Aur.). 4) **Tragedia...**, poem al lui I. Madàch, Goga fiind autorul uneia din cele mai reușite versiuni românești (neart). ● **Meșterul Manole**, una din cele două manifestări în teatru ale lui Goga, cealălaltă realizare fiind piesa **Domnul notar** ● Gheorghe Asachi. 5) Cer întunecat ● Ere ! ● Pierd. 6) Cal din Dobrogea ● Privește ! ● Prefix pentru morală. 7) Dare de seamă ● Rîu în Austria. 8) Zăvoare (pop.) ● Transpus dintr-o modalitate artistică în alta. 9) Comună în Franța ● Instrumentul lui Lae Chioru (arh.). 10) Pîrcălab care conduce cetatea Chilia după ce o cucerește Ștefan cel Mare ● **Strămoșii** (poem publicat cu un moto, ca răspuns al lui Goga către Duiliu Zamfirescu). 11) Eroul Transilvaniei ● Dintr-un neam antic ● Luna nașterii lui Goga (cifră romană). 12) **La noi sînt codri verzi de brad / Și cîmpuri de mătasă...** ● Volumul de debut al lui Goga (1905), care îl impune ca pe unul dintre cei mai mari poeți ai timpului.

Dicționar : NEC, IMID, ERAR, RCA, ETI, ENNS, AME.

SPRE CULMI

ORIZONTAL : 1) Se înalță în slăvi (pl.). **2)** E la-nălțime ● Omul negru al înălțimilor. **3)** Asta-i culmea (pl.) ● Pe-aproape. **4)** Atacă în picaj ● În formă de... serpentină. **5)** Carul mic ● Urcă mai sus de sol. **6)** Mare-nălțime-n pustiu ● Om de curte veche **7)** Ies la spălat ● Sus la munte la izvor. **8)** În serpentină ! ● Înaltă tensiune **9)** Privește de sus dușumeaua (pl.) ● La temă **10)** Înălțate în calea turiștilor ● Legătură de sînge. **11)** A susține ! ● Cu perspective de a crește mare. **12)** O poartă prin înălțimi ● Nu se-nconvoaie.

VERTICAL: 1) O apărare la-nălțime ● Cu fruntea sus. **2)** În înaltul cerului ● Ținut sus (fem.). **3)** Sînt la înălțime în teatru ● Un gol de la-nălțime. **4)** Salvamontul pe numele său comun. ● La cea mai înaltă... tensiune (fig.) **5)** Asta nu-i a bună ● Un zbor fără motor. **6)** Ce stă-ntre oi ! ● Aspersoare marine. **7)**. În vîrful movilei ! ● Atinge cele mai înalte culmi ● Capătul de sus ! **8)** Fost emirat în Arabia ● În final... dogit ● Invitație la săritură **9)** Coș care se-nalță deasupra caselor. ● Privită de pe înălțimile Olimpului. **10)** E la o tensiune înaltă ● Bază de lansare.

Cuvinte rare: ZOI, HIL, ASIR.

„Din lunga timpului cărare..."

Bună de ținut minte : „E adevărat că avem viața înainte, dar vîrsta ne ajunge din urmă..."

OSCAR LEMNARU

Bătrîna doamnă, care are pe conștiință sute de asasinate, imaginare însă, Agatha Christie (după numele primului ei soț colonelul Archibald Christie), și-a găsit abia la 79 de ani, fericirea, prin căsătoria cu arheologul Mallowan. După un încîntător voiaj de nuntă în Mesopotamia și Europa ea a declarat :

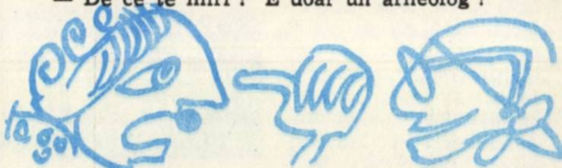
— Sînt o femeie norocoasă că m-am măritat cu un arheolog. E pasionat după antichități. De aceea, cu cît îmbătrînesc, cu atît îi par mai interesantă.

●

Discuție între două femei mai în vîrstă :

— Omul acela de la masa vecină se uită mereu la mine.

— De ce te miri ? E doar un arheolog !

Un bătrîn indian vine pentru prima oară într-un oraș mare sud-american. Intrînd într-un bloc, vede o doamnă în vîrstă, gîrbovită, cum urcă cu ascensorul. După cîteva minute liftul se întoarce și, în fața indianului înmărmurit de uimire, coboară o tînără încîntătoare.

— Ce mașinărie minunată ! exclamă indianul. Dacă știam, îmi aduceam și eu nevasta !

●

La nunta de aur invitații îl complimentează pe soț, care, după 50 de ani de viață conjugală. arată încă foarte bine. Unul din oaspeți îl întreabă :

— Cum de te-ai menținut așa de tînăr ?

— Aerul, răspunde amfitrionul. Cînd m-am însurat, am făcut un legămînt cu soția ca la primele semne de ceartă unul din noi să iasă din cameră. Așa că mi-am petrecut mulți ani în aer liber.

●

Funcționarul l-a rugat pe patron să-i permită să plece acasă astăzi mai devreme deoarece își sărbătorește nunta de argint. Dar patronul nu se lasă induplecat.

— Cunoaștem noi tertipurile astea ! Dacă-ți dau azi voie să pleci mai devreme, istoria asta o să se repete la fiecare 25 de ani !

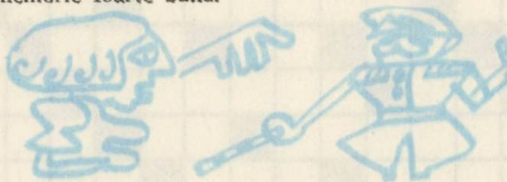
— Doctore, trebuie să-ți mărturisesc o chestiune care-mi creează complexe. Bătrînul meu prieten, deși are aceeași vîrstă ca a mea, se menține încă tînăr. Spune că aleargă zilnic 10 km, că soția sa e mulțumită de el, pe cînd eu... ! În fine, ce-aș putea face ?

—Povestește și dumneata aceleași lucruri.

Într-un grup, cineva spune o anecdotă. O femeie care încearcă să pară tînără atrage atenția:

— Anecdota aceasta are o vechime de peste 50 de ani.

— Vă mulțumesc, spuse povestitorul. Aveți o memorie foarte bună.

O mașină trece pe roșu. Milițianul o oprește:

— Dumneavoastră știți ce înseamnă cînd ridic mîna ?

— Cred că da ! De 30 de ani sînt învățătoare...

Mitică are 65 de ani, dar vrea să se însoare cu o femeie de 30. Prietenul său încearcă să-l facă să se răzgîndească :

— Uite, Mitică : peste zece ani, tu o să ai 75 de ani, iar ea 40, peste 20 de ani, tu o să ai 80 de ani, iar ea 50. Ce-ți trebuie o femeie atît de bătrînă ?

— Ce vîrstă aveți, doamnă ?

— Am văzut 30 de primăveri !

— Și în ce an ați văzut-o pe ultima ? !

— Timp de 25 de lungi și minunați ani, soția mea și cu mine am fost perfect fericiți, mărturisea barmanului un gentleman rezemat în coate de barul de la „Savoy" din Londra.

— Și apoi, sir ? a întrebat politicos barmanul.

— Apoi ne-am întîlnit.

— Ciți ani ai, domnișoară ?

— Optsprezece.

— Dar sora dumitale mai mică ?

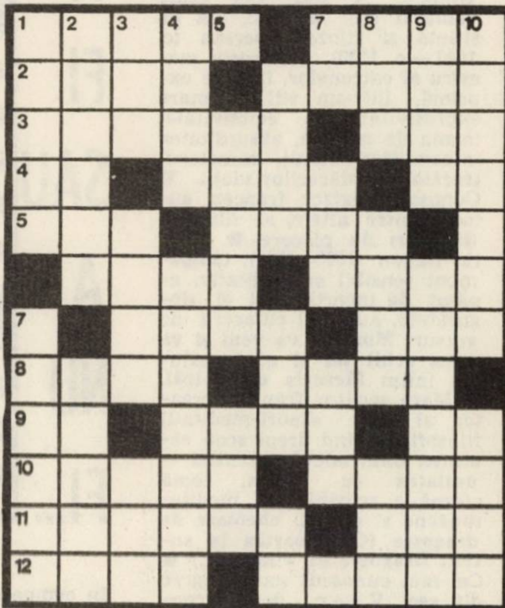
— Douăzeci și doi.

La un moment, dat, televiziunea franceză, pentru a împrospăta emisiunile de actualități, a făcut o serie de schimbări printre reporteri.

Unul dintre ei, întrebat ce crede despre aceste schimbări, a declarat :

— Nu sînt împotriva unor figuri noi. Pot spune însă că, în timp ce reporterii sînt alții, actualitățile au rămas aceleași. Cum se întîmplă și cu nevastă-mea : își vopsește părul, dar tot ea rămîne.

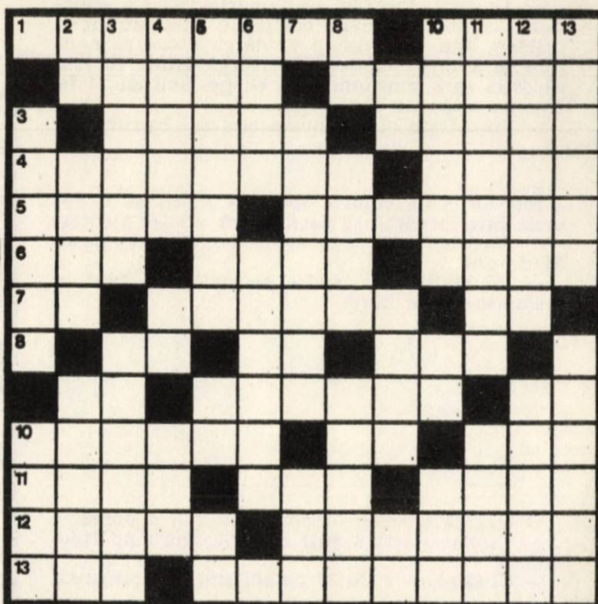
A scrie...

ORIZONTAL : 1) Avarul lui... Eminescu ● Un roman celebru. 2) Laitmotivul unor cărți de amuzament. ● Tip de creație. 3) Un nod în firul acțiunii ● Din lunga timpului cărare. 4) Număr vechi ! ● Coautor la misterele Parisului ● Literat slovac ! 5) Cartea favorită ● Realizare literar-sportivă. 6) Rime inverse ! ● Fragment din **Concertul în luncă.** 7) Ca sarea în bucate ● Se încurcă des. 8) Albă-ca-Zăpada ● După... dînsa potopul. 9) Drob de sare în spinare ! ● Muza poeziei ! ● Erou cu inima de poet ! 10) Ține de domeniul basmului ● Zburător cu... pene false. 11) O frumusețe de basm ● Niște cărți „A-ntîia" în culori. 12) Nică (fără frică) în încurcătură ! ● Cu scrisul cunoscut.

VERTICAL : 1) O femeie capitală ● Puțin la simțire. 2) Mult zgomot pentru... apa de ploaie ● Munții... **Florii de piatră.** 3) Nu mai departe ● Prințul comediei ● Cum nu vă place (fem.). 4) Cu Ana la laborator ! ● Roman contemporan. 5) O poveste cu cîntec (pl.) ● Viers înălțător. 6) Paza bună care trece primejdia rea ● A fost odată un rege... ● Final de epigramă. 7) Ligament lingvistic ● Serie vestimentară ● Gura de baladă 8) Odgoane din Liliput ● Piesă istorică într-un act ● E la înălțime. 9) Fire... de poet ● Pe-un picior de plai (dim.). 10) Ghicitori din moși-strămoși ● La soare te poți uita, dar la el ba.

A FI SAU A NU FI...

ORIZONTAL: 1) Regizor reprezentativ pentru cinematografia niponă, realizator al filmelor **A trăi**, **Cei șapte samurai** etc. ● Poet, om de știință și filozof persan (c. 1040 — c. 1123), neîntrecut maestru al catrenelor, în care exprimă, într-un stil de mare expresivitate și emotivitate, teama de moarte, absurditatea întocmirilor lumii, caracterul trecător al plăcerilor vieții. 2) Cunoscut regizor francez, autor, printre altele, al filmului **Să mori de plăcere** ● Literat italian (1908—1950), temperament sensibil și meditativ, apăsat de incertitudini și singurătate, autor al culegerii de versuri **Moartea va veni și va avea ochii tăi** și al jurnalului intim **Meseria de a trăi**. 3) Mare scriitor francez, creator al unor eseuri-meditații filozofice avînd drept scop căutarea unui adevăr esențial — **unitatea cu lumea**, temă eternă a sensibilității mediteraneene și eternă **chemare de dragoste (Cu moartea în suflet, Dragoste de viață** etc.) ● Cel mai cunoscut sculptor grec din sec. V î.e.n., de o excepțională putere evocatoare a vieții (se povestește că una din statuile sale reprezenta o vacă atît de fidel încît vițeii voiau să sugă la ugerul ei, iar leii voiau s-o sfîșie) 4) Scriitor roman care arată că înainte de luptă gladiatorii prezentau onorul în fața lojii imperiale cu cuvintele: **Ave Caesar, morituri te salutant!** (Slavă ție Cezar, cei ce merg la moarte te salută) ● Curăță bine! 5) Performeră română în competiția mondială pentru prelungirea vieții ● Recunosc un singur principiu la baza tuturor fenomenelor lumii. 6) Abia au luat viață... ● ...și o ...cer! ● Oraș în U.R.S.S. 7) Inimă de... mort! ● A merge înainte ● Estet 8) Așa începe dragostea! ● Da capo... al fine ● Sportiv fără cîștig. 9) Gamă veche fără a treia notă ● Scriitor american, autor al nuvelei **Dragoste de viață** — povestea dramatică a luptei unui om cu natura potrivnică a nordului, din care eroul iese învingător printr-un suprem efort de voință ● Dor nesfîrșit! 10) Domnul decedat din titlul unui roman al lui Simenon ● Cel mai simplu! ● Eroziune în formă de arc. 11) Plasă pescărească ● Judecător în lumea mitică a morților ● Unul din creatorii marcanți ai școlii expresioniste germane, realizator al filmelor **Trăim numai o dată**, **M — un oraș caută un criminal**, **Și călăii mor**, **Moartea obosită** etc. 12) Ultimul mare medic al antichității, care a pus bazele anatomiei umane, folosind observațiile și studiile făcute pe cadavre de animale ● Usturătoare. 13) Legătură aforistică de viață ● Celebru gînditor francez, a cărui maximă „**Cogito, ergo sum**" stă la baza propriului său sistem filozofic, construit pe constatarea fundamentală a existenței unui subiect rațional.

VERTICAL: 1) Poetă română, moartă prematur la 2 ani de la debut, care face din animism un principiu poetic cultivat cu insistență în virtutea cunoscutului dialog viață-moarte (**Viață, nu mă părăsi**, **Murim... ca mîine**, **Cum povestește viața**) ● Alt mare poet român (1881—1938), al cărui volum **Ne cheamă pămîntul** cuprinde o parte însemnată din creațiile sale cele mai trainice și mai originale. 2) Începe uvertura! ● Ca fulgul în zbor ● Unul din conducătorii revoluției franceze din 1789—1793, asasinat în baie de Charlotte Corday. 3) Cînd corpul își pierde căldura (pl.) ● Curtezană filistină care, potrivit legendei biblice, îl seduce pe Samson și-i taie șapte șuvițe de păr, lipsindu-l astfel de putere și înlesnind prinderea și uciderea lui de către dușmani. 4) O vreme ca-n povești ● Inimă moartă! ● Scriitoare americană contemporană, autoare a romanului ecranizat **Să ucizi o pasăre cîntătoare**. 5) Cunoscut romancier sovietic contemporan ce aduce în ampla sa

Ham, ham...

Dacă iei un cîine flămînd și îi dai de mîncare, nu te va mușca. Aceasta este cea mai importantă diferență între un cîine și un om.

MARK TWAIN

La omul necinstit, ca și la cîinele tăcut, nu vocea e de temut, ci tăcerea.

ARISTOTEL

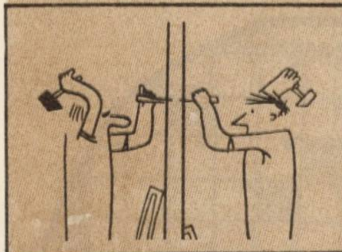
Cîinele căruia i-ai dat de mîncare nu te mai părăsește.

Poți duce departe de tot cîinii, tot arătîndu-le o bucată de slănină.

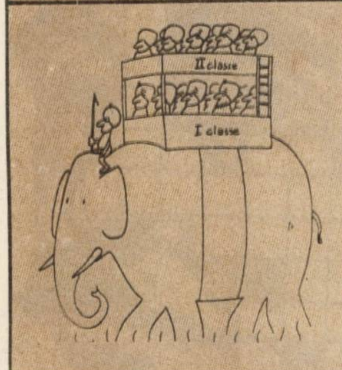
BALZAC

trescă literară **Vii și morți** un vibrant omagiu combatanților care, cu prețul sîngelui, au făcut să triumfe umanitatea asupra barbariei fasciste ● Calea sfîrșește !... ●...și gîndul asemeni ! 6) Zeul soarelui la vechii egipteni ● Alt scriitor american contemporan, autor al romanului-reportaj **Cu sînge rece** — reconstituire de o remarcabilă finețe psihologică a unei abominabile crime colective, ce acuză indirect o societate în care violența tinde să se substituie dreptului. 7) Celebru autor de romane polițiste, al cărui erou, Maigret, pornește cercetările sale de la întrebarea : **de ce s-a comis crima ?** încercînd să pătrundă în psihologia criminalilor, să explice acțiunile lor, să le motiveze faptele ● Într-o capsă ! 8) E miezul nopții ! ●Ușor amestecat ! ● Un adjectiv moștenit de la strămoși. 9) Acum e acum ! ● Insula morților ● Așa... 10) Poet latin, a cărui capodoperă **Metamorfozele** — poem țesut pe canavaua miturilor și legendelor antice — încearcă să demonstreze că în spatele transformării permanente a ființelor și lucrurilor se ascunde veșnicia vieții ● Floare albastră ● Zeu protector al casei la romani. 11) Eroul principal al romanului **Povestea unui om adevărat** de Boris Polevoi, animat de o fantastică sete de viață, care-l face să-și reia meseria de pilot, deși are ambele picioare amputate ● Reprezentant de seamă al filozofiei clasice germane (1724—1804), care consacră ultima sa lucrare din triada esteticii și finalității naturii. 12) S-a potrivit bine ● Celebru poet italian, reprezentant de seamă al Renașterii, autor al unei imaginare călătorii în lumea biblică a morților. 13) Mare regizor, scenarist și actor francez de film, autor, printre altele, al filmelor **Crima domnului Lange, A noastră-i viața, Testamentul doctorului Cordelier** ● Scriitor argentinian (n. 1899) preocupat de captarea fantasticului în limitele realității și ale cuvîntului, toate textele sale fiind alegorii, metafore, poeme transformate în proză eseistică (**Moartea și busola, Sfîrșitul** etc.).

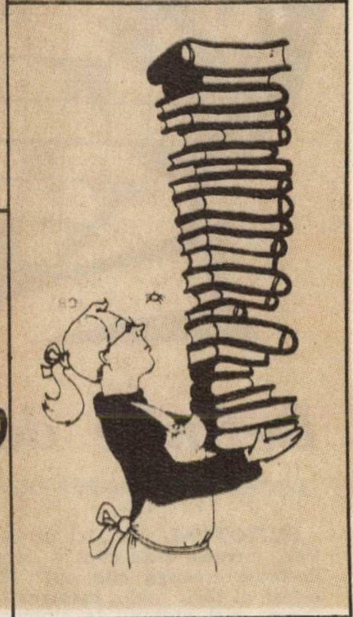
Dicționar : OCER, UIAR, KAR, EAC, AMUN, APS LAR.

Ham, ham...

Cînd casa unui om e plină de cîini sălbatici, să cauți pacea în altă parte.

PEARL BUCK

Nu e înțelept să trezești un ogar ce doarme.

G. CHAUCER

Cîine drag ! Ce-mi rămîne de făcut / Cînd, după ce te-am dăscălit cît am putut mai bine / Văd că, în ciuda strădaniilor mele, / Tu semeni atît de mult cu omul ?

WILLIAM COWPER

Decît să te guduri ca un cîine amărît, mai bine să poți rage ca un leu.

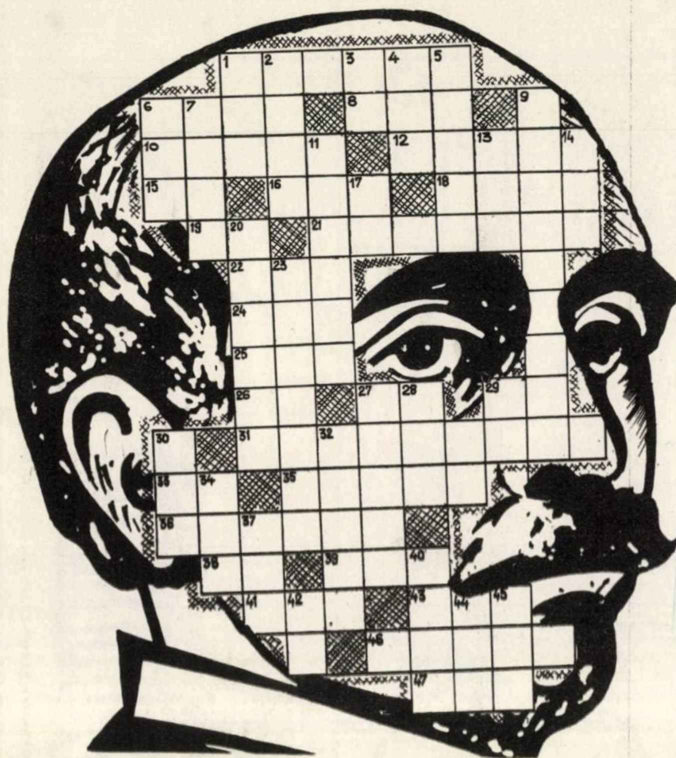
MELKON KEPAPCIAN

Nu se știe încă totul despre minunea asta care este sufletul cîinelui !

JACK LONDON

Bărbatul cu adevărat bărbat este respectat și fără să aibă avere, întocmai ca leul de care fugi chiar dacă este rănit. Bărbatul care nu este cu adevărat bărbat este disprețuit chiar și dacă are averi, întocmai ca un cîine care este disprețuit chiar și cu coliere și brățări de aur.

IBN AL-MUQAFFA

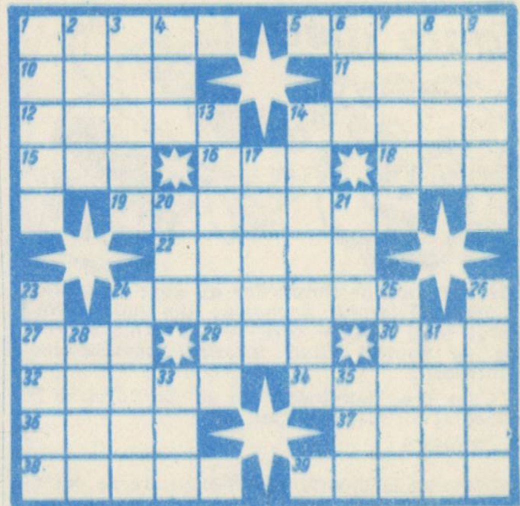
Definite de... Alecsandri

ORIZONTAL : 1) „Ici pe culme şi-n livadă, / Vezi, cireşele s-au copt. / ...negri stau la pradă / Pe-orice creangă cite opt" **(Cireşile). 6)** „Juni ostaşi ai ţării mele, însemnaţi cu... în frunte ! / Dragii mei vultani de cîmpuri, dragii mei şoimani de munte!" **(Odă ostaşilor români). 8)** „De cind purta-n cosiţe Ileana Cosînseană / O floare cîntătoare, o floare năzdrăvană, / N-au fost copilă-n viaţă mai dulce, mai aleasă / Decit frumoasa..., fecioară-mpărăteasă!" **(Legenda ciocîrliei). 10)** „Ziua scade ; ...vine pe crivăţ călare ! / Vîntul şuieră prin hornuri, răspîndind înfiorare" **(Sfîrşit de toamnă). 12)** Descendent. **15)** Nota redacţiei. **16)** „Tot e... pe cîmp, pe dealuri, împrejur, în depărtare" **(Iarna). 18)** Plantă leguminoasă. **19)** Exclamaţie care trădează multiple sentimente. **21)** „Ah ! dulce, glorioasă şi mult strălucitoare / Va fi ziua de viaţă, cînd, pe sub mîndrul soare, / Trecînd în repegiune, un zmeu cu-aripi de foc / Goni-va trista moarte ce zace-n acest loc!" (acelaşi titlu-neart). **22)** Nume turcesc. **24)** Una din luni (abr.). **25)** Cumpărător-de-fiare. **26)** A chui. **27)** În vedere ! **29)** Notă muzicală. **31)** „În fund pe cer albastru, în zarea depărtată, / La răsărit sub soare, un negru punt s-arată ! / E... tainic în lume călător, / Al primăverii dulce iubit prevestitor" **(Oaspeţii primăverii** — neart.). **34.** Exclamaţie de necaz. **36)** „..., ..., dragă... ! rai frumos al ţării mele, / Mîndră-n soare, dulce-n umbră, tainică la foc de stele!" **(...din Mirceşti), 37** „Cu griu de aur ei o presoară, / Apoi cofiţa întreagă-o beu. / Copila ride şi-n cale-i zboară, / Scuturind griul din părul său" (acelaşi titlu). **39)** Calciu. **40)** Orăşel în Austria. **42)** „Pe' lanul lung şi verde, cu griul

răsărit, / O umbră călătoare se-ntinde-ncet și trece". **(Tunetul). 44)** „E privighetoarea dulce care spune cu uimire / Tainele inimei sale, visul ei de fericire / Lumea-ntreagă stă pătrunsă de-al ei cîntec fără nume / ...singur, roș la față, doarme dus pe acea lume!" **(Concertul în luncă** — neart.). **47)** „Priviți ! Din nouă cîți eram, / Și cu sergentul, zece, / Rămas-am singur eu, și am / În piept inima rece!" **(...Curcanul). 48)** „Afară, plouă, ninge ! afară-i vijelie, / Și crivățul aleargă pe cîmpul înnegrit ; / ... eu, retras în pace, aștept din cer să vie / O zînă drăgălașă, cu glasul aurit" **(Serile din Mircești).**

VERTICAL : 1) „...face cu-o suflare pod de gheață peste maluri, / Pune streșinelor casei o ghirlandă de cristaluri, / Iar pe fețe de copile înflorește trandafiri, / Să ne-aducă viu aminte de-ale verii înfloriri" (același titlu — neart). **2)** „Mai dragă-mi pare calea acum la-ntors acasă / Aș vrea să zbor, și... din pulpă nu mă lasă !" **(Sergentul). 3)** În aulă! **4)** „...luciu se-ncovoaie sub copaci ca un balaur / Ce în raza dimineții mișcă solzii lui de aur". **(Malul Siretului)** — neart). **5)** „...coaptă strălucește, ea se clatină în vînt, / Ș-a ei umbră lin se mișcă în dungi negre pe pămînt" **(Cositul) 6)** „Albe, rotunde, douăaripioare / Nencetat saltă, la cer să zboare, / Și tu-n robie le-ai tot ținut. / Gîci, drăguliță, că le sărut" **(Cinel-Cinel** — sing.). **7)** „Aici cu lăcrămioarele / Bujori se prind în horă. / Aice însuși soarele / Are-ntre flori o soră" (același titlu). **9)** „...harnici cu sacul subsuoară, / Pășescu-n lungul brazdei pe fragedul pămînt ; / Pe culme pe vîlcele se suie și coboară / Zvîrlind în a lor cale sămînța după vînt" (același titlu — sing.). **11)** „Iată-n urmă și... aducînd în gură miere / Zburătorii gustă-n grabă dulcele rod cu plăcere, / Apoi sorb limpedea rouă din a florilor potire, / Șoptind florilor în taină blînde șoapte de iubire" **(Concertul în luncă). 13)** Astrolog, vrăjitor. **14)** Calapod. **17)** Negație. **20)** „Să-mi pun cușma pe-o ureche / Și să-mi las pletele-n vînt, / Și-n potica mea cea veche / Să mă-ntind iar la pămînt" **(Cîntec haiducesc). 23)** „Roi de flăcări ușurele, ...scînteietoare / Trec în aer, stau lipite de lumînărele-n floare / Răspîndind prin crengi, prin tufe o văpaie albăstrie / Ce mărește-n mezul nopții dalba luncii feerie" **(Concertul în luncă). 27)** Făcut... cadou. **28)** Escadron (milit.). **29)** Mînă murgule ! **30)** „Un fir de iarbă verde, o rază încălzitoare, / Un gîndăcel, un flutur, un clopoțel în floare, / După o iarnă lungă ș-un... nemărginit. / Aprind un soare dulce în sufletul uimit" **(Sfîrșitul iernii). 32)** „Și revin cu fericire pe al țării dulce plai" (același titlu — sing.). **33)** Sunet de trompetă. **35)** „Pe un deal în depărtare un... tainic strălucește / Ca un ochi roș de balaur care-adoarme și clipește. / Sînt păstori în sărătoare sau vro ceată de voinici ? / E vro tabără de care sau un rond de tricolici?" **(Noaptea). 38)** „Bătrînul... pe sînu-i apasă a lui mînă / Și simte că tot bate o inimă română. / El zice cu mîndrie, nălțînd privirea-n sus : „Pe inimă și paloș rugina nu s-a pus" **(„...căpitan de plai"). 41)** „Iată cai ce fug ca gîndul ; iată... înaripați Care-ascund în mari palaturi mîndre fete de-mpărați" **(La gura sobei). 43)** E singuratic în titlul unei poezii de Alecsandri. **45)** **„...doamna"**, titlul altei poezii de Alecsandri. **46)** „Unde luna își aprinde farul tainic de lumină". **(Miezul iernii).**

ORIZONTAL : 1) Se recomandă în tratamentul pielii. **5)** Deștept nevoie mare. **10)** N-are bani de cheltuială. **11)** La plural ! **12)** Săpunit bine. **14)** Bază de exploatare (od.). **15)** Cu barca pe... uscat. **16)** Îl găsești greu. **18)** Trei dintr-o pătrime ! **19)** Suportul suporterilor. **22)** Cunoscuți din apropiere. **24)** Puși în stare de inferioritate. **27)** Manta de vreme rea. **29)** Ca un cuțit cu două tăișuri. **30)** „Cai" de Argeș. **32)** Țărăncuță, țărăncuță. **34)** Paste făinoase. **36)** Rodul semințelor. **37)** Fiecare cu patul ei. **38)** „Plagiator" de mîna-ntîi. **39)** Om de excepție.

VERTICAL : 1) Nu prea cască gura. **2)** Un om fără lipsuri. **3)** Depănat verbal. **4)** E de mirare. **6)** Spus la ureche. **7)** Și la deal și la vale. **8)** Dă mișcare de rotație pămîntului. **9)** Scîrție cu arcușul. **13)** Pusă pe ducă. **14)** Se uită strîmb (fem.). **17)** Buni la toate. **20)** Subdiviziune a coroanei (poetic). **21)** Prinde bine dacă-i bătut la cap. **23)** La grămadă. **24)** Trăia pe la porți străine. **25)** Prins cu borcanul **26)** Rîsul casei. **28)** Au un joc al lor. **31)** Se dau în bărci (sing.). **33)** 10%. **35)** Nici albă, nici neagră.

La o dezlegare corectă, citind literele din trei în trei pătrățele, veți afla o expresie formată în epoca modernă prin parafrazarea cuvintelor „Nascuntur poetae, fiunt oratores" (Poeții se nasc, oratorii se fac) susținute de retorul și pedagogul roman Marcus Fabius Quintilianus (circa 35—96 e.n.) în lucrarea sa „De institutione oratoria". Fraza citată ne-a rămas mai mult pentru prima parte decît pentru a doua care e îndoielnică. Quintilian voia să spună că darul poeziei e înnăscut, pe cînd orator poți deveni prin exerciții, studii, meșteșug (se pare că s-a inspirat din exemplul lui Demostene, despre care se știe că arta de a mînui așa de artistic cuvîntul și-a cîștigat-o cu o voință de fier, și cu o stăruință extraordinară, el declamînd la malul mării, pentru a se întrece cu vuietul valurilor, avînd o pietricică în gură pentru dobîndirea dicțiunii, iar pentru înlăturarea unor anumite defecte ale corpului, se așeza sub o sabie pentru a se dezobișnui de ridicarea continuă a umerilor).

Expresia se mai întîlnește și sub forma „Talentat te naști, instruit devii" etc.

Figaro distrat...

Bărbierii tuturor timpurilor au avut reputația de limbuți. Filozoful Archelaus din Atena era clientul unui bărbier care vorbea mult și era setos de noutăți. Cînd maestrul pămătufului l-a întrebat :

— Cum vrea Luminăția Sa să fie bărbierit ? Filozoful i-a răspuns doar atît :

— In tăcere !

Condamnat la moarte prin decapitare de către Henric al VIII-lea, omul de stat englez și gînditorul umanist Thomas Morus a fost întrebat de bărbierul închisorii, în ziua în care urma să aibă loc execuția, dacă nu vrea să fie tuns.

— Prietene — i-a răspuns condamnatul —, nu merită să cheltuiesc bani pentru un cap care nu mai e al meu...

Poetul francez Saint-Amant (1594—1661), fiind invitat o dată la o recepție, văzu printre invitați un bărbat cu părul negru, dar cu barba albă.

— Acest om folosește mai mult maxilarele decît creierul, remarcă spiritual, poetul.

Savantul francez Pierre Curie era cunoscut ca un reputat fizician, dar și ca un mare om distrat.

Intr-o zi, povestește unul dintre amicii săi, el a intrat într-o frizerie cerind să fie tuns.

— Sînteți amabil să vă scoateți pălăria, l-a rugat politicos frizerul.

— Ah, iartă-mă, spuse Pierre Curie, nu am remarcat că în frizerie se află dame.

Un tip arogant spuse în batjocură unui scriitor cu renume :

— Totdeauna cînd văd ceva caraghios îmi vine să rîd.

— Dar cum procedezi atunci cînd te bărbierești ? — îl întrebă scriitorul.

Charlie Chaplin povestea că într-o noapte un cetățean cu barbă este întrebat de un „pretins" prieten : „Ce faci cu barba cînd adormi ? O lași pe plapumă, sau sub plapumă ?"

Și bietul bărbos ca să poată răspunde se gîndi... pînă la ziuă !

O doamnă fermecătoare ardea de dorința de a cunoaște pe veselul Jules Moy, de care auzise vorbindu-se mult. Noul prieten comun le-a făcut cunoștință.

Cînd s-a aflat în fața celebrului umorist, mic, gras și chel, doamna fu zguduită de un rîs nestăpînit.

Dar Jules Moy nu era omul să se lase impresionat :

— Cum se poate doamnă să nu vă plac ? Nu vedeți că m-am luat după moda dumneavoastră : talia jos și părul scurt ?

Un frizer a remarcat că sînt mulți studenți cu plete și profesori cu... favoriți.

Intr-un cerc de prieteni un scriitor povestea :

— M-am bărbierit odată într-un orășel. Frizerul lucra încet, era posac și tăcut. Nu scotea un cuvînt.

Dar, deodată, de după paravanul ce-i despărțea „salonul" de locuință s-a auzit o melodie fredonată de soția lui.

Maestrul briciului s-a întunecat și mai tare și a țipat :

— Liniște ! Aici se lucrează !

Un tînăr cu chică îl întreabă pe frizerul care-l servește :

— Nu cumva dumneata m-ai tuns și rîndul trecut ?

— Nu cred, domnule. Lucrez aici numai de doi ani...

— Dumneavoastră aveați o cravată roșie cînd ați venit aici ?

— Nu, era albă !

— Fir-ar să fie ! Să știți că, atunci cînd vă bărbieream, v-am tăiat gîtul.

Frizerul vest-german Fred Hoblins, condamnat la 5 ani închisoare pentru tentativă de crimă, fu întrebat în ultima zi a detențiunii sale :

— Ce ai dori mai mult să faci în prima zi de libertate ?

Frizerul răspunse instantaneu :

— Să-l bărbieresc pe procurorul care mi-a făcut rechizitoriul la proces...

Trei tinere cu pretenții de cultură iau ceaiul împreună. Una din ele spune :

— Găsesc „Bărbierul din Sevilia" formidabil, soțul meu este, dealtfel, de aceeași părere !

— Formidabil ! reia cea de a doua. Vrei să spui senzațional, dragă prietenă. Este exact ce îmi spunea George ieri seară. Dar tu, dragă, ce crezi ? spune ea întorcîndu-se către cea de a treia prietenă.

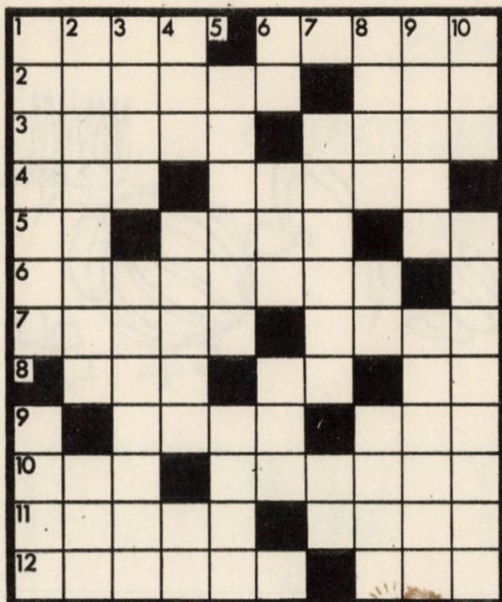
— Nu știu ce să vă spun. Soțul meu tocmai și-a cumpărat o mașină electrică de bărbierit. Așa că...

Meșterul frizer dă ultimele îndrumări ucenicului care astăzi va servi pentru prima oară un client venit să se bărbierească :

— Fii atent, Francis, și nu uita ce ai învățat. Mai ales ai grijă să nu te tai !

Anecdotele cu scoțieni se completează mereu cu „produse noi". Iat-o și pe ultima dintre ele :

Mc Pherson intră într-o frizerie și cere să fie bărbierit. In după-amiaza aceleiași zile, la aceeași frizerie, se prezintă același client, mustrîndu-l cu un gest de reproș pe frizer că nu l-a bărbierit cumsecade, căci barba i-a crescut la loc cu repeziciune. Clientul a fost bărbierit din nou, dat cu perdaf, — bineînțeles pe gratis. De unde era să bănuiască urmașul lui Figaro că Mc Pherson avea un frate geamăn ?

O POVESTE...

ORIZONTAL: 1) De n-ar fi nu s-ar povesti ● Crăiasa munților. 2) A fost odată... ● Pisica asta zgirie rău. 3) Ca gindul și ca vintul ● Vorba lui Tindală. 4) Păsărilă... pină la genunchi! ● Poveste in doi. 5) Te-ntoarce! ● Spiriduș din unele basme ● Neagă. 6) Pierduți în codru-ntunecat. 7) Un „prichindel" cu foarte multă energie (pl.) ● Frumoasele nopții. 8) Elixirul vieții, din poveste ● La ieșirea din palat! ● În orice... basm! 9) Măsură pentru talia unei Cosînzene ● Bătut la poarta rivalilor. 10) Locul de „botez" al lui Harap Alb ● Case împărăteștti ca-n povești. 11) Ca un... pitic (pl.) ● Îndrăgostit de poveste. 12) Fără nici o turtă-n spuză ● Au fost odată...

VERTICAL: 1) Tărîmul lui Sfarmă-Piatră ● S-a dus vestea. 2) Un zmeu... în zbor (fem.) ● Proverbiala povară a lui Păcală. 3) Potirul împăratului ● Îmblînzitor de fiare. 4) Baba din poveste ● Frate cu Flămînzilă ● Ca o zgripțoroaică (mold.). 5) Bătrînețile basmelor ● Ca-n basme. 6) Mai mic decît un cot! ● Făt-Frumos și Ileana Cosînzeana ● Balaurul de la... Jii. 7) Prins din zbor ● Loc gol! 8) Munți cu o... „floare de piatră" ● Cămașă... fermecată ● Metafora dragostei filiale... în bucate. 9) Harap Alb! ● Nelipsiți de la nuntă (sing.). 10) Palindrom la sfîrșit de poveste ● Lac să fie că... zine sînt destule! (pl.).

2 PARODII

Eseu din tinerețe

Lui Tudor George

MOTTO:

„Decît să intri la grămadă
Mai bine scrie o baladă"

Căci nu era nebun Van Gogh
Pictîndu-și prînzul la nevoie
Să-și dea urechea sa — Ahoe! —
Posterității ca zălog.

Rugbyst am fost de bună voie
Și uite că eu nu-s olog,
Adică-n stilul analog
Să-mi tai piciorul meu — Ahoe!

Excelsior! Trăiască! Brava!
M-am autoportretizat
Cu barbă, ras, tuns și frizat;

Și nu văd care e isprava
A celui ce-a parodiat
Nu pe Ahoe, ci voroava!

Nu mă-ntrebați...

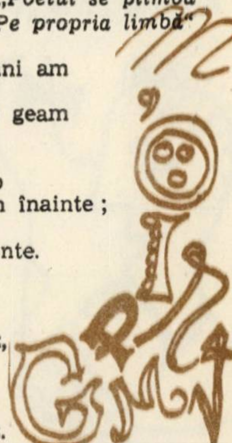
Lui Gheorghe Tomozei

MOTTO:

„Poetul se plimbă
Pe propria limbă"

Nu mă-ntrebați cîți ani am
Pentru că eu muncesc
Precum diamantul pe geam
Și Quijotesc...

Aceste fiind de zis, io
Manuscripte vă aștern înainte;
Cronicile lui A Dio-s
Autoportrete fără cuvinte.

Respir Shakespeare,
Pipăiescu Eminescu,
Văz și auz Vera Cruz,
Nu gust Proust...

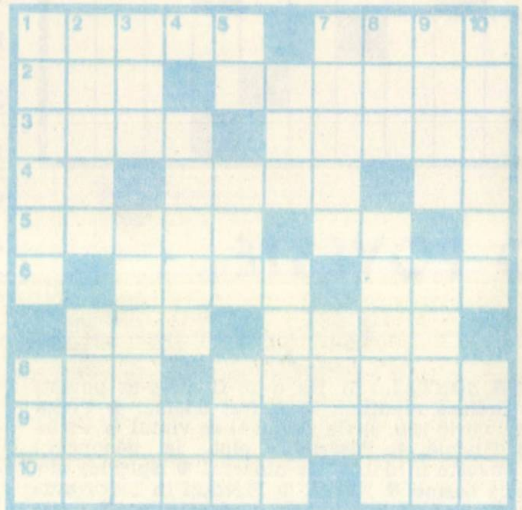
Concret —
Mă odihnesc în sonet.

Toma Michinici

ORIZONTAL : 1) Două lemne odolene, La mijloc un braţ de vrăscurele ● Ce hiară încornorată, Umblă cu gura căscată ; Şi numai cu limba rîmă, Tot răstoarnă şi dărîmă ? 2) Ce e mic la vedere, Şi mare la încăpere ? ● De la casă pînă la casă, Tot funii de aţă trase (pl.). 3) Căşi peste căşi, Şi deasupra alte căşi ● Coţofană brează, Pe munte necheazā. 4) În centrul Capitalei ! ● La mare strîmtoare ● Noi la singular ! 5) Feţişoară rumeioară, Cînd prind a te dezbrăca, N-am de ce mă bucura, Că încep a lăcrăma ● Prinse-n fapt ! 6) Patru fraţi îngemănaţi, Prinşi la joc, Într-un cojoc ● Vine nichideaua, Şi-mi ia păsăreaua. 7) Ilie, Ilie, Vin să-ţi spun o bucurie : La nunta ta cine joacă ? Sfînta poamă busuioacă ● Am o rişnicioară, Toată ziua rişneşte, Şi noaptea s-opreşte. 8) Ochiul dracului, În mîna bogatului ● Giupineasă torcătoare, Nici fuior şi nici caier n-are. 9) Se hrănesc cu muşchi congelat ● Schimbă paralele. 10) Ce năpîrleşte vara, Şi-nverzeşte iarna ? ● Face economie de cuvinte.

VERTICAL : 1) Copaie peste copaie, La mijloc carne de oaie ● Cine arde pe-nserate, Şi nici pic de fum nu scoate ? 2) Am o turmă de oi, Dar n-am cioban la ea ● Rudă lungă, fără umbră. 3) Dacă n-ar fi, Lumea ar pieri, Iar dacă multă este, Lumea prăpădeşte ● Pus în cui. 4) În lighean mă învîrtesc, Să te curăţ mă grăbesc ● În sens invers. 5) Ce fuge mereu la vale, Şi-şi lasă maţele-n cale ● Sus pe vîrful unui pai, Şade oastea unui crai ● Esenţă de brad. 6) Maţele din ghicitoarea de la 5 vert. ● Sticleţi de import (od.) 7) Am o vacă cu viţel, Şi-n viţel alt viţel ● Eu la orice casă, Sunt slugă aleasă, Că pe orişicine, Întîmpin cînd vine, Iar cînd pleacă-afară, Eu îl petrec iară. 8) Ogorul de aur ● Ce e mic-mititel, Se tulbură vodă de el ? 9) Substanţă organică folosită printre altele şi la fabricarea unor medicamente ● Cercelus cu toartă, Nimeni nu mă poartă. 10) Drăgan la noi, Drăgan la voi (pl.) ● Se intoarce la un ceas.

REPLICI

— Tu să taci din gură, găină bătrînă !

— Vai, dragă, auzi cum mi-a spus... vaai... eu bătrînă ?

— Da nici găină nu eşti, zău aşa...

— Da... zău... nu ?

— Fumează Kent da-i cîntă greierii-n călciie !

— Ne-am cumpărat şi maşină, am făcut şi doi copii. Principalele probleme le-am rezolvat...

— Ah, dacă aţi şti cît urăsc autobuzul 48! Cu el am fost la Băneasa, la grădina zoologică, cu Valentina... Doamne, ce coşmar !

— Auzi ! Ţie-ţi place natura ?

— Asta mă mai ţine! Eu mă uit mereu pe fereastră.

— Să ştii, dragă, că la noi în desfacere e viaţa cea mai libertină ! În aprovizionare şi în desfacere, adică pe unde intră şi pe unde iese...

— Da' la mare îţi place ?

— Auzi... ştii faleza aia de la Eforie ?

— Da, o ştiu.

— Auzi tu, acolo cînd foşneşte pomii foşneşte şi marea.

— A... e o foşnire sincronă.

— Păi da, neapărat.

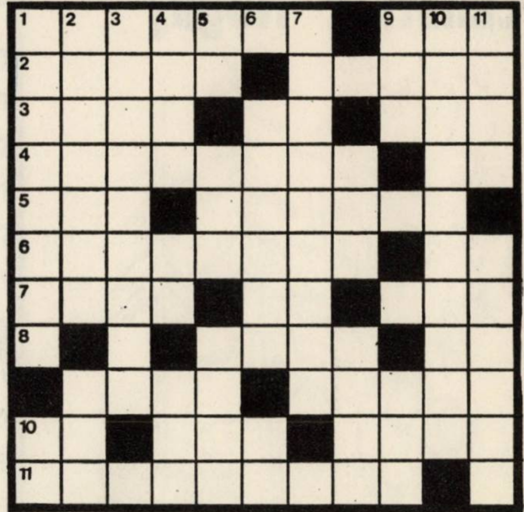
— Era la ea una care urmărea pe una. Acuma cînd îi atita treabă la ţară, ce să urmărească ? Îţi dai seama ce probă de descreierată...

Puşi Dinulescu

Nimic despre...

absurd

ORIZONTAL : 1) Sultan de pe la mijlocul secolului al XV-lea care a luat cu asalt Constantinopolul, ocazie cu care s-a născut expresia **Discuţii bizantine,** deoarece în vremea asediului călugării din oraş se certau dacă să oficieze slujba în latineşte sau în greceşte ● Intră prin urechile acului. **2)** Absurd într-o accepţiune de zi cu zi ● **Mai bine un..., decît un nebun...,** reflecţie a Bufonului din piesa **A douăsprezecea noapte** de Shakespeare. **3)** Particulă negativă latină ● Un pic fără pic ! ● Orăşel în Finlanda. **4)** Tăiată fără să curgă sînge ● Teme **5)** Pseudonim al lui Ion Marin Sadoveanu ● Poetul latin în **Tristele** căruia întîlnim aceste două expresii **A vărsa apă în mare** şi **A nu vedea frunza în pădure. 6) Micul caporal,** împăratul francezilor, căruia i se atribuie expresia **Imposibil — nu-i un cuvînt francez,** în realitate aceasta aparţinînd poetului aproape necunoscut Collin d'Harleville (comedia **Răutate pentru răutate**) ● Ia-o din loc ! **7)** Merge într-un picior ! ● În foşnet ! ● O vorbuliţă spusă la ureche ! **8)** Rege shakespearean căruia Bufonul îi spune : **Dacă ai fi bufonul meu, moşule, te-aş bate numai fiindcă ai îmbătrînit înainte de vreme** ● Element de interior ! **9)** O vedetă fără nume din dramaturgia lui Sebastian ● Scrisorică servită cu sare şi cu piper. **10)** Aur ● Limba română contemporană (abr. uz.) ● Adept al devizei **Fă-te om de lume nouă să furi cloşca de pe ouă ! 11)** Creator al unui cavaler deosebit care se aventurează în faimoasa luptă cu morile de vînt.

VERTICAL : 1) Prezintă lucruri adevărate ca fiind neadevărate şi mai ales invers ● Mic şi... îndesat ! **2)** E absurd, domnule ! ● Creator al romanului foileton francez, autor al celebrelor **Mistere ale Parisului. 3)** Marea pedepsită cu 300 de lovituri de bici de către Xerxes, regele perşilor, deoarece aceasta i-a scufundat podul de vase pe care intenţiona să ajungă în Grecia (480 î.e.n.). **4)** Act care cuprinde... mai multe acte ● La oglindă ! ● Rîu, fluviu în toponimia daneză şi norvegiană. **5)** Un munte! ● O măsură... de cîrpă! ● Nimfă pe care Zeus a pedepsit-o smulgîndu-i limba din gură. **6)** Prozator italian care notează în jurnalul său **Meseria de a trăi,** la data de 8 februarie 1944 — **Modernitatea ta constă în întregime în sentimentul iraţionalului** ● Con gol ! **7)** Există şi unul alcătuit alfabetic, dar invers ! **8)** Acidul dezoxiribonucleic (abr.) ● Se bărbiereşte... în port ! **9)** Avantaj la cărţi ● Realitate din lumea somnului. **10)** Teolog creştin roman (c. 160—220), autor al locuţiunii **Cred, pentru că este absurd ! 11)** Mic şi plin de energie ● Calul lui Caligula, Incitatus, cel cu grajd de marmură, iesle de sidef şi potire de aur pentru adăpat, în ipostaza sa civico-extravagant-absurdă !

Dicţionar : URO, ELV.

Epigrame

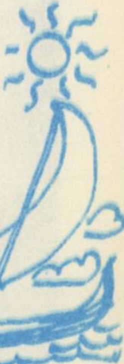
Scriitorului AL. SIMION

pentru „Grăuntele cînd cade pe pămînt"

Grăuntele, pe care l-ai sădit,
S-a petrecut cu el un fapt bizar :
Pe urma lui vedem c-a răsărit,
În loc de grîu... un premiu literar !

Dramaturgului PAUL EVERAC

Un „fluture pe lampă" cum se ştie,
Aripile îşi arde, nu-i secret.
Dar mai trăim şi noi o tragedie :
Cînd doi găsim la casă... un bilet !

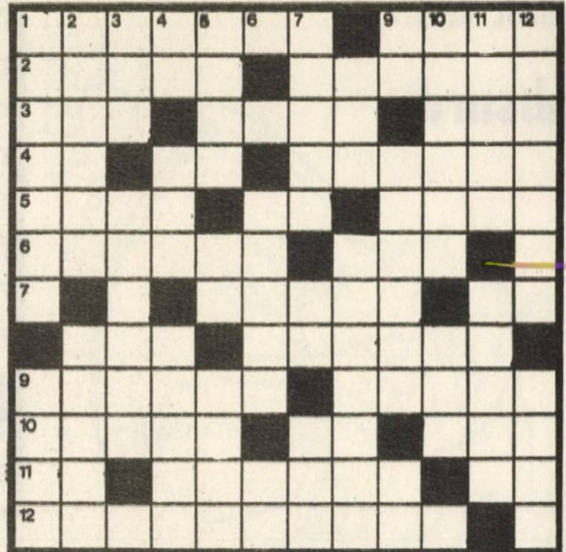
Poetului NICHITA STĂNESCU

Poetul, cînd proză scrie
Şi semnează „Respirări",
Ne-ndeamnă la drumeţie,
Pe cît mai multe... cărări !

Ionel Gologan

Calistrat Hogaş

ORIZONTAL : **1)** Mînăstire întîlnită de Calistrat Hogaş în călătoriile sale „pe drumuri de munte" unde „ni se poronci un borş cu chitici şi un pui de mămăligă, nimicuri, care toate se mistuiră iute sub flămîndele noastre linguri şi furculiţi"... ● Specialitate dăscălească (demonstraţie ad-hoc făcută de părintele Ghermănuţă în jurul unei pîntecoase sticle cu rachiu !). **2)** Roman de Ibrăileanu în care Hogaş este portretizat sub adevăratul său nume, Dimitriu ● „Covrigi fosili" pe care Hogaş i-a primit, împreună cu o garafă cu rachiu verde de mentă, de la circiuma lui Avrum din Seştina (fem.). **3)** „Sub mersul lui „uşor" nici vreascurile nu trosneau" („Părintele Ghermănuţă") ● Rudă geamănă a lui Hogaş pe numele de Lucia ● Loc larg, fără lemne, în pădure (Criş.). **4)** Exclamaţie ● Blîndele animale ale baciului Căpăţînă, răzleţite de „ghivorniţă" prin poienile Gosmanului ale Răchiţişului („Singur") ● Revistă ieşeană în care Hogaş procedează la republicarea vechilor „Amintiri dintr-o călătorie" la stăruinţa fostului său coleg de liceu, A. D. Xenopol. **5)** Singur ● La început de drumeţie! ● Felicitat. **6)** Tip feminin întîlnit de Hogaş în drumurile sale fără ţintă, care împreună cu alte ţărănci, ca şi Axinia şi jupîneasa Zamfira, sînt adevărate schiţe în cărbune ● A face un popas. **7)** Personaj din capitolul „Spre Nichit", un soi de Quasimodo feminin, de o uriţenie aidoma călugăriţei cu chip de stafie de la Agapia ● Sud-vest. **8)** Literă arabă ● Strîmtoare între munţi unde rîul Bistriţa are repezişuri. **9)** Lui Hogaş îi apare pe două planuri : pictural ca expresie a frumuseţii, şi psihologic, expresie a totalei libertăţi, admirînd aşa cum este dar şi înfrumuseţînd-o, fără să ajungă însă la feericul sadovenian ● District în Moldova unde Caragiale funcţionînd ca revizor şcolar, vizitează casa lui Hogaş, acesta redevenit director al gimnaziului reînfiinţat din Piatra Neamţ, cu care leagă o strînsă prietenie. **10)** Unul din rîurile de pe plaiurile moldovene, dragi scriitorului, din stînga căruia „...geana de foc a unui soare curat începuse a se aprinde după piscurile înalte ale munţilor riposi" („Hăläuca") ● Nichel ● Leliţă. **11)**

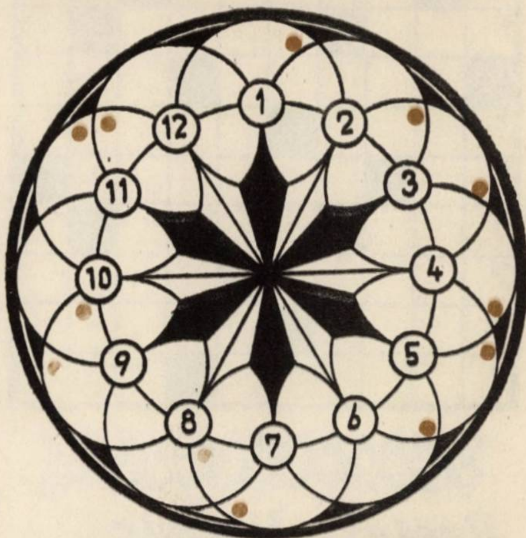

Radu Ichim ● Oraş moldovenesc în care, după toate probabilitățile, s-a născut la 19 aprilie 1847 Calistrat, unul din cei 12 copii ai protopopului Gheorghe Dimitriu ● Către ! 12) Poetul căruia Ibrăileanu îi scrie despre moartea prozatorului, din a cărui scrisoare cităm : „...Niciodată n-am simțit la fel despre un mort. Probabil pentru că avea atita viață, era însăși viața. Şi era şi Moldova, şi trecutul, şi munții, şi mînăstirile care şi ele nu mai sînt. Au murit simbolic !"

VERTICAL : 1) De pe „această împărăție a vulturilor şi a frigului etern"... „de-aş fi întins mina, aş fi prins stelele !" ● O pălărie cu boruri, o pelerină involtă, opinci în picioare şi o raniță în spate, iată bizara „îmbrăcăminte" a lui Hogaş, care stîrnea lătratul cîinilor şi spaima copiilor. 2) Popas („conac" în pitoreasca limbă a scrierilor lui Hogaş) ● Echipă de fotbal din Roma. 3) Animal nordic ● Epopee homerică cu ale cărei fapte eroice criticul literar Eugen Lovinescu a comparat într-o valoroasă analiză lumea de basm a lui Calistrat Hogaş, nefiind omise nici comparația cu minunile Odiseei. 4) În cale ! ● Măsura lui Cuza (pl.) ● „În ...Neamțului" (neart.) şi „Amintiri dintr-o călătorie", în care Hogaş se afirmă ca unul dintre cei mai înzestrați cîntăreți ai frumuseților patriei, deopotrivă atras de farmecul peisajului carpatin şi de structura morală a oamenilor de munte intîlniți. 5) Orăşel în care Hogaş (plecînd din Roman) se mută ca profesor la „Liceul internat", funcționînd şi la „Liceul Național" ● Poftim ! ● Orăşel în Danemarca. 6) Unul din cei mai mari poeți ai lumii, a cărui capodoperă „Divina comedie" pentru a o citi în original, Hogaş învață, ca elev al Academiei Mihăilene, limba italiană ca disciplină facultativă ● 200 la romani. 7) Meşter în aur ● Zece ! ● Poezie de Arghezi (2 cuv.). 8) Localitate spre care se îndreaptă Hogaş şi tovarăşul de drum, însoțiți de Axinia, „sfîrleaza lui scaraoțchi", după ce au părăsit Gura-Borcii ● Stan... cel mic ! 9) Pană ● Cai de munte foarte rezistenți răspîndiți în nordul Moldovei (fem.) ● Textilă. 10) Articole pe care Hogaş le publică în foaia locală „Situațiunea", împotriva politicienilor din Piatra, care i-au atras desființarea, de către Ministerul Instrucțiunii a gimnaziului unde era profesor (sing.) ● Pisicuța „amantului nestrămutat al naturii" cum îi zicea Hogaş, care mergea la „gebea" (adică lin), prilejuindu-i să călătorească „pe picioare străine", omul uriaş şi „animalul" miniatural formînd un grup sculptural uşor grotesc : un Don Quijote şi o Rosinantă pe fundalul unui Ceahlău vaporos. 11) A doua iarbă după cositură ● Plin de avînt. 12) Răspunsul pe care studentul Calistrat Hogaş l-a primit atunci cînd a cerut o bursă pentru străinătate, dorind „a studia mai departe branşa literară", acelaşi răspuns fiind primit şi de A.D. Xenopol şi Al. Lambrior ● „Petrecere la...", conferință în care Hogaş îşi arată marea sa admirație pentru grația şi farmecul jocului nostru popular (1901).

Dicționar: TAG, LAM, RAER.

Despre ...greşeli

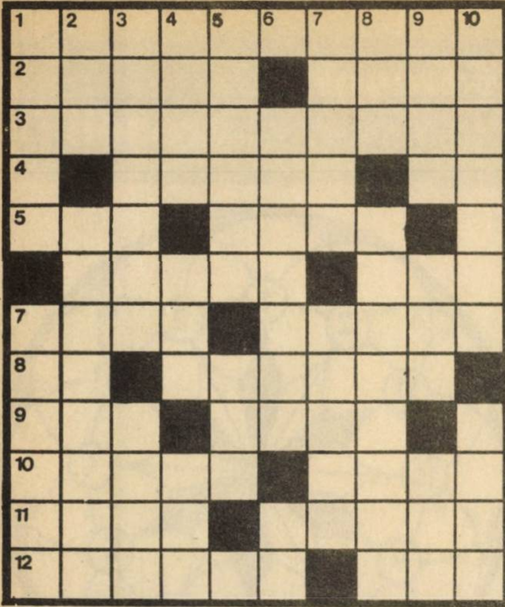
Înscrieți în jurul fiecărei cifre, în sensul acelor de la ceas, cuvinte de cinci litere cu următoarele semnificații (de jos, stînga):

1) Tratat pentru întărire. 2) Tare de urechi. 3) Cai verzi pe pereți. 4) Ieşit din fire cu sau fără motive. 5) Se poartă băieţeşte. 6) Un corp în spațiu. 7) Sus-pus. 8) Joc cu poze pentru oameni mari. 9) Nimb ornitologic. 10) O mică cetate dăinuind de milenii. 11) N-are nici o valoare. 12) Îl fură pe meşter.

La o dezlegare corectă, literele din căsuțele cu punct, citite în ordinea cifrelor, vor da o expresie latinească (din două cuvinte) a cărei traducere este „Greşeală de scriere", adică o greşeală care îți scapă din condei, expresie adoptată în mai toate limbile, pentru a indica anumite scăpări, primul cuvînt derivînd de la verbul latinesc „labi" = a cădea, deci a lăsa să-ți scape.

Cît despre „lapsus linguae" (greşeală de vorbire), e o greşeală de exprimare care îți scapă în focul unei discuții, sau în alte împrejurări cînd te ia gura pe dinainte, într-un discurs sau pe scenă (din pricina emoției). În teatru circulă nenumărate anecdote cu greşeli de acest fel. Mihail Sadoveanu descrie în „Floare ofilită" o scenă cu un joc de loton în provincie. La un moment dat, cel care strigă numerele, exclamă : „73 nu 70 ! Lapsus linguae, cum zice domnu Codiță, în ora de latină...".

Pretext literar

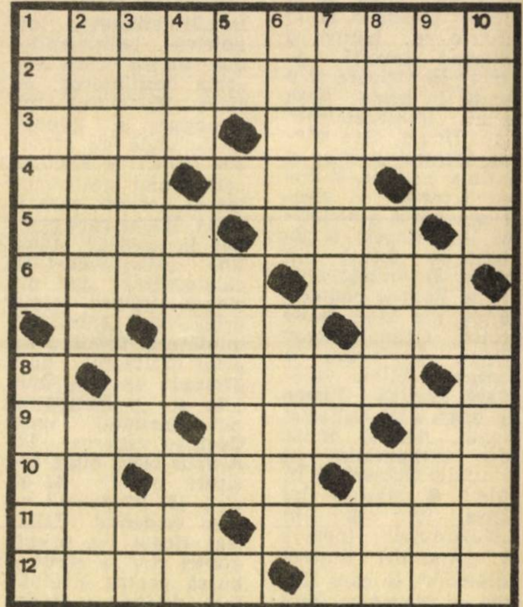
ORIZONTAL : 1) Schiță veselă. 2) Cartea anului ● Maurul din poveste. 3) A fost odată ca niciodată. 4) Înțelepciunea anticilor ● Nota autorului ! 5) Mijloc de inspirație ● Obiectiv pentru Sfarmă-Piatră. 6) Din... file de poveste ● Mal de mal cu el se leagă. 7) Anexă la roman ● Măsură pentru talia... Cosînzenei (pl.). 8) O definiție... comună ● De comedie. 9) Reprezentant al unor ramuri de frunte ● Clopoței poetici. 10) Din cînd în cînd ● Ecou gramatical. 11) Zeița scenei ● Bate șaua să priceapă iapa (pl.). 12) A fi sau a nu fi ● Participant într-un trio de fabulă.

VERTICAL: 1) „Familia" pentru fiecare ● Logoree artistică. 2) Măgarul lui... Buridan ● Pe deasupra casei mele. 3) Hai să dăm mînă cu mînă ● Apare cîte una pe lună (pl.). 4) Ducea o viață de spartan ● Prislea pentru sora mare ● Creangă pentru Eminescu 5) Carte de serviciu (pl.) ● Se citesc în două limbi. 6) Un scriitor oarecare (pl.) ● Liant gramatical. 7) Obiectul unor aspirații mărunte ● E o nulitate. 8) A nu avea la stomac ● Carte de căpătîi. 9) Prințesa teatrului de la „Cișmeaua roșie" ● De ești tu acela... ● A fost... ca-n povești. 10) Nu le atrage nimic ● Prietenul lui nenea Iancu.

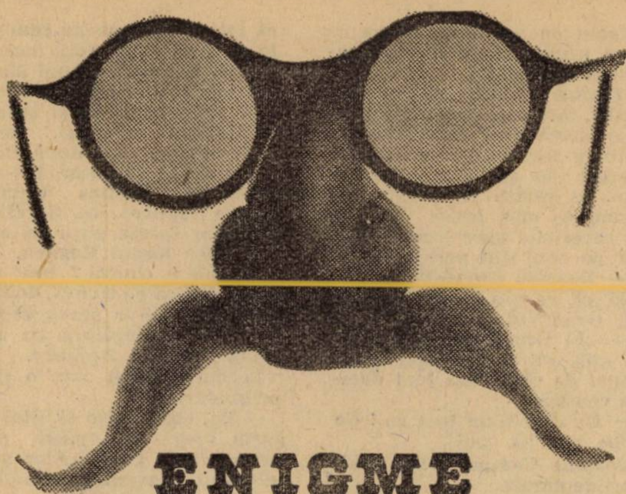
Literatură ...enigmistică

ORIZONTAL : 1) CADAVRUL VIU. 2) MOARTEA CĂPRIOAREI. 3) PUI DE LEI ● SOȚUL IDEAL. 4) DRUM FĂRĂ PULBERE (pl.) ● VIAȚA LA ȚARĂ ● MARȘ PE SCURT ! 5) PE ARIPILE VÎNTULUI ● ANI ȘI ANI. 6) Profund ● Îi dă mîna 7) OMUL DE LÎNGĂ TINE ● O FEMEIE CU BANI. 8) PĂMÎNTUL FRUCTELOR DE AUR. 9) CHEMAREA NECUNOSCUTULUI ● PENTRU CINE BAT CLOPOTELE (sing.) ● De tine-i vorba. 10) Eugen Frunză ● IARBA REA ● ÎNTOARCEREA DIN RAI ! 11) CHEMAREA STRĂBUNILOR ● MARILE FAMILII. 12) MARELE SINGURATIC ● APUS DE SOARE.

VERTICAL : 1) PE DRUMURI DE MUNTE ● CHIPUL PATRIEI. 2) DE PARTEA CEALALTĂ ● FUMUL AMĂGIRILOR. 3) MARILE SPERANȚE ● Letiția Papu ● Șerban Cioculescu. 4) ZILE ȘI NOPȚI ● UN OM ÎNTRE OAMENI (pl.) ● CURSA DE ȘOARECI. 5) Laszloffy Aladar ● EXPUNERE DE MOTIVE. 6) ZILELE VIEȚII TALE ● ÎN SAT LA NOI. 7) COLȚ ALB (fem.) ● Mijloc de afirmare ● Alexandru Voitin. 8) Vine de la tine ● LA VÎNĂTOARE ● ÎN RĂZBOI. 9) Patria... Șeherezadei ● OAMENI FĂRĂ IDENTITATE ● PE MUCHE DE CUȚIT. 10) Om cu carte ● Genul absurd.

ENIGME DE VACANȚĂ

MICHAEL INNES

Un tur cu mașina prin West Country înlesnește vizitarea unui număr de așezăminte istorice. După ce vizitase în acea dimineață casa Montacute, și pentru că spera să poată să viziteze și Barrington Court, după-amiaza, sir John Appleby credea că va trece pe lîngă Roydon Abbey fără ca măcar să oprească. Dar soția lui nu fuse de acord cu acest proiect.

— Aici se află un „El Greco" celebru — spuse doamna Judith Appleby. Să intrăm, deci.

Neavînd altă cale de ales, intrară. Reședința lordului Roydon era impunătoare însă nu tocmai înfloritoare. Conacul ar fi făcut o mai bună impresie dacă ar fi fost nițel spoit pe dinafară, ca și grădina de flori ce il împrejmuia, dacă ar fi beneficiat de rîvna cîtorva grădinari destoinici. Dar probabil că stăpînul său făcea parte din acel soi de oameni care sînt mai mult plecați de acasă. Impresia de absență a stăpînului era întărită și de faptul că nu se vedea fluturînd nici un steag pe vreunul din turnulețele castelului. Dar acest fapt făcea mai mult decît sigură posibilitatea ca soții Appleby să poată vizita respectivul edificiu. Appleby mai avea în vedere pentru acea zi vizitarea a încă unui castel cu suita sa de splendori înșiruite pe sălile sale răcoroase. Dar soția sa era de neînduplecat. Ea închise broșura-ghid pe care tocmai o consultase cu atenție.

— Se pare că astăzi nu e nimic deschis vizitării publice, zise ea. Așa că vezi dacă ai la tine o bancnotă de o liră să o dăm custodelui.

— Chiar așa, zise cu resemnare Appleby. Parcă vorbeai de existența aici a unui „El Greco" veritabil, zise, ușor ironic, inspectorul de poliție, acum un vilegiaturist oarecare.

— Desigur. Tabloul se numește „Cerșetor cu craniu", mă mir că nu știai...

— Oh, sfinte doamne! exclamă dl. Appleby. Dacă vom reuși să vedem pînza cu pricina, n-am să regret cîtuși de puțin lira oferită îngrijitorului de aici. Ei fuseseră primiți de către îngrijitoare, o femeie în vîrstă și mioapă, care dădea impresia unui om ce își cu-

noaşte bine meseria. Ea îi conduse numaidecît într-un hol imens cu lambriuri de esenţe rare şi îşi începu explicaţiile :

— Această familie este foarte veche, zise ea. Alde Doutremere s-au aşezat pe aceste locuri cu mai bine de nouă secole în urmă. Dar, momentan, stăpînul nu este acasă.

Appleby se gîndi că această rupere cu multi-seculare tradiţii era pur şi simplu o impietate. Dar Judith părea să deţină cîteva informaţii relevante.

— Nu-i aşa că lordul Roydon este un mare amator de yachting ? întrebă ea mai mult în şoaptă.

Faţa îngrijitoarei se lumină. Marchizul, actualul stăpîn, era într-adevăr o personalitate remarcabilă în domeniul respectiv.

— O, desigur, urmă ea, domnia sa are statura atletică a tuturor celor din familia Doutremere. E o chestiune ce se moşteneşte, aş zice eu. Acesta este portretul său. Tabloul i-a fost făcut cu ocazia retragerii lordului din funcţia de comandor al marinei.

Soţii Appleby priveau portretul cu respectul cuvenit. Lordul Roydon avea o faţă rozalie, încadrată de o barbă roşie, îmbrăcat în uniforma sa de vice-amiral al flotei britanice, pînza fiind pictată pe un fundal cu un cer roşiatic. Cu toate că pictorul n-a prea scos în evidenţă înălţimea de peste doi metri a modelului, efectul general era totuşi copleşitor.

— Cel de alături este fratele său, lordul Charles Doutremere.

Cei doi soţi priviră şi acest tablou, cu atenţia adecvată, însă cu un sentiment diferit. Şi Charles era un uriaş. Tabloul îl prezenta niţel pieziş, cu faţa proaspăt rasă, rubicondă, purtînd un costum de vînătoare. Întreaga sa înfăţişare era a unui om gata să vîneze tot ceea ce îi apărea în faţa ochilor. Un cîine de culoarea cărămizii, din rasa setter, nu-l slăbea din priviri, şezînd contemplativ, în colţul din stînga, jos, al tabloului.

— Lordul ! exclamă menajera, spărgînd liniştea din salon. Apoi adăugă cu o voce joasă : Iată-l, s-a reîntors.

Era într-adevăr lordul Roydon, îmbrăcat într-un costum şifonat de yachting, venea cu paşi mari dinspre celălalt capăt al coridorului.

Văzînd prezenţa soţilor Appleby, făcu o plecăciune scurtă, zise „bună ziua" cu o voce tunătoare continuîndu-şi drumul. Gestul său era destul de urban, se gîndea Appleby. Apoi lordul se opri brusc arătînd cu severitate spre locul rămas gol pe unul din pereţi.

— Doamnă Cumpsty, se repezi el, ce s-a întîmplat cu „El Greco"-ul de aici ?

— „El Greco"-ul, domnule ? Să ştiţi că el n-a fost adus înapoi de cînd l-aţi luat domnia voastră.

— De cînd l-am luat eu ! Ce naiba vrei să spui ?

Doamna Cumpsty făcu ochii mari de mirare.

— Da, chiar acum trei săptămîni, my lord. Ultima oară cînd aţi trecut pe aici. Atunci aţi vorbit cu mine, chiar în acest hol, stăpîne. Pe urmă aţi luat tabloul. Doamna Cumpsty se poticnea tremurînd, încercînd să deslușească pe chipul stăpînului său un semn de aducere aminte. L-aţi luat spunînd că vreţi să-l daţi la curăţat în Londra.

— Absolut aberaţii ! Doamnă Cumpsty, ţi-ai pierdut minţile sau eşti complice al unui ticălos de hoţ. Eu n-am mai dat pe la Abbey de şase săptămîni încheiate.

Îngrijitoarea — gest foarte firesc — începu să plîngă. Atunci John Appleby se apropie de stăpînul casei şi se prezentă. Fără nici un dubiu, se contura un caz de competenţa poliţiei. Menajera susţinea cu încăpăţînare cele relatate anterior. Era cît se poate de sigură că cel care luase tabloul fusese lord Roydon în persoană. Ea îşi argumenta depoziţia cu precizarea că lordul îi vorbise în modul cel mai amabil despre diversele probleme privind administrarea Abbey-ului, într-un fel în care nici un impostor, oricît de abil, n-ar fi reuşit. Dacă ar fi fost cel mai mic semn de suspiciune privind identitatea celui care-i vorbea, nu i-ar fi permis să scoată tabloul. Comisarul întrebă dacă mai sînt şi alte persoane care pot da relaţii despre acea vizită a lordului Roydon — sau mai degrabă a presupusului lord Roydon — pentru că el intuise ce se întîmplase de fapt. Desigur că toţi ai casei aveau cunoştinţă de acea vizită, unii doar din auzite. Dar numai unul din cei doi servitori ai lordului reuşise să-l vadă în carne şi oase pe misteriosul personaj. Acesta îi deschisese uşa, după care i s-a ordonat să meargă s-o anunţe pe doamna Cumpsty despre sosirea sa. Servitorul cel tînăr fusese sigur că acela era chiar lordul Roydon.

— Mai e cineva ? Îmi mai puteţi indica pe cineva, domnul meu, care ne-ar putea depune mărturie în legătură cu acea vizită ? întrebă Appleby.

Lordul Roydon căzu o clipă pe gînduri.

— Da, copiii, zise el. Sînt cel puţin vreo şase puşti prin curte. Copiii grădinarilor şi ai celorlalţi angajaţi ai mei. Toţi sînt nişte ţînci isteţi.

Această informaţie i se păru absolut inteligentă şi deosebit de fructuoasă — cum se va dovedi curînd, cu prilejul discuţiei avute cu un băieţaş, pe nume Alf. Micuţul Alf declarase, cu ochii înlăcrimaţi, evident marcat de spaimă, că omul pe care îl văzuse el intrînd în conac era într-adevăr lordul Roydon. Îl văzuse pe cînd el se juca pe o alee mai puţin frecventată a parcului. Lordul tocmai se pregătea să urce la volanul unei maşini pe care el n-o mai văzuse pînă atunci. Şi la un moment dat Alf păru să-şi fi amintit un amănunt care îi atrase atenţia şi zise :

— Dar înainte de a se urca în maşină, domnul se opri şi-şi scoase barba.

— Doamne sfinte ! zise Appleby pe un ton voalat. L-ai mai văzut pe stăpîn pînă atunci făcînd aşa ceva, Alf ?

— Nu, domnule, gîfîi băieţelul. Dar atunci sînt sigur că mă zărise că îl urmăresc, domnule. Şi el veni spre mine şi-mi spuse că îmi zdrobeşte fălcile dacă vreodată am să-i vorbesc ceva, cuiva despre el.

— Cred că acum este cît se poate de limpede, Alf, că acel bărbat avea o barbă falsă. Şi crezi tu că acela ar fi putut să fie stăpînul tău ?

— Nicidecum, domnule.

— Eşti sigur că nu l-ai mai văzut niciodată pe acel om ?

Alf era de-acum stăpîn pe sine şi zise :

— Nu, domnule. Dar dacă l-aş mai vedea o dată l-aş recunoaşte numaidecît după sta-

tura sa uriașă și după cicatricea uriașă de pe bărbie.

— Ajunge, băiete ! Și într-un mod cu totul surprinzător lordul Roydon înhăță băiețașul și-l scoase din hol. Apoi se întoarse spre Appleby zicîndu-i tăios :

— Desigur că n-o să dați curs acestui caz. Vă rog să fiți suficient de înțelegător și să-l considerați încheiat. Dar Appleby n-a răspuns nimic, preferind să-și arunce privirea asupra tabloului reprezentînd pe fratele lordului Roydon, lord Charles Doutremere, un portret apreciabil pictat din profil. După cîteva momente de tăcere, zise pe un ton sever:

— Nu sînt de aceeași părere cu domnia voastră, sir !

★

Lordul Charles era într-adevăr un specimen de sihastru mai mult decît tipic pentru clanul Doutremere. Locuia într-o vilă la țară, izolată, la vreo 20 de mile depărtare, fiind îngrijit de un singur servitor. Și omul, deși respectuos față de lord Roydon, cu restul lumii era destul de rece.

— Starea sănătății lordului Charles este încă destul de critică — zise servitorul. Doctorii îi interzic orice vizite, my lord.

Lordul Roydon păli.

— Critică ? Ce naiba vrei să spui ?

— Da, my lord, stăpînul a suferit un accident de vînătoare, luna trecută. Lordul Charles a ținut cu tot dinadinsul să nu vi se aducă la cunoștință acest lucru. Stăpînul meu, mai adăugă omul cu o voce șovăitoare, se referă la relațiile mai deosebite existente între domniile voastre.

Appleby îl examină cu privirea pe lordul Roydon, apoi zise către servitor :

— Și ce accident spuneai că a avut ?

— La șira spinării, domnule. Lordul Charles este imobilizat la pat de peste o lună de zile.

★

Cîteva ore mai tîrziu soții Appleby erau în drum spre Barrington Court, unde el avea de făcut o inspecție — și se simțeau ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

— Eu tot nu pricep nimic din povestea cu tabloul — zise Judith Appleby.

— Intenția lordului Roydon era să vîndă acel „El Greco" în secret și în același timp să-l dea dispărut și astfel să-și încaseze drepturile bănești pentru el de la asigurări. Acest lucru, desigur, presupunea ca să-și găsească un colecționar dispus să țină tabloul tot timpul mai mult sau mai puțin ascuns. Dar cum bine știi, azi se găsesc prea puțini tipi din aceștia ciudați care să nu-l expună numaidecît după ce au dat atîția bani pe un lucru.

— Și atunci Roydon se gîndi la altă variantă.

— Fără îndoială. Ei bine, prietenul nostru, lordul Roydon, și-a ras barba și pur și simplu și-a pictat pe bărbie o cicatrice. Și-a aplicat mai apoi o barbă falsă, cînd s-a văzut cu doamna Cumpsty. Așa că nu e cîtuși de puțin surprinzător că bătrînica, așa mioapă cum este ea, era convinsă că cel cu care discutase fusese lord Roydon, pentru că de fapt era chiar el, chiar dacă o barbă e falsă sau adevărată. Apoi, după ce luă tabloul, domnia sa și-a permis acea pantomimă, pe aleea parcului, cu bietul Alf, cînd deliberat și-a scos barba. Nu e de mirare că el fusese cu ideea inspirată, desigur, de a chestiona copiii.

— Vrei să spui că...

— Sigur că da, voia ca într-un mod foarte ingenios să plaseze furtul în seama fratelui său. Desigur că nu-i un lucru frumos, dar aceasta este situația. Și tot planul său s-a spulberat numai pentru că survenise acel accident cu vînătoarea, care îi oferea bietului Charles cel mai perfect alibi. Doar că lordul Roydon — așa cum aflarăm chiar astăzi — nu știa nimic despre accidentul fratelui său, pentru că ei nu prea comunicau unul cu celălalt.

— Da, dar dacă Roydon și-a ras barba...

— E simplu, draga mea. El plecase o vreme cu yachtul său și a așteptat să-i crească barba la loc. Apoi reveni la Abbey, reședința sa, doar cu cîteva minute după ce sosirăm noi acolo...

Appleby făcuse o scurtă pauză, după care își reluă explicațiile menite să elucideze acest caz, arborînd și o oarecare admirație profesională în glas:

— Da, este o foarte remarcabilă formulă criminală, unică aș putea zice : X deghizat în Y și acesta să treacă drept X. Ia gîndește-te nițel...

Appleby apăsă pe accelerator, rîzînd încetișor. Apoi zise:

— Aceasta s-ar putea numi drept o notabilă și evidentă fraudă.

În românește de
Traian Gărduș

DOROTHY A. COLLINS

STILUL VICTIMEI

Unchiul Avery scrisese sumedenie de romane istorice pline de enigme. Sincer să fiu, mie nu-mi plăceau, cititorii însă le devorau pur şi simplu. Unchiul meu a făcut o avere frumuşică de pe urma lor. Ce-i drept, nu acesta era succesul pe care şi-l dorea, de aceea se uita la bani cu un zîmbet amar. Cu toate acestea, banii curgeau în valuri — dacă pot să mă exprim astfel — iar el continua să scrie şi mai abitir fel de fel de povestiri despre fecioare disperate, despre...

Lucram la unchiul Avery ca secretară şi menajeră, post pe care mi-l oferise după moartea soţului meu şi de care m-am agăţat ca naufragiatul de barca care se scufundă. Avery era fratele tatălui meu şi în afară de alţi cîţiva veri, eu eram singura lui rudă de gen feminin. Mă aşteptam să obţin unele avantaje de pe urma acestui fapt, de aceea mă străduiam să-l îngrijesc cît puteam mai bine pentru a-mi întări cît mai mult poziţia...

Unchiul Avery tocmai lucra la cel de al cincisprezecelea roman foileton de un succes cu totul excepţional, cu titlul „Avis Crystal". Capitalul pe care acest roman i-l adusese pînă atunci îl investise într-o casă aşezată în mijlocul unei păduri şi în două maşini luxoase.

În afară de mine, unchiul mai angajase o bucătăreasă şi un grădinar. Casa însă eu o ţineam. Şi încă într-o ordine exemplară. Îi aranjam manuscrisele pe birou, ţineam la zi şi rezolvam corespondenţa şi-l îndemnam tot timpul să scrie ceva măreţ, demn de talentul lui. Bine-nţeles că operele literare mari pot ieşi numai din pana unor scriitori mari şi eu am înţeles foarte repede că unchiul meu nu făcea parte dintre aceştia. De altfel la o concluzie asemănătoare ajunsese şi el...

De felul lui, unchiul meu nu era un om prea plăcut, iar în ultima perioadă se găsea tot timpul într-o proastă dispoziţie. Şi unde mai puneţi că se apucase şi de băut! Simţeam, din această cauză, o reacţie de împotrivire faţă de el. Îmi devenise în scurtă vreme de nesuportat. Doream pur şi simplu să moară! Cît mai repede!

Eram singura lui moştenitoare. În ultima perioadă folosea tot mai des momeala marii lui moşteniri pentru a mă păstra cît mai aproape de el. Cu toate că unchiul meu căzuse în patima băutului şi fuma din cale-afară, la cei optzeci şi şase de ani ai săi se menţinea într-o bună condiţie fizică şi mintală. Începusem să mă gîndesc că anii trec, că îmbătrînesc şi că unchiul Avery devine din ce în ce mai de nesuportat.

Viitorul nu mi se mai arăta, din această cauză, în culori tocmai trandafirii.

★

Intr-o după-amiază făceam curat în biroul lui. La un moment dat, într-un teanc de hîrtii dactilografiate am dat peste un text care a născut în capul meu un plan teribil. Textul respectiv — un fragment dintr-un roman istoric al unchiului meu — reprezenta scrisoarea perfectă a unui sinucigaş. Pur şi simplu o scrisoare perfectă !

Condiţiile pentru realizarea planului meu erau la fel de perfecte. Unchiul Avery, întins pe canapea, tocmai bombănea ceva după cheful terminat nu demult în jurul unei sticle de whisky. Era cu totul lipsit de vlagă. Doamna Herman, bucătăreasa, avea zi liberă. Aşadar nu ne aflam în toată casa decît eu cu unchiul meu !

Am dat fuga în bucătărie şi mi-am luat o pereche de mănuşi de cauciuc apoi, întorcîndu-mă în birou, am mai citit o dată textul scrisorii :

„Nu mai sînt în stare să rezist. Am sperat că viaţa îmi va oferi încă multe plăceri şi satisfacţii, acum însă văd că adevărul este altul. Viaţa nu mai are pentru mine nici o importanţă şi nu găsesc nici un motiv pentru care ar merita să o prelungesc. Iertaţi-mă, îmi pare atît de rău..."

★

După cum am mai spus, scrisoarea era perfectă. Mai ales dacă ţinem cont de întreaga situaţie şi de starea sufletească a unchiului. Am cercetat totul cu atenţie şi m-am convins că fragmentul făcea parte dintr-un roman de-al lui. De ce o fi scos foaia din maşină ? m-am întrebat. De bună seamă pentru că intenţiona să o facă mototol şi să o arunce la coş... In clipa aceea — mi-am continuat eu firul ideii — i-a venit chef să bea ceva aşa că n-a mai apucat s-o mototolească. Am decis deci să introduc din nou hîrtia în maşină şi să distrug restul de pagini de pe birou. Din fericire, unchiul Avery nu numerotase paginile — lucru care îmi dădea de furcă de fiecare dată — dar care acum îmi pica de minune.

Bineînţeles că cineva ar putea spune că textul a fost scris de mine, dar cum ar putea s-o dovedească din moment ce pe claviatura maşinii nu se găseau decît amprentele lui digitale? Mai eram convinsă că un bun specialist ar putea dovedi autorul scrierii textului după tăria imprimării literelor pe foaia de hîrtie... Dar şi în acest caz totul era în favoarea mea, textul fiind imprimat de mîna unchiului meu Avery...

Am urcat în grabă la primul etaj de unde am luat tubul cu prafuri pentru dormit al unchiului meu. N-aveam idee care ar putea fi doza mortală, dar ştiam că prafurile acid sigur în combinaţie cu alcoolul. Iar el devenise dependent de alcool... Am pus într-un pahar mare toate cele zece tablete găsite în tub, apoi am turnat peste ele, pînă la jumătatea paharului, whisky scoţian. După aceea am amestecat pînă cînd tabletele s-au dizolvat complet. Am agitat amestecul cu o linguriţă. L-am gustat : nu se simţea decît gustul de whisky. Am pregătit un pahar şi pentru mine. Am pus apoi amîndouă paharele pe o tavă şi am coborît în birou.

Am aşezat tava pe masă şi am dus telefonul pe canapea.

— Unchiule Avery, l-am zgîlţîit de umeri, unchiule Avery, telefonul! Vă caută Ed Grimes...

El îşi reveni cu mare greutate. Era mahmur şi violent.

— Telefonul, unchiule ! am repetat. Ed Grimes vă caută, agentul dv., am mai apucat eu să-i spun în timp ce îi întindeam receptorul.

— Să se ducă la dracu' ! mormăi. Îl sun eu mai tîrziu...

Am pus receptorul în furcă şi l-am ajutat să se aşeze mai bine.

— Am pregătit o băutură răcoritoare, am spus. Luaţi şi beţi, de mîncat o să mîncaţi peste o jumătate de ceas...

I-am oferit paharul.

— Doamne, cît mi-a putut fi de sete !

Am urmărit cum a dat paharul peste cap şi m-am putut stăpîni numai cu un mare efort. Inima bătea să-mi iasă din piept. Nu mai era însă nimic de făcut. Trebuia să beau şi eu. Mîna îmi tremura cînd am întins-o după pahar. Să beau whisky era pentru mine pedeapsa cea mai mare...

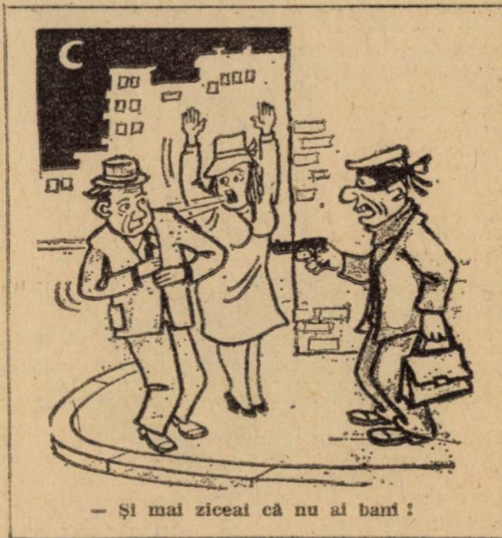
Unchiul Avery nu observă nimic.

— Fii bună, fetiţo, mai fă-mi unul... i se împletici limba în gură.

Doream ca paharul lui să rămînă aşa cum era, cu urmele de praf de dormit pe fund.

— Vă fac, vă fac, i-am răspuns. Dar mai întîi să vă întindeţi puţin...

L-am întins pe canapea iar după o clipă a început să sforăie. Mă cuprinse o poftă teribilă să beau, dar trebuia să-mi păstrez capul limpede. Mi-am tras din nou mănuşile de cauciuc, am luat paharul lui şi am început să imprim pe el amprentele lui digitale. Am făcut apoi acelaşi lucru şi cu tubul pentru prafurile de dormit după care am aşezat paharul lui şi tubul pe podea, lîngă canapea. Am introdus în maşină „scrisoarea sinucigaşului" apoi am luat ultimele file de deasupra manuscrisului pentru a le da pe foc.

— Şi mai ziceai că nu ai bani !

Și cu asta gata ! La mai mult nici nu mă ducea capul. Nici nu mai eram în stare să raționez ca lumea. Am ars ultimele file ale manuscrisului iar cenușa am aruncat-o în chiuvetă. M-am uitat apoi la ceas, după care am trecut totul, încă o dată, in revistă.

★

Plecară cu toții, mai puțin inspectorul Holbrook care începuse să mă calce pe nervi.

— Doamnă Marlin, să repetăm totul, de la început, propuse el calm.

Am revenit fără nici o plăcere la istoria cu unchiul Avery. Am povestit despre prăbușirea lui sufletească, despre faptul că în ultima perioadă căzuse în patima băuturii, că mă alunga din birou, că seara refuza să mănînce... Cum am dat peste cadavrul lui astăzi dimineață... Cum am dat peste scrisoarea de adio...

Holbrook ținea în mînă hîrtia galbenă cu textul scrisorii. O privea foarte atent, își ștergea fruntea, o recitea... Simțeam că înnebunesc !

— N-am scris-o eu, dacă la asta vă gindiți, am izbucnit. Îmi păru apoi foarte rău că nu m-am putut stăpîni...

Inspectorul mă privi bănuitor.

— Dar nimeni n-a spus asta, doamnă Marlin. Chiar dacă acceptăm că domnul Avery Curtis a scris la mașină această scrisoare, tot rămîne ceva care nu-mi iese la socoteală.

E pe urmele mele ! mi-am zis.

— Ce anume nu vă iese la socoteală, domnule inspector ?

— În primul rînd că nu-ți lasă impresia unei scrisori scrisă de cineva care are de gînd să se sinucidă cu adevărat. E plină de înflorituri, are un aer poetic... Știți, cred că mă înțelegeți... E mai degrabă scrisoarea de adio a unei femei...

— Bine, dar acesta este stilul unchiului Avery, am izbucnit eu. El n-a scris toată viața altceva decît niște dulcegării... A scris atita în acest stil încît a ajuns să vorbească și să gîndească numai așa. Felul acesta dulceag a pus cu totul stăpînire pe el...

— Hmmmm... Nu știu prea multe despre acest gen de literatură, iar dintre lucrările domnului Avery n-am citit nici una. Soției mele îi plac romanele istorice, eu mă dau în vînt după cele polițiste. Sînt mai aproape de meseria mea, la urma urmelor, conchise el.

Inspectorul se apropie de birou și se apleacă asupra paginilor manuscrisului.

— Nu mai am ochii de odinioară, zise în timp ce își ștergea lentilele ochelarilor. Da, e-n stilul lui, zise după ce parcurse cîteva paragrafe. Dar n-ar fi exclus să fie chiar un fragment din romanul la care lucra...

M-am gîndit că această afirmație ar trebui s-o dovedească cumva. Mi-am șters palmele umezite de transpirație de poala fustei.

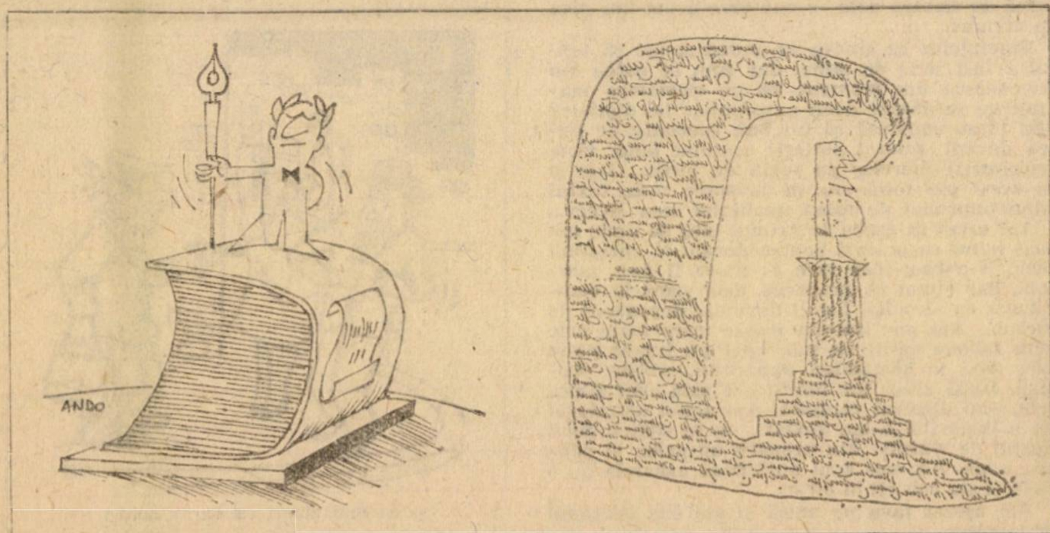
Inspectorul se uită foarte atent la mașină, apoi rămase nemișcat. Se repezi apoi la un top de hîrtie, luă o filă și o introduse în mașină. Bătu cinci litere după care scoase hîrtia din dispozitiv. Luă apoi hîrtia îngălbenită cu textul scrisorii, apropie de ea fila pe care scrisese cele cinci litere după care se apropie de mine. Am citit cuvîntul din cinci litere scris de el și sîngele mi-a năvălit în cap : „CRIMĂ".

— Nu înțeleg, am spus simțind cum mă părăsesc puterile.

Toate îmi erau însă foarte clare. Am înțeles că scăpasem ceva din vedere, adică tocmai lucrul care acum mă trăda. Am început să tremur.

— E-adevărat, spuse inspectorul Holbrook, scrisoarea aparține domnului Avery Curtis. Ea face parte din romanul la care tocmai lucra. Acum, stimată doamnă Marlin, fiți amabilă și răspundeți-mi la o întrebare : ați auzit dv. de vreun sinucigaș care să dactilografieze textul scrisorii de adio și după aceea să aibă starea sufletească pentru a sta să schimbe banda mașinii ?!

În românește de
Nicolae Nicoară

Un meci pe muchie de cuțit

c. gilford

Byron Duquay stătea singur la masa octogonală acoperită cu o față de masă de culoare verde. În dreapta lui se afla o etajeră cu jetoane pentru poker — roșii, albe și albastre. În stînga, o măsuță pe care se aflau sticle cu whisky scoțian și bourbon, un sifon, mai multe pahare curate și un vas plin cu cuburi de gheață.

Stătea așadar la masă și amesteca un pachet de cărți de joc. Degetele lui lungi și îngrijite prindeau cărțile, le amestecau iar ceea ce urma era un fel de joc pentru o singură persoană. Solitarul s-ar fi putut numi jocul acesta. Chipul lui Duquay, frumos și slăbit, un chip de ascet, nu-și schimba cîtuși de puțin expresia în tot acest timp. În camera în care se afla, aproape un apartament, nu se auzea nici un zgomot în afara fîșiitului cărților amestecate de mîinile lui.

Nici unul, pînă în momentul cînd s-a auzit cel al ușii metalice care se afla după colț, în afara cîmpului vizual al lui Duquay.

— Intrați, dacă este cineva la ușă, zise el cu glas prietenos.

Tocmai aștepta să-i vină un partener de joc, numai că individul pe care îl observă după cîteva clipe nu venise, desigur, în acest scop. Era un tînăr nu prea înalt, dar din cale-afară de pricăjit. Purta pantaloni maron decolorați, o cămașă albă mototolită, cu mînecile suflecate, ruptă la gît. Părul lui, lung și de culoarea nisipului, era răvășit și transpirat. Fața îi părea schimonosită de durere, ochii plini de disperare. În mîna dreaptă ținea un cuțit lung de bucătărie.

Byron Duquay nu încercă să se ridice de la masă, în schimb încetă să mai joace.

— Ce-ați dori, domnule ? întrebă el.

Străinul nu-i răspunse, cerceta bănuitor încăperea, apoi întrebă :

— Sînteți singur ?

Poate nu prea înțelept, Duquay îi răspunse încuviințînd din cap.

— O.K. ! spuse nouvenitul. Nu-mi faceți greutăți și nu mă aduceți în situația de a provoca un accident !

— Dar ce-ați dori ? îl întrebă Duquay pentru a doua oară. De data aceasta glasul lui era mai sigur pe el, mai puternic, iar întrebarea mai puțin mecanică.

Tînărul nu-i răspunse nici de această dată. Cerceta mai departe încăperea pentru a se convinge că ceea ce căuta el se găsea acolo. Observă sticla cu whisky lîngă cotul lui Byron și ochii îi străluciră.

— Tare aș bea ceva, spuse.

— Luați loc, domnule. Am să vă torn...

Duquay așteptă pînă cînd oaspetele său se așeză. Poate că dintr-o măsură de prevedere tînărul se așeză pe scaunul din fața sa și cît putu mai departe. Puse mîna pe masă. Cuțitul, lung de vreo patruzeci de centimetri, sclipi ca un diamant pe verdele catifelei feței de masă.

— Bourbon sau scoțian ?

Năucit de-abinelea de faptul că i se dădea posibilitatea să aleagă, tînărul rămase o clipă nehotărît, apoi zise :

— Un bourbon, unul mare cu gheață.

În timpul cît Duquay pregăti băutura se așternu o liniște deplină. Puse apoi paharul pe masă. Tînărul îl luă cu mîna stîngă, rămasă liberă, și goli cam multișor din conținutul lui. Se strîmbă puțin.

— Am nevoie de niscaiva bani, zise el după o scurtă pauză. Și mai vreau cheia de la mașina dv. și să-mi spuneți locul unde o găsesc. Și niște haine, binențeles !

Duquay nu făcu nici o mișcare din care să rezulte că ar avea de gînd să îndeplinească măcar una din dorințele tînărului.

— Trebuie să recunosc că nu-i o cerere prea obișnuită, zise el.

— Nu este chiar deloc. Sper că ați auzit ce-am spus !

— Bine, să lăsăm asta. Dar de fapt cine sînteți ? schimbă Byron vorba.

— Nici unul dintre...

— Trebuie să fiți Rick Masden!

— E clar c-aveți televizor, zise tînărul arborînd un zîmbet cu subînțeles.

— Mai văd și eu din cînd în cînd cîte o emisiune.

— O.K. ! Sînt Rick Masden. Eu i-am tăiat pe tipii ăia doi săptămîna trecută, la bar. Pe prietena mea și pe noul ei prieten. M-au prins după cîteva zile dar am reușit să evadez ieri dimineață, continuă el. Am pus mîna pe un alt cuțit...

Masden puse pe masă paharul cu restul de whisky și lovi cu putere în tăblie.

— Lăsați-o baltă cu băutura asta ! V-am spus ce vreau și că le vreau foarte repede !

Duquay nu mai făcu nici o mișcare.

Mîna dreaptă a lui Masden se ridică la cîțiva centimetri deasupra mesei jucînd cuțitul între degete.

— Ascultați, domnule, ori faceți ce v-am cerut, ori vă fac bucățele ca pe ăilalți !

— Liniștiți-vă, domnule Masden ! spuse Byron repede și fără să se miște. Spusele lui sunară mai degrabă a ordin decît a rugăminte. Înainte de a trece la tăierea mea, ascultați ce am să vă spun.

Masden încetă să mai agite cuțitul.

— Ascult, zise în cele din urmă.

— Buuun... Să analizăm acuma situația în care ne aflăm, domnule Masden. Așadar, stăm față în față la această masă. Cam la șase pași unul de celălalt. Dv. aveți un cuțit, eu n-am nici o armă. În schimb, știu ce voi avea de făcut în cazul cînd vă veți fi hotărît să mă atacați. Se-înțelege că voi încerca să mă apăr. Și știți ce am de gînd să fac ? Urmăriți-mă : dacă o să vă clintiți cîtuși de puțin din scaun, eu am să întorc scaunul meu împotriva dv. Sînt sigur mie-n sută că voi reuși să fac acest lucru. S-ar putea să fiți mai tînăr decît mine, dar, după cît vă puteți da seama, eu sînt de două ori mai puternic. Asta ar fi prima repriză a meciului nostru. Scaunul o să vină asupra dv. și veți fi trîntit la pămînt. Dacă n-o să aveți fericirea să fiți întins la podea, veți fi trimis în peretele opus, masa rămînînd mai departe între noi. Mă urmăriți ?

— Da, vă ascult, răspunse tînărul fascinat de spusele lui Duquay.

— Buuun... Acum să trecem la punctul al doilea. Fii bun, domnule Masden, și uită-te pe măsuța din dreapta mea. Cred că din locul în care vă aflați vă dați seama despre ce anume vorbesc. O folosesc la deschiderea scrisorilor, în realitate este un pumnal. Unul turcesc, împodobit cu pietre prețioase. Acum

se vede bine, da? Dacă arunc masa spre dv., voi putea pune imediat mîna pe pumnal, aşa-i? Şi cu asta devenim fiecare stăpînul cîte unei arme albe. Am dreptate sau n-am?

Tînărul se mişcă puţin din înţepenirea care-l cuprinse, bombăni ceva, îşi linse buzele, dar nu spuse nimic.

— Cam atît la punctul al doilea, zise Duquay, după care continuă şi mai convingător. Trebuie să vă declaraţi de acord că prin acest al doilea punct am terminat, de fapt, pregătirile pentru luptă. Ei, ce părere aveţi?

Masden mormăi din nou ceva neînţeles, îşi linse iarăşi buzele, dar nu spuse nimic nici de data aceasta.

— Să analizăm acum armele, Masden. Ce cuţit aveţi dv.?

— Unul de bucătărie, răspunse acesta aproape involuntar. Un prieten din contrabandă mi l-a dat în închisoare...

— Dacă n-o să vă deranjeze părerea mea, zise Byron zîmbind, cred că am un mic avantaj faţă de dv. şi în privinţa armei. Sincer să fiu, n-aş schimba pumnalul meu turcesc cu diamante pe cuţitul dumitale de bucătărie!

— Ascultaţi, domnule...

Duquay însă nici gînd să-l asculte. Continuă:

— Mai important decît armele sînt, după părerea mea, oamenii care urmează să lupte. Cam cum ar arăta situaţia, dacă ne-am compara? Dv. cîţi ani aveţi?

— Nouăsprezece.

— Eu am treizeci şi unu. Aici aveţi un mic avantaj. Kilograme cîte aveţi?

— Şaizeci.

— Eu am cu treizeci de kilograme mai mult, Masden. Unu la zero pentru mine. Acum fizic, să vedem cu fizicul cum stăm. Să mă iau pe mine primul... Am jucat half în prima ligă acum zece ani. Şi basket, la fel de bine. Pivot. Mai bun decît mediocru la tenis şi nataţie ş.a.m.d. Acum fac cel puţin o oră de gimnastică în fiecare zi. De cînd am terminat şcoala nu m-am îngrăşat nici cu un deca. E ceva, nu? Acum să vedem cît de atletic eşti dumneata, domnule Masden.

Încordarea şi starea de nervozitate a tînărului aflat de cealaltă parte a mesei creşteau vizibil. Acesta îşi linse din nou buzele, lăsînd impresia că ar vrea să spună ceva, dar...

— Daţi-mi voie să vă analizez după cum arătaţi, domnule Masden. Sînteţi un caz tipic de subnutrit şi asta pentru că aţi crescut nesupravegheat şi mai ales pentru că nu aţi mîncat alimentele care vă trebuiau. Sînteţi anormal de slab... Bag mîna-n foc că aţi început să aveţi şi obiceiuri proaste, că aţi început să fumaţi pe cînd aveaţi nouă sau zece ani... Se văd urmele nicotinei pe degetele dv.. Dumnezeu ştie dacă nu cumva nu fumaţi şi ceva mai tare decît tutunul. După cum văd beţi virtos. Pun pariu că sugeţi mai dihai ca mine. Uitaţi-vă la mine şi uitaţi-vă puţin şi la dv. şi spuneţi care avem calităţi fizice mai bune....

Tînărul se încruntă. Ochii lui aveau o căutătură aspră, aproape duşmănoasă.

— Şi încă n-am discutat despre lucrul cel mai important, spuse Duquay. Despre curaj, domnule Masden, despre curajul de a lupta cu orice risc. Păreaţi foarte curajos cînd aţi intrat aici pentru că aveaţi în mînă un cuţit şi credeaţi că eu n-am nici o armă. Şi-acum cum arătaţi? Nu s-ar zice că la fel cum arătaţi cu cîteva minute în urmă. Aţi dat buzna aici pentru a mă ameninţa iar acum mi se pare că se află în joc însăşi pielea dumneavoastră. Nu?

— Vorbiţi anapoda, domnule! izbucni Masden în cele din urmă.

— Credeţi că vorbesc prostii? întrebă Duquay zîmbind. Tot ce puteţi face este să vă ridicaţi din scaunul în care vă aflaţi...

Se aşternu din nou liniştea, o linişte mult mai apăsătoare de data aceasta, plină de încordare şi înverşunare. Masden rămase mai departe în scaunul lui.

— Ultimul lucru, pe care n-aş vrea să-l omit, continuă Duquay, ar fi motivarea. S-ar putea să nu fiţi dv. cel mai curajos din lume, dar s-ar putea întîmpla să aveţi un motiv foarte serios pentru a începe lupta. Dacă mă veţi ucide fără ca dv. să fiţi omorît, îmi veţi lua maşina, banii şi tot ce veţi crede de cuviinţă să-mi luaţi. Pe de altă parte, dacă veţi fi ucis, nu vă va fi mai rău decît v-a fost mai înainte de a evada din închisoare...

— Ce-aţi avea de pierdut, domnule, dacă am cădea la învoială? întrebă Masden, dar glasul lui era foarte nesigur.

— Bună întrebare, răspunse Duquay. Cred că ar trebui să vă las să faceţi ce doriţi, îngreuind puţin, ce-i drept, sarcina poliţiei pînă v-ar prinde peste o zi-două, peste o săptămînă poate. Dar pot să vă asigur că dacă v-aş lăsa să faceţi ce doriţi, veţi pleca ca un om paşnic, că nu veţi face nimic rău în afară de a mă lega de scaun... Dar după cum se prezintă situaţia nu prea văd cum aţi reuşi. Sînteţi o brută, o lichea şi vă distrează teribil să faceţi acte de violenţă, să pricinuiţi oamenilor durere, să-i omorîţi...

Tînărul se întunecă la faţă.

— Şi în afară de asta, Masden, ai început să-mi fii foarte respingător. Eşti un golan, un golan şi nimic mai mult. Un golan şi un nimeni. Nu vreau să risc să fiu rănit, cu atît mai mult omorît numai pentru că ai avea un atu în faţa mea...

Rick Masden se roti în scaun mişcîndu-şi mîna dreaptă.

— Buuuun... Ne luptăm cu cuţitele, şefule?

— O să ne batem dacă veţi face cea mai mică mişcare!

Masden bău tot conţinutul paharului, se încruntă la Duquay şi bombăni:

— O.K.! Dă-i drumu', tăticu'! Mişcă! Ce stai, fă ceva! Începe!

— N-am spus c-am să-ncep nimic, răspunse Duquay, am spus doar ce voi face dacă dv. aţi începe....

Se aşternu din nou liniştea. Lungă şi adîncă. Cei doi se priveau în ochi, ţinînd fiecare mîinile pe masă. Masden avea în dreapta cuţitul de bucătărie. Mîinile lui Duquay erau goale. Privirea lui Masden cercetă masa, zări pumnalul lui Duquay, după care se întoarse din nou la punctul iniţial. Trecură astfel secunde şi minute lungi...

— De ce nu-mi daţi ce v-am cerut? întrebă Masden. Cîţiva gologani colea, haine şi cheia. Şi n-aţi păţi nimic. Altfel, unul din noi doi o să dea de dracu'! De ce nu-mi daţi?

— Pentru că pur şi simplu nu vreau să vi le dau! E bine?

— Buuun... Şi-atunci ce facem, tăticu'? Înţepenim în scaune? Aţi zis că dacă mă ridic o să aruncaţi cu scaunul după mine şi o să vă aruncaţi asupra mea să-mi luaţi cuţitul. Apoi o să înceapă lupta. Ce facem? Rămînem proţăpiţi în scaune sau ne batem? Eu unu mă ridic...!

Ochii lui Masden străluciră. Începu să se ridice, apoi se aşeză la loc. Corpul începu să-i tremure de încordare.

— Am s-o fac! Am s-o fac! mormăi Masden. Dv. aşteptaţi să vă vină partenerii la cărţi, încercaţi să trageţi de timp!

— Dar nu fac nici un rău făcînd ceea ce dv. aţi spus că fac! Ei bine, îi aştept pe partenerii mei de cîteva minute bune.

— N-o să mă las eu dus de nas!

— Aveţi de ales: dacă părăsiţi scaunul, eu îl ridic pe al meu şi pun mîna pe scaun!

— Aş fi cel mai mare fraier să mai aştept! zise Masden, dar corpul lui vibra ca varga.

— Mai există o posibilitate, Masden.

— Ce vreţi să spuneţi? întrebă el în vreme ce în ochi îi licări o undă de speranţă.

— Dacă ne aruncăm unul asupra celuilalt risc şi eu. Şi nu ard deloc de dorinţa fierbinte de a risca ceva. Siguranţa mea depinde de plecarea dv. De plecarea dv. cu mîna goală, am vrut să zic...

— Continuă, te-ascult, tăticu'! zise Masden mai puţin agitat ca înainte.

— Păi ce să spun, că asta-i ! Nu mă simt în siguranță atît timp cît țineți cuțitul acela în mînă. Vă anunț însă că voi ști, că îmi voi da seama din prima fracțiune de secundă dacă, ridicîndu-vă, veți avea de gînd să fugiți sau să tăbărîți asupra mea. Vă previn însă că indiferent de ce veți face, mă voi apăra ! Și uite-așa o să-nceapă lupta ! Fie că vrem, fie că nu ! Înțelegeți ce vreau să zic ?

— Cred că da, încuviință Masden.

— Cheia problemei stă în cuțit. Atîta vreme cît el se află în mîna dv., n-aveți cum face nici cea mai mică mișcare : nici să fugiți, nici cum să începeți lupta. Singura soluție ar fi să aruncați cuțitul la mijlocul mesei !

— Poftiiiiim ?!

— Exact cum ați auzit. Să nu aibă armă nici unul dintre noi!

— Și ce-o să fac după aceea ? Dv. sînteți fotbalist... Cred că dv...

— Masa se află între noi. Aveți avantajul că veți lua primul startul, ați putea dispărea mai înainte de a vă putea prinde.

— Da, în schimb o să anunțați sticleții !

— Sînteți un mare șmecher, domnule Masden, zîmbi Duquay. Să știți că nu m-am gîndit la asta, dar ca un bun cetățean ce sînt, cred că aș face-o. Bun, atunci să cădem de acord : vă dau telefonul, îmi dați cuțitul.

— Cum adică ?

— Telefonul e-aici, în dreapta. Dacă îmi permiteți, m-aș întoarce să-l scot chiar eu din priză. Așadar, prima mișcare : eu trag telefonul din priză, dv. puneți cuțitul la mijlocul mesei și o rupeți la fugă. E bine ?

Tînărul rămase să mediteze. Îl privi pe Duquay, îi măsură lățimea umerilor căutînd o posibilitate cît de mică de a obține vreun avantaj.

— O.K., spuse tînărul, dar am să țin cuțitul în mînă pînă în clipa în care telefonul va fi scos din priză. Dar dacă după aceea o să puneți mîna pe pumnal...?

— Uită-te bine la mine, Masden ! Am eu mutră de...

Încet, fără grabă, dar ținînd tot timpul ochii pironiți pe adversarul său, Duquay se răsuci în scaun, duse mîna dreaptă în spatele scaunului, prinse șnurul telefonului și trase brusc. Se auzi un sunet scurt și ascuțit.

— Mulțumit ? întrebă Duquay dînd drumul firului, care căzu pe covor. Acum cuțitul dv., vă rog. Aruncați-l la mijlocul mesei, acolo unde nu ajunge nici unul dintre noi.

Se priveau unul pe altul neavînd nici unul încredere în celălalt. Urmă o lungă pauză în care nici unul nu făcu nici o mișcare.

— Haide, Masden ! Cît timp veți avea cuțitul în mînă nu veți putea face nici un pas, nici o mișcare !

Încet, cu evidentă părere de rău, tînărul înțelese. Aruncă brusc obiectul lucitor, cu vîrful înainte, în mijlocul mesei.

— Rămîi pe scaun, tăticu' ! zise Masden. Eu am să mă ridic și am s-o șterg...

— Îmi pare rău că nu-ți pot ura succes, Masden, răspunse Duquay.

Cuvintele lor de despărțire fuseseră rostite abia șoptit. Deodată liniștea care se așternuse fu sfîșiată de un zgomot. Masden nu rămase pe gînduri, se ridică din scaun și o rupse la fugă. Duquay nu făcu nici o mișcare, în schimb strigă :

— Sam, prinde-l pe băiatul ăsta ! E criminal !

Din cealaltă încăpere se auzi un zgomot, zgomotul pe care-l fac doi oameni cînd își cară pumni cu nemiluita într-o încăpere mică. Byron Duquay nu se duse să vadă ce se petrece. Nu-l interesa nici măcar ca observator. Rămase pe locul lui mulțumindu-se să asculte. Lupta atinse punctul culminant apoi luă sfîrșit cu zgomotul tipic produs de pumnii înfundați ritmic în stomacul unuia dintre cei doi...

★

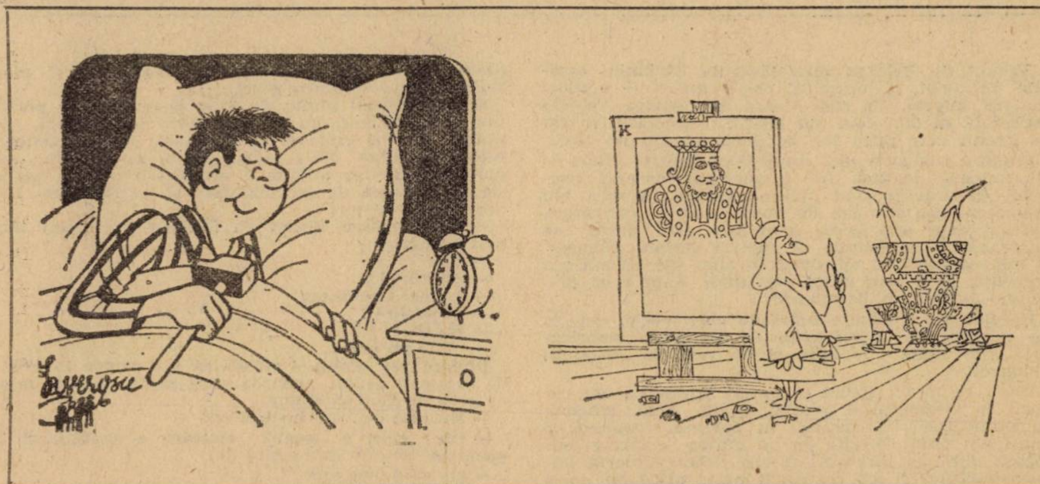
Căpitanul Sam Williams ajunse abia după două ceasuri bune la partida de poker cu Duquay. Atît a durat operațiunea de predare a lui Rick Masden la închisoare și relatarea tuturor celor întîmplate.

— Byron, zise Sam, nu știu dacă trebuie să mă mai așez de acum înainte la masa de poker. Tu-ți dai seama, omule, că niciodată nu mi-a trecut prin cap că ai avea o asemenea capacitate de a trage omul pe sfoară !

— Mă măgulești, Sam, spuse Duquay. Am avut noroc, asta-i! Astă seară am convins-o pe Virginia, înainte de a pleca, să mă așeze aici. Uneori, gentlemanule, îmi face plăcere să mă privesc stînd într-un scaun adevărat. Asta îmi dă sentimentul că aș fi mai puțin infirm. Dacă aș fi fost pe scaunul meu pe rotile nu l-aș fi putut duce de nas pe Masden nici măcar o singură clipă...

Sam fu de acord. Privirea lui căta prin ușa deschisă spre dormitor unde în semiîntuneric străluciră roțile căruciorului lui Duquay. Le văzuse și Rick Masden, fără însă să-i treacă prin cap că acesta ar fi avut vreo legătură cu insul aflat în fața lui, de cealaltă parte a mesei octogonale...

În românește de Nicolae Nicoară

o afacere cu un rege

Trenul de Belgrad m-a lăsat la Stefania, capitala Muraviei, la începutul după-amiezii — o după amiază infectă. Un vînt rece îmi arunca ploaia înghețată în față cînd am ieșit din hangarul pătrat de granit care ținea loc de gară, să iau un taxi.

Engleza n-a avut nici un înțeles pentru șofer, ca și franceza dealtfel. Iar o germană corectă probabil că n-ar fi avut nici ea succes. A mea era mediocră. Era o salată de mormăituri și șuierături. Șoferul ăsta era prima persoană care părea s-o înțeleagă. L-am bănuit că pur și simplu ghicește și mă așteptam să mă ducă în cine știe ce mahala pierdută. O fi avut darul ghicitului. Fapt e că m-a condus la hotelul „Republica".

Hotelul era o clădire nouă de cinci etaje, extrem de mîndru de ascensoare, de toaletele americănești, de sălile de baie și de celelalte instalații moderne.

După ce m-am spălat și m-am schimbat, am coborît în restaurantul pentru dejun. Apoi, înarmat cu minuțioase instrucțiuni în engleză, franceză și datul din mîini, oferite de un portar — într-o uniformă plină de fireturi, mi-am ridicat gulerul impermeabilului și am traversat piața plină de noroi pentru ca să fac o vizită lui Roy Scahlan, trimisul Statelor Unite în acest stat din Balcani, cel mai tînăr și mai mic dintre toate.

Era un bărbat plinuț de vreo 30 de ani, cu părul lins deja cărunt, cu fața molatecă, iritabilă, cu mîinile albe și grăsuțe, fremătătoare și cu veșminte foarte elegante. Mi-a strîns mîna, m-a invitat să mă așez într-un fotoliu, a aruncat o privire peste scrisoarea mea de recomandare și, privindu-mi fix cravata, mi-a spus :

— Prin urmare sînteți un detectiv particular din San Francisco ?

— Da.

— Și atunci ?

— Lionel Grantham.

— Imposibil !

— Ba da !

— Dar nu este...

Diplomatul, dîndu-și seama că mă privea în ochi, își întoarse grăbit privirea spre părul meu și uită ce avea de gînd să spună.

— Nu este ce ? am insistat eu.

— Oh ! (avu o ușoară ridicare a capului și a sprîncenelor) nu este genul lui.

— De cînd este aici ?

— Două luni. Poate trei, trei jumătate.

— Îl cunoașteți bine ?

— O, nu ! Din vedere, bineînțeles, am schimbat și cîteva vorbe. Sîntem singurii americani de aici, așa că ne vedem destul de des.

— Știți ce face aici ?

— Nu, nu știu. Pur și simplu o escală ; cel puțin nu îmi imaginez că a venit pentru vreo treabă specială. Cu siguranță un rol îl joacă și o femeie — e vorba de fiica generalului Radnjak dar, de fapt, nu cred că acesta este motivul.

— Cu ce își petrece timpul ?

— N-am idee. Locuiește la hotelul „Republica", e foarte iubit de colonia străină, face un pic de călătorie în Siria, viața obișnuită a unui băiat de bani gata.

— Frecventează persoane care nu sînt exact ceea ce ar trebui să fie ?

— După cîte știu nu, deși l-am văzut cu Mahmud și Einarson. Și ăștia sînt în mod sigur niște aventurieri, dar... s-ar putea să nu fie.

— Despre cine e vorba ?

— Nubar Mahmud este secretarul particular al doctorului Kocio. Președintele. Colonelul Einarson este islandez și acum este în fruntea armatei. Nu știu nimic despre ei.

— Doar că sînt nemernici ? !

Însărcinatul cu afaceri își încreți fruntea albă și bombată cu un aer îndurerat și îmi aruncă o privire plină de reproș.

— Deloc, spuse el. Și acum, dacă-mi permiteți, de ce este bănuit Grantham ?

— De nimic.

— Și atunci... ?

— Acum șapte luni, la cea de-a douăzeci și una aniversare, acest Lionel Grantham a intrat în stăpînirea banilor pe care i-a lăsat tatăl — o sumă frumușică. Pînă atunci, tînărul avusese o viață destul de grea. Maică-sa nutrea, și mai nutrește încă, solide prejudecăți mic-burgheze referitoare la distincție. Tatăl lui a fost un adevărat aristocrat de modă veche — un individ cu suflet dur și voce dulce care obținea tot ce voia înhățînd pur și simplu, cu o preferință clară pentru vinul vechi și femeile tinere, dacă se poate amîndouă deodată, pentru cărți, zaruri, cai de curse și bătăi — atît pentru a participa, cît și pentru a asista.

Cît a trăit el, băiatul a primit o educație bărbătească. Doamna Grantham găsea gusturile soțului ei vulgare, dar el era un om care știa să-și impună voința. În plus, sîngele Grantham e tot ce poți găsi mai bun în America. Doamna Grantham este genul de femeie care se lasă impresionată de acest amănunt. Acum unsprezece ani, pe cînd Lionel era un puști de zece ani bătrînul a murit. Madam Grantham a înlocuit ruleta familiei cu o cutie de domino și a început să-și convertească fiul într-un cavaler fără teamă și reproș, un fel de Galahad ca la carte.

Eu nu l-am văzut niciodată, dar se zice că această tentativă n-a avut succes. În orice caz, l-a ținut sub sticlă unsprezece ani, nelăsîndu-l să scape nici ca să meargă la colegiu. A dus-o așa pînă în ziua în care a ajuns la majorat și a pus mîna pe moștenire. În acea dimineață, și-a sărutat mămica și a anunțat-o pe un ton neglijent că pleacă să facă un micuț înconjur al lumii — singur. Mămica a făcut și a spus tot ce te-ai fi putut aștepta de la ea, dar zadarnic. Sîngele Grantham a vorbit. Lionel i-a promis că-i trimite din timp în timp cîte o vedere, și dus a fost. Se pare că s-a purtat corect în peregrinările sale. Simpla libertate îi aducea toată aventura de care avea nevoie. Dar, acum cîteva săptămîni, Trust Company care-i girează averea a primit de la el ordinul să vîndă cîteva acțiuni la căile ferate și să-i trimită banii la o Bancă din Belgrad. Suma era importantă, mai mult de trei milioane — prin urmare Trust Company a anunțat-o pe doamna Grantham. Doamna a făcut o criză : primea de la fiul ei scrisori din Paris, fără cea mai mică aluzie la Belgrad.

Mămica a vrut să se repeadă imediat în Europa. Fratele ei, senatorul Walbourn, a reușit s-o potolească. A trimis cîteva telegrame și a aflat că Lionel nu era nici la Paris, nici la Belgrad, doar dacă nu stătea ascuns. Doamna Grantham și-a făcut valizele și și-a rezervat locuri. Senatorul a oprit-o din nou și a convins-o că tînărul s-ar supăra dacă ea va interveni și că e preferabil să facă o anchetă discretă. A încredințat afacerea Agenției mele. Am mers la Paris și am aflat că un amic al lui Lionel îi transmitea corespondența și că Lionel se găsea aici, în Stefania. În drum, m-am oprit la Belgrad și mi s-a spus că banii i-au fost trimiși aici și că a primit deja cea mai mare parte a sumei, așa că, iată-mă.

Scahlan surîse larg :

— Nu pot să fac nimic, declară el. Grantham e major și banii sînt ai lui.

— Perfect, am aprobat, și eu sînt în aceeași situație. Tot ceea ce pot, e să amușinez în stînga și în dreapta — poate descopăr ce gînd are — și să încerc să-i salvez banii, dacă e pe cale să fie jumulit. Nu puteți să vă dați părerea, măcar o ipoteză ? Trei milioane de dolari, în ce-ar putea fi investiți ?

— Nu știu (stingherit, însărcinatul cu afaceri se foi pe scaun). Nici o afacere de aici nu e atît de importantă. E doar o țară agrară, împărțită între mici proprietari — ferme de patru, șase, opt hectare. Dar mai sînt și relațiile lui cu Einarson și Mahmud. Dacă ar avea ocazia, cu siguranță, sînt convins că sînt pe cale să-l jumulească... Dar nu cred că vor reuși. Poate că el nu-i cunoaște. Fără îndoială e o femeie la mijloc.

— În sfîrșit, pe cine ar trebui să văd ? Sînt handicapat de faptul că nu cunosc nici limba, nici țara. Cui aș putea să-i spun povestea mea și să-i cer ajutor ?

— Nu știu, răspunse cu un aer sumbru. (Apoi, fața i se lumină). Mergeți să-l vedeți pe Peter Karabajak. E ministrul Poliției. E omul care vă trebuie. Poate o să vă ajute și puteți avea încredere. Are un tub digestiv în loc de creier. N-o să înțeleagă nimic din ce-o să-i spui. Da, Karabajak este omul potrivit.

— Mulțumesc, și poticnindu-mă am ieșit în strada plină de noroi.

Am găsit birourile ministrului Poliției în clădirea administrativă, un bloc sinistru de beton, lîngă reședința șefului de stat, în capul pieții. Într-o franceză și mai proastă decît nemțeasca mea, un funcționar slab cu favoriți albi, care avea aerul unui Moș Crăciun tuberculos, m-a anunțat că Excelența sa nu era acolo. Luînd un aer solemn și cu voce scăzută i-am șoptit că veneam din partea însărcinatului cu afaceri al Statelor Unite. Maimuțăreala asta păru să-l impresioneze pe Moș Crăciun. A aprobat cu un aer plin de înțelegere și a ieșit din încăpere cu mers tîrșit. A revenit aproape imediat, s-a înclinat din prag și m-a invitat să-l urmez. Ceea ce am și făcut de-a lungul unui culoar întunecos pînă la o ușă numerotată „15". A deschis, s-a înclinat invitîndu-mă să intru, a gîfîit cu voce astmatică : „Luați loc, vă rog", a închis ușa și m-a lăsat acolo. Mă găseam într-un birou mare, pătrat. Totul era mare în încăpere. Cele patru ferestre aveau dublul ferestrelor normale. Scaunele erau cît niște tronuri, iar fotoliul capitonat din spatele biroului ușor ar fi putut servi de banchetă din spate unui automobil. Doi oameni ar fi putut dormi pe birou. Douăzeci ar fi mîncat în jurul mesei.

O ușă, în fața celei pe care intrasem, s-a deschis și o tînără femeie a intrat și a închis ușa după ea, întrerupînd un bîzîit ritmic emis, după părerea mea, de o mașină grea...

— Sînt Romaine Frankl, spuse ea în engleză. Secretara Excelenței Sale. Ați putea să-mi spuneți ce doriți ?

Ar fi putut avea orice vîrstă între 20 și 30 de ani, măsura abia un metru cincizeci, era subțire fără a fi osoasă, cu păr buclat, șaten, aproape negru, ochi umbriți de gene negre și cu irisul ce-

nuşiu, încercuit de un inel mai întunecat, o faţă îngustă cu trăsături delicate şi voce care părea prea dulce şi prea subţire pentru a se auzi atît de departe cît se auzea. Era îmbrăcată cu o rochie de lînă roşie care nu avea altă formă decît cea pe care i-o dădea trupul ei şi cînd se mişca — fie pentru a merge, fie pentru a-şi ridica mîna — părea s-o facă fără cel mai mic efort, ca şi cum cineva din afară ar fi împins-o.

— Aş vrea să-l văd, am spus în timp ce înregistrăm toate aceste amănunte.

— Mai tîrziu, cu siguranţă, mi-a promis, dar în acest moment nu se poate. (Se întoarse, cu aceeaşi graţie fluidă, spre uşă şi a deschis-o lăsînd să pătrundă din nou în încăpere acelaşi bîzîit cadenţat). Auziţi ? spuse. Îşi face siesta.

A închis uşa peste sforăiturile Excelenţei Sale şi a plutit prin odaie pentru ca să se caţăre în uriaşul fotoliu de piele din spatele biroului.

— Aşezaţi-vă, vă rog, mi-a zis, mişcîndu-şi arătătorul minuscul în direcţia unui scaun. Veţi cîştiga timp explicîndu-mi ce vă aduce ; dacă nu, afară de cazul că vorbiţi limba noastră, va trebui să servesc drept interpretă între Excelenţa Sa şi dv.

I-am vorbit despre Lionel Grantham şi despre interesul ce i-l purtam, aproape în aceiaşi termeni ca şi lui Scahlan, şi am încheiat :

— Vedeţi, nu pot face altceva decît să încerc să aflu ce unelteşte tînărul şi să-i dau o mînă de ajutor la nevoie.

Nu pot să mă adresez lui direct — mă tem că e prea Grantham pentru a îngădui fără supărare ceea ce ar considera ca un exces de zel. Domnul Scahlan m-a sfătuit să cer ajutorul ministrului Poliţiei.

— Aţi avut noroc (părea să facă o glumă pe seama funcţionarului ţării mele, dar fără să ştie cum am s-o iau).

Reprezentantul nu e totdeauna uşor de înţeles.

— Odată ce-ai prins şmecheria, nu-i greu, am spus. E destul să elimini toate frazele în care figurează cuvintele nici un nu, nimic sau deloc.

— Asta e. Exact asta ! (Se apleacă spre mine rîzînd). Am ştiut totdeauna că trebuie să fie vreo cheie, dar nimeni nu reuşise s-o găsească. Aţi rezolvat problema noastră naţională.

— Atunci ca recompensă ar trebui să-mi comunicaţi toate informaţiile pe care le aveţi despre Grantham.

— Ar trebui, dar mai întîi trebuie să vorbesc Excelenţei Sale.

— Puteţi să-mi spuneţi neoficial ce credeţi despre Grantham. Îl cunoaşteţi ?

— Da. E încîntător. Un băiat gentil, delicios de naiv, fără experienţă, dar într-adevăr încîntător.

— Ce prieteni are ?

Dădu din cap, replicînd :

— Să lăsăm asta pînă la trezirea Excelenţei Sale. Sînteţi din San Francisco ? Îmi amintesc micuţele tramvaie aşa de nostime, ceaţa şi salata care se servea după supă, şi Caffee Dan.

— Aţi fost acolo ?

— De două ori. Am petrecut un an şi jumătate în Statele Unite într-un music-hall, scoţînd iepuri dintr-un joben.

Mai discutam încă, jumătate de oră mai tîrziu, cînd uşa se deschise pentru a face loc ministrului Poliţiei.

Mobilele gigantice căpătară imediat dimensiuni normale, tînăra deveni pitică, iar eu m-am simţit un copilandru.

Acest Peter Karabajak măsura mai mult de 2 m înălţime şi asta nu era nimic în raport cu grosimea. Poate nu cîntărea mai mult de 220 kg, dar, privindu-l, era greu să te gîndeşti la greutatea lui altfel decît în tone. Era un munte de carne, cu părul şi barba blondă, în jachetă neagră. Purta cravată, bănuiesc că avea şi guler, dar era ascuns de pliurile roşii ale gîtului. Vesta albă avea talia şi forma unui crinoline, gata să plesnească la butoniere. Ochii erau aproape invizibili între cutele de carne care îi înconjurau, înecaţi într-un lac de umbră incoloră, ca apa nemişcată din fundul unui puţ adînc. Intră în încăpere lent, majestuos şi m-am mirat neauzind scîrţîitul parchetului.

Romaine Frankl mă studia cu atenţie în vreme ce se lăsa să alunece din marele fotoliu de piele şi mă prezenta ministrului. Acesta îmi acordă un surîs adormit, îmi întinse mîna care avea aspectul general al unui prunc gol şi se lăsă să cadă încet în scaunul pe care fata îl părăsise. Plantat acolo, aplecă capul pînă i se odihni pe pernele numeroaselor bărbii şi păru să aţipească.

Am tras alt scaun pentru tînără. Mă gratifică din nou cu o privire ascuţită — părea că încearcă să descifreze ceva pe chipul meu — şi a început să vorbească ministrului în ceea ce presupuneam a fi limba ţării. Vorbi cu repeziciune timp de 20 de minute, fără ca nimic să arate că el a ascultat sau măcar că era treaz. Cînd ea termină, spuse : „Da". Vocea îi era visătoare dar această simplă silabă se umflă cu o asemenea amploare, că nu putea să iasă dintr-o cavitate mai mică decît aceea a giganticului pîntece. Fata se întoarse spre mine surîzătoare :

— Excelenţa sa va fi încîntat să vă acorde tot ajutorul. Oficial, bine înţeles, nu ţine să se amestece în treburile unui vizitator străin, dar îşi dă seama că e important să evităm ca domnul Grantham să fie escrocat în timpul şederii sale aici.

Dacă binevoiţi să reveniţi mîine la... să zicem ora trei... Am promis, am mulţumit, am strîns, din nou mîna muntelui şi am ieşit în ploaie.

Întorcîndu-mă la hotel, am aflat fără greutate că Lionel Grantham ocupă la etajul 5 un apartament în care se şi găsea.

Aveam fotografia lui în buzunar şi semnalmentele în minte. Am petrecut ce mai rămăsese din după amiază şi începutul serii aşteptînd ocazia să-l zăresc. Mi-a fost oferită după ora şapte.

L-am văzut ieşind din ascensor : era un băiat înalt, svelt, cu spinarea dreaptă, umeri laţi şi şolduri înguste, bine înfipt pe picioarele lungi şi musculoase — genul de anatomie care place croitorilor. Faţa-i roz, cu trăsături regulate, cu adevărat frumoase, arbora o expresie de superioritate nonşalantă atît de accentuată că nu putea fi decît o mască destinată să ascundă timiditatea vîrstei.

Aprinzînd o ţigară, a ieşit din hotel. Ploaia se oprise, dar cerul acoperit promitea o altă aversă. Plecă pe jos, de-a lungul străzii. Am făcut la fel.

Am ajuns la un restaurant supraîncărcat cu ciubucării aurite, la două blocuri de hotel, unde o

orchestră ţigănească cînta într-o micuţă logie periculos agăţată de un perete. Toţi chelnerii şi jumătate din clienţi păreau să-l cunoască pe băiat. El se apleca şi zîmbea în dreapta şi-n stînga, îndreptîndu-se spre celălalt capăt al sălii, spre o masă unde îl aşteptau doi bărbaţi.

Unul dintre ei era înalt şi corpolent, cu părul negru răvăşit, şi mustaţă lungă. Faţa sa colorată, cu nas scurt, avea expresia omului care nu se temea să se bată din cînd în cînd. Îmbrăcat în uniforma miltară verde-aurie, avea cisme de piele neagră foarte strălucitoare. Companionul său, în ţinută de seară, era un om oacheş şi rotunjor de statură, un blond cu părul gras ş faţă ovală cu expresie suavă. În timp ce tînărul Grantham se instală lîngă ei, eu mă găseam la o masă ceva mai depărtată. După ce am comandat cina, am aruncat o privire circulară peste vecinii mei. Prin sală se găseau uniforme, cîteva smokinguri şi rochii de seară, dar cea mai mare parte a convivilor purtau haine obişnuite. Am remarcat două chipuri probabil de englezi, unul sau doi greci, cîţiva turci. Bucătăria era bună, pofta mea la fel. Îmi fumam ţigara în faţa unei ceşti minuscule cu cafea siropoasă cînd Grantham şi ofiţerul solid s-au ridicat şi au ieşit.

★

N-aş fi putut face plata la timp pentru a-i urma fără să provoc zarvă, prin urmare i-am lăsat să plece, mi-am terminat cina şi am aşteptat ca omul brun şi grăsuţ rămas la masă să ceară nota. Eram în stradă cu un minut înaintea lui, privind în direcţia pieţii slab luminate şi sforţîndu-mă să capăt expresia unui turist care nu prea ştie încotro s-o ia. A trecut pe lîngă mine şi a pornit în sus pe strada noroioasă, cu mersul tăcut şi prevăzător al unei pisici.

Un soldat — un om osos în scurtă de piele de oaie şi caschetă — cu mustaţă căruntă zbîrlită deasupra buzelor cenuşii şi rînjite, ieşi dintr-un gang întunecat şi îl opri pe bărbatul oacheş, adresîndu-i-se cu o voce plîngăreaţă.

Bărbatul bronzat ridică mîinile şi umerii într-un gest care trăda în acelaşi timp mînia şi surpriza. Soldatul se văită din nou, dar rînjetul i se accentuă. Vocea bărbatului brun era joasă, seacă, iritată, dar mîna, ieşind din buzunar se întinse spre soldat şi am recunoscut reflexul maroniu al bancnotelor muraviene. Soldatul băgă banii în buzunar, ridică mîna pentru salut şi traversă strada. Cînd bărbatul bronzat încetă să privească în urma soldatului, m-am îndreptat spre colţul de stradă de unde pielea de oaie şi cascheta dispăruseră. Soldatul meu, la o sută de metri, avansa cu paşi mari, cu capul plecat. Era grăbit. A trebuit să fac eforturi serioase ca să nu mă pierd de el. Casele se răreau. Cu cît se răreau, cu atît această expediţie îmi plăcea mai puţin. Un filaj în bune condiţii se face în plină zi, în inima unui oraş cunoscut. „Filajul" ăsta se făcea în cele mai proaste condiţii. L-am urmărit în afara oraşului, de-a-lungul unei şosele asfaltate, mărginite de case rare. Rămîneam cît de departe puteam, aşa că abia îl vedeam. La o curbă neaşteptată, a dispărut. Am luat-o la fugă spre cotitură, cu intenţia ca, după ce am s-o depăşesc să mă ţin din nou la distanţă. În graba mea era să stric totul. Brusc, soldatul reapăru, venind spre mine. O grămadă de lemne de construcţie lîngă drum era singurul adăpost. Mi-am îndreptat picioarele scurte într-acolo.

La o margine între lemne, se deschidea o gaură destul de mare ca să mă ascundă. M-am ghemuit. Îngenunchind în noroi.

Printr-o crăpătură între două scînduri l-am zărit apărînd. Într-o mînă „lucea" ceva de metal. Un cuţit m-am gîndit. Dar, cînd s-a oprit chiar în faţa mea, am văzut că era un pistol nichelat de modă veche. Nemişcat, a privit ascunzătoarea mea, apoi drumul, în ambele direcţii. A scos un bombănit şi s-a îndreptat spre mine. Aşchiile mi-au zgîriat obrajii în vreme ce mă lipeam strîns de scînduri. Pistolul ca şi boxul meu, erau în fundul valizei în camera de hotel. Bun loc pentru ele tocmai acum. Pistolul soldatului strălucea. Picături de ploaie au început să cadă pe scînduri şi pe pămînt. Înaintînd, soldatul şi-a ridicat gulerul hainei. Niciodată n-am fost martorul unui gest care să-mi facă mai mare plăcere! Un om care pîndeşte pe altul n-ar fi avut asemenea gest. Nu ştia că sînt acolo. Îşi căuta şi el o ascunzătoare. Sorţii erau egali. Dacă mă găsea, era înarmat, dar eu l-aş fi văzut primul.

Scurta din piele de oaie i se frecă de lemn cînd trecu prin faţa mea, aplecat, pentru a ajunge în spatele grămezii aşa de aproape că aceleaşi picături de ploaie păreau să ne atingă. Pe urmă, îmi desfăcui pumnii. Nu-l vedeam, dar îl auzeam respirînd, scărpinîndu-se şi fredonînd.

S-au scurs două sau trei săptămîni.

Noroiul în care îngenuncheasem trecuse prin stofa pantalonilor, îmi uda genunchii şi picioarele. Lemnul negeluit îmi zgîria obrazul la fiecare respiraţie. Gura îmi era la fel de uscată pe cît de uzi îmi erau genunchii, căci respiram cu buzele deschise ca să nu fac zgomot. Un automobil ţîşni la cotitură, către oraş. L-am auzit pe soldat scoţînd un icnet uşor, apoi am perceput ţăcănitul pistolului pe care îl arma. Maşina a trecut prin dreptul nostru şi şi-a continuat drumul. Soldatul respira adînc şi reîncepu să se scarpine şi să fredoneze.

Mai trecură două săptămîni.

Voci bărbăteşti ajunseră pînă la noi prin ploaie, mai depărtate, apoi mai tari, în sfîrşit distincte. Patru soldaţi îmbrăcaţi în piele de oaie şi capele înaintau pe drum în direcţia pe care şi noi o urmasem, iar vocile lor se stinseră curînd cînd dispărură la cotitură.

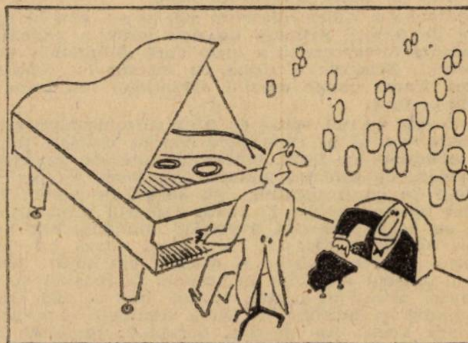
De departe, claxonul unei maşini lătră două note discordante. Soldatul scoase un mormăit — un mormăit care spunea „dar de data asta ei sînt!". Picioarele bălăciră în noroi şi grămada de scînduri scîrţîie sub greutate. Nu vedeam ce face.

O lumină albă jucă la curbă şi un alt automobil apăru, o maşină puternică lansată în direcţia oraşului cu o viteză care nu ţinea cont de drumul umed şi lunecos. Ploaia, întunericul şi viteza estompau siluetele celor doi pasageri, în faţă.

Deasupra capului meu, bubui puternic un revolver. Soldatul trecuse la acţiune. Maşina făcu un viraj brusc pe asfaltul ud, într-un scrîşnet de fierărie.

Cînd cea de-a şasea detunătură mă înştiinţă că încărcătorul pistolului era gol, am sărit din gaura mea. Militarul cocoţat pe grămada de lemne, cu arma îndreptată spre maşina care derapa, se străduia să vadă prin ploaie.

S-a răsucit imediat, a îndreptat arma asupra mea şi a răcnit un ordin pe care nu l-am înţeles. Bănuind că a tras şi ultimul glonte, am ridicat mîinile deasupra capului, am făcut o mutră stupefiată şi i-am dat o lovitură de picior în pîntece.

S-a îndoit spre mine, prăbuşindu-se peste piciorul meu. Am căzut amîndoi. Eu eram dedesubt, dar capul lui se afla lîngă şoldul meu. Cascheta îi căzuse. L-am prins de păr cu amîndouă mîinile şi, dintr-o mişcare de şale, m-am ridicat în capul oaselor. Şi-a înfipt dinţii în piciorul meu. Gratificîndu-l cu cîteva epitete nu tocmai plăcute, mi-am înfundat degetele mari în scobitura de sub maxilare, chiar sub urechi. N-a trebuit să apăs prea tare pentru ca să-l învăţ că nu-i frumos să muşti lumea. Cînd a ridicat capul scheunînd i-am ars o dreaptă bine potrivită, proiectîndu-i în acelaşi timp capul înainte cu mîna stîngă înfiptă în păr. Era un pumn de calitate.

L-am zvîrlit de pe picior, m-am ridicat, l-am luat de gulerul tunicii şi l-am tîrît în drum.

Ne-a inundat o lumină albă. Micşorînd ochii, am văzut automobilul imobilizat pe şosea, cu proiectorul îndreptat spre mine şi sparring-partenerul meu. Un om gras, în verde şi auriu, a înaintat în fascicolul luminos : era ofiţerul rubicond pe care-l văzusem în compania lui Grantham la restaurant. Ţinea în mînă un pistol.

Se apropie de noi, cu picioarele ţepene în cismele înalte, nu acordă nici măcar o privire soldatului căzut la pămînt şi mă cercetă atent cu ochii lui mici şi ageri.

— Englez ? întrebă.

— American.

Îşi muşcă colţul mustăţii şi declară, fără sens :

— Da, e mai bine.

Engleza lui era guturală, cu un pic de accent german. Lionel Grantham coborî din maşină şi se apropie. Faţa nu-i mai era aşa de trandafirie.

— Ce se petrece ? îl întrebă pe ofiţer, dar de privit privea la mine.

— Nu ştiu, am spus. Mă plimbam după cină şi am încurcat indicaţiile care mi s-au dat. Ajuns aici, mi-am dat seama că am greşit direcţia. În momentul în care mă pregăteam s-o iau înapoi, am văzut pe tipul ăsta pitindu-se în spatele grămezii de lemne. Avea un pistol în mînă. M-am gîndit că pune ceva urît la cale şi m-am apropiat uşurel. Cînd să ajung, s-a ridicat dintr-un salt şi a început să tragă. I-am sărit în spate exact la timp ca să-i deviez tirul. E un prieten al dv. ?

— Sînteţi american, spuse tînărul. Eu sînt Lionel Grantham. Şi iată-l pe colonelul Einarson. Vă sîntem foarte recunoscători (încreţindu-şi fruntea, se întoarse spre Einarson). Ce părere aveţi ? Ofiţerul ridică din umeri, mormăi : „Unul dintre copiii mei, o să vedem..." şi dădu o lovitură de picior în coastele celui lungit la pămînt.

Această lovitură de picior readuse soldatul la viaţă. Se ridică în şezut, se rostogoli pe-o parte ca să ajungă în patru labe şi, cu voce întretăiată, se lansă într-o rugăminte lungă, trăgînd cu mîinile murdare de tunica colonelului.

— Ach !

Einarson îi îndepărtă mîinile cu o lovitură de crosă peste degete, cercetă cu dezgust urmele de noroi de pe tunică şi răcni un ordin.

Ostaşul s-a ridicat dintr-un salt şi s-a pus în poziţie de drepţi. Primind un nou ordin a executat jumătate întoarcere şi a mers spre automobil. Colonelul Einarson îl urmă cu mersul lui ţeapăn. Arma ţinea spatele omului. Grantham îmi puse o mînă pe braţ.

— Veniţi cu noi, spuse el. O să vă mulţumim cum trebuie şi o să ne cunoaştem mai pe îndelete după ce terminăm cu tipul. Colonelul Einarson se aşeză la volan, cu soldatul alături. Grantham aştepta în vreme ce eu îl uşuram pe soldat de pistol. Pe urmă ne-am instalat în spate. Ofiţerul mi-a aruncat cu coada ochiului o privire ambiguă, dar n-a spus nimic. A demarat cu aceeaşi viteză cu care venise. Îi plăcea viteza şi drumul era scurt. Abia ne proptisem mai bine în scaune, că maşina se şi năpusti printr-un portal deschis într-un zid înalt de piatră şi încadrat de două sentinele care prezentară arma. Am descris, derapînd, jumătate de cerc pentru a ne angaja într-o bifurcare şi am oprit brusc în faţa unei construcţii pătrate date cu var.

Einarson împinse soldatul afară din maşină. Grantham şi cu mine am coborît. Pe stînga, un rînd de clădiri joase se profilau cenuşiu prin ploaie. Uşa celei pătrate şi albe fu deschisă de o ordonanţă bărboasă, îmbrăcată în verde. Am intrat. Împingînd prizonierul, Einarson traversă un birou mic şi trecu prin uşa deschisă într-o altă cameră. Grantham şi cu mine l-am urmat. Ordonanţa se opri în prag, schimbă cîteva cuvinte cu Einarson şi plecă, închizînd uşa după el.

★

Încăperea în care ne aflam semăna cu o celulă, numai că nu avea zăbrele la singura fereastră, foarte mică. Era o cameră strîmtă cu zidurile şi tavanul goale şi date cu var.

Duşumeaua de scînduri, spălată atît că părea la fel de albă ca zidurile, era şi ea goală. Ca mobilier nu se aflau decît un pat de campanie de fier negru, trei scaune pliante de lemn şi o comodă de lemn alb pe care erau puse un pieptene, o perie şi cîteva hîrtii. Asta era tot.

— Aşezaţi-vă, domnilor, spuse Einarson arătînd scaunele pliante, o să rezolvăm imediat această afacere.

Tînărul şi cu mine ne-am aşezat. Ofiţerul îşi puse pistolul pe comodă, se sprijini în cot lîngă armă şi, prinzîndu-şi vîrful mustăţii între degetele uneia din mîinile uriaşe şi roşii, se adresa soldatului. Vocea îi era amicală, părintească. Soldatul înţepenit în poziţie de drepţi în mijlocul încăperii răspunse cu o voce plîngătoare, îndreptînd spre ofiţer o privire goală, ca întoarsă spre interior.

Vorbiră timp de cinci minute.

Tonul şi atitudinea colonelului divulgau o nerăbdare crescîndă. Soldatul îşi păstra atitudinea umilă, aerul absent. Einarson începu să scrîşnească din dinţi şi întoarse spre tînăr şi spre mine o privire furioasă.

— Porcul, exclamă el.

Şi începu să-l înjure pe soldat.

Sudoarea broboni brusc faţa cenuşie a soldatului şi el se chirci pe loc, pierzîndu-şi toată rigiditatea militară. Einarson încetă să-l înjure şi urlă două cuvinte în direcţia uşii. Ea se deschise şi intră ordonanţa, aducînd un bici de piele, scurt şi gros. La un semn al lui Einarson, puse biciul pe comodă lîngă pistol şi ieşi.

Soldatul lăsă să-i scape un geamăt scurt. Einarson îi vorbi pe un ton sec. Soldatul se cutremură şi începu să-şi desfacă tunica cu degete tremurătoare, în timp ce-l implora pe colonel cu o voce plîngătoare, abia îngăimată.

Îşi scoase tunica verde, maieul gri, lăsîndu-le să cadă la pămînt şi rămase proţăpit acolo cu torsul gol, păros şi nu prea curat. Începu să plîngă răsucindu-şi degetele.

Einarson grohăi un cuvînt. Soldatul înţepeni în „drepţi" cu mîinile atîrnînd de-a lungul trupului, cu faţa spre noi, cu şoldul stîng întors spre Einarson.

Încet, colonelul Einarson îşi desfăcu centironul, îşi desfăcu tunica, o împături cu grijă şi o puse pe patul de campanie. Pe dedesubt purta o cămaşă de bumbac albastru. Îşi răsuci mînecile peste cot şi luă biciul.

— Porcul ! spuse din nou.

Lionel Grantham, neliniştit, se mişcă pe scaun. Are o faţă lividă şi privirea întunecată.

Cu cotul stîng proptit pe comodă, jucîndu-se cu mustaţa, cu picioarele încrucişate într-o poză indolentă, Einarson începu să biciuiască soldatul. Cu mîna liberă înălţă biciul, îl lăsă să cadă, şuierînd, îl înălţă din nou, îl lăsă să cadă. Scena era deosebit de nesuferită pentru că nu se grăbea, nu făcea nici un efort. Avea de gînd să biciuiască omul pînă ce obţinea ceea ce dorea şi-şi păstra forţele pentru a prelungi şedinţa cît timp trebuia.

La prima lovitură, teroarea a dispărut din ochii soldatului. Dintr-odată ei deveniră morţi şi opaci iar buzele încetară să-i tremure. Suporta bătaia

fără să miște, cu privirea fixată undeva, deasupra capului lui Grantham. Și fața ofițerului se golise de orice expresie. Mînia îi dispăruse. Nu părea să-i facă nici o plăcere îndeletnicirea sa, nici măcar aceea de a-și vărsa focul. Expresia sa era aceea a unui fochist îngrămădind cărbunele, a unui tîmplar geluind o scîndură, a unui stenograf bătînd o scrisoare. Avea o treabă de făcut ca un bun lucrător, fără grabă, fără cheltuială de energie, fără entuziasm sau scîrbă. Totul era oribil, dar am început să am un fel de respect pentru colonelul Einarson.

Lionel Grantham era așezat pe marginea scaunului cu cearcăne în jurul ochilor ațintiți asupra soldatului. I-am oferit o țigară și m-am dedat operației complet inutile de a i-o aprinde odată cu a mea, ca să-l întrerup din numărătoare. Socotea loviturile ceea ce nu era deloc bine pentru el.

Biciul se ridica, cobora șuierînd, pleznea spinarea goală iar și iar, și iar. Fața colorată a lui Einarson căpătă acea patină lucioasă pe care ți-o dă un exercițiu moderat. Fața cenușie a soldatului părea o grămadă de chit fără formă. Era întors spre mine și spre Grantham. Nu puteam vedea urmele lăsate de bici.

Grantham șopti ceva, apoi spuse cu o voce gîfîită :

— Nu pot să mai suport.

Einarson nici nu-și întoarse ochii.

— Nu vă opriți acum, murmurai eu. În punctul în care sîntem...

Tînărul se ridică clătinîndu-se, se duse spre fereastră, o deschise și rămase nemișcat, privind noaptea dungată de ploaie. Einarson nu-i acorda nici o atenție. Acum dădea lovituri mai puternice, în picioare, cu picioarele depărtate, ușor aplecat înainte, cu mîna stîngă în șold, cu dreapta ridicînd și coborînd biciul din ce în ce mai repede.

Ostașul se clătină și un suspin îi ridică pieptul păros. Biciul șfichiuia, șfichiuia, șfichiuia. Mi-am privit ceasul. Einarson se balansa de patruzeci de minute și părea gata să petreacă așa tot restul nopții. Soldatul gemu și se întoarse spre ofițer. Einarson nu-și întrerupse ritmul loviturilor. Sfîrcul biciului despică umărul bărbatului. I-am întrezărit spatele, în întregime carne vie. Einarson pronunță un cuvînt scurt. Soldatul înțepeni din nou în poziție de drepți, cu șoldul stîng întors spre ofițer. Biciul își continuă drumul, se înălța, cobora, se înălța, cobora.

Soldatul se aruncă în patru labe la picioarele lui Einarson și începu să verse un val de cuvinte întretăiate de gemete. Einarson îl privea, ascultîndu-l cu grijă, ținînd în mîna stîngă cureaua biciului, iar minerul în dreapta. Cînd omul termină, Einarson puse întrebări, obținu răspunsuri, dădu din cap și ostașul se ridică.

Einarson îi puse o mînă amicală pe umăr, îl făcu să se răsucească, privi spinarea sfîșiată și pronunță cîteva cuvinte cu glas compătimitor. Își chemă apoi ordonanța și-i dădu cîteva ordine. Soldatul s-a aplecat, lăsînd să-i scape un geamăt, și-a cules hainele de pe jos și a urmat ordonanța afară din cameră.

Einarson aruncă biciul pe comodă și se apropie de pat să-și ia tunica. Un carnețel cu copertă de piele ieși dintr-un buzunar interior și alunecă la pămînt. Cînd îl luă, o tăietură de ziar îngălbenită alunecă pînă la picioarele mele. Am luat-o și i-am întins-o : era fotografia unui bărbat, șahul Persiei, după cum scria în franțuzește dedesubt.

— Porcul ăsta ! zise, referindu-se la soldat și nu la șah, și-și puse tunica încheind-o. Are un fiu care a făcut parte din trupele mele pînă săptămîna trecută. Fiul ăsta bea prea mult vin. Eu îi atrag atenția. El se arată obraznic. Ce armată e aia fără disciplină ? Porci ! Îl bat pe porcul ăsta și scoate cuțitul. Ach ! Ce armată e aia în care un soldat poate ataca un ofițer cu cuțitul ? După ce personal, luați aminte ! — am isprăvit cu împuțitul ăsta, l-am trecut prin curtea marțială și a primit douăzeci de ani de pușcărie. Porcului mai în vîrstă, lui taică-su — nu-i place asta. Și atunci, astă seară, vrea să mă omoare. Ach ! Ce armată !

Lionel Grantham se întoarse de la fereastră. Fața lui tînără era buimăcită. În privirea-i la fel de inocentă părea să se citească rușinea pe care i-o provoca chiar expresia feței sale.

Colonelul Einarson s-a înclinat țeapăn în fața mea și m-a gratificat cu un mic discurs protocolar ca să-mi mulțumească că am intervenit — ceea ce nu făcusem — și că i-am salvat astfel viața. Conversația se mută apoi asupra prezenței mele în Muravia. Le-am explicat pe scurt că am avut gradul de căpitan în serviciile de informații pe vremea războiului. Cel puțin la acest punct spuneam adevărul. După război — urma basmul meu cu zîna — hotărîsem să rămîn în Europa, am fost demobilizat și am călătorit la întîmplare, îndeplinind ici-colo diferite treburi. Rămîneam în vag, încercînd să le dau impresia să aceste treburi diferite n-au fost totdeauna prea curate. Le-am furnizat și detalii mai precise și la fel de imaginare în legătură cu ultima mea îndeletnicire pe lîngă un sindicat francez, admițînd că am aterizat în acest colț al globului pentru că mi se părea mai înțelept ca un an, doi să nu fiu văzut în Europa de Apus.

— Nimic care să mă trimită la închisoare, am spus, dar aș fi putut să mă aflu într-o situație neplăcută. De atunci am circulat la voia întîmplării prin Mitteleuropa ; aflînd că poate voi stabili unele contacte la Belgrad, m-am dus, dar am aflat că era o pistă falsă, și mi-am continuat drumul pînă aici. Poate c-o să găsesc ceva. Mîine am o întîlnire cu ministrul Poliției. Cred că pot să-i explic în ce măsură îmi pot fi folosite talentele.

— Grăsanul de Karabajak ! exclamă Einarson cu un dispreț fățiș. E pe gustul dv. ?

— Cine nu muncește, nu mănîncă, i-am răspuns.

— Einarson, interveni grăbit Grantham, ezitînd apoi să continue. N-am putea... nu credeți că... ?

Nu-și termină fraza.

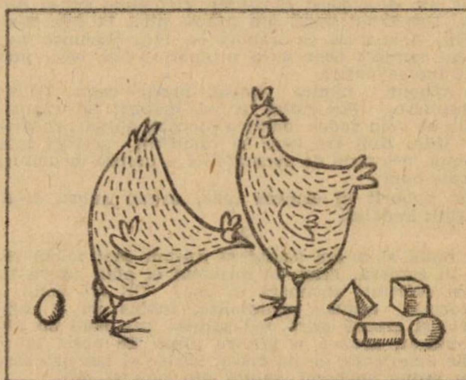
Colonelul l-a privit cu sprîncenele încruntate, a înțeles că această încruntare nu mi-a scăpat, și-a dres vocea și mi s-a adresat cu o cordialitate ursuză :

— Poate că ar fi bine să nu vă angajați prea repede față de acest ministru obez. S-ar putea..., e posibil ca noi să cunoaștem un alt domeniu în care talentele dv. ar putea fi folosite mai plăcut... și mai profitabil pentru dumneavoastră....

Am lăsat discuția în aer, fără să spun nici da, nici nu.

★

Am revenit în oraș, cu mașina ofițerului. El și Grantham erau așezați în spate. Eu eram așezat lîngă soldatul care conducea. Tînărul și cu mine am coborît în fața hotelului, Einarson ne-a salutat și a plecat, ca și cum ar fi fost foarte grăbit.

— E încă devreme, spuse Grantham cînd am intrat în hol. Veniți în camera mea.

M-am oprit într-a mea pentru a mă descotorosi de noroiul pe care îl recoltasem în spatele grămezii de lemne ca să-mi schimb hainele, apoi am urcat cu el. Ocupa trei camere la ultimul etaj, cu vedere spre piață.

A scos o sticlă de whisky, un sifon, lămîi, trabuce și țigări, și am început să bem, să fumăm și să pălăvrăgim. Cincisprezece sau douăzeci de minute de conversație la fel de superficială și de-o parte și de alta — comentarii la evenimentele nopții, păreri despre Ștefania, și așa mai departe. Fiecare dintre noi avea ceva de spus celuilalt. Fiecare îl cîntărea pe celălalt înainte de a risca. M-am hotărît să încep eu.

— Colonelul Einarson ne-a trișat noaptea asta, am spus.

— Trișat ? făcu tînărul, îndreptîndu-se pe scaun și clipind des.

— Soldatul lui a tras pentru bani, nu pentru a se răzbuna.

— Vreți să spuneți ?... (Rămăsese cu gura căscată).

— Vreau să spun că tipul negricios cu care ați cinat i-a dat soldatului bani.

— Mahmud ! Dar asta e... Sînteți sigur ?

— L-am văzut.

Începu să-și contemple picioarele, desprinzîndu-și privirile de mine ca și cînd ar fi voit să-mi arate că nu mă ia drept mincinos.

— Poate că soldatul l-a mințit pe Einarson, spuse, încercînd să-și ascundă neîncrederea. Înțeleg un pic limba, cînd e vorbită de persoane cultivate, dar nu dialectul pe care-l folosea soldatul ; prin urmare, nu știu ce a spus, dar se poate să fi mințit, nu-i așa ?

— În mod sigur, nu, i-am răspuns. Sînt gata să pariez pe ultima-mi cămașă că spunea adevărul.

Continua să-și fixeze picioarele întinse, păstrînd o expresie calmă și detașată. Apoi, îi scăpară cîteva cuvinte, traducînd o parte din gîndurile lui.

— Bineînțeles, am o enormă datorie față de dv. pentru că ne-ați salvat...

— Deloc. Binecuvîntați mai bine stîngăcia soldatului. Am sărit pe el cînd revolverul era gol.

— Dar...

Ochii i se măriră, și dacă aș fi scos o mitralieră din mînecă n-ar fi fost mai surprins. Mă credea capabil de orice. Mi-am tras în gînd o înjurătură pentru că mă descoperisem atît de mult. Nu-mi mai rămînea decît să-mi arăt toate cărțile.

— Ascultați, Grantham. Aproape tot ce v-am povestit și lui Einarson despre mine e minciună. Unchiul dv., senatorul Walbourn, m-a trimis aici. Se credea că sînteți la Paris. O mare parte din bani a fost expediată la Belgrad. Senatorul a găsit treaba asta bizară, nu știa ce joc faceți sau dacă încearcă cineva să vă escrocheze. Am fost la Belgrad, am descoperit că sînteți aici unde am și descins. Urmărind banii am ajuns pînă la dv., v-am vorbit. Asta-i tot ce trebuia să fac. Misiunea mea a luat sfîrșit ; doar dacă nu pot să fac ceva pentru dumneavoastră.

— Absolut nimic, spuse, foarte calm. Totuși, mulțumesc. (Se ridică și își înăbuși un căscat). Poate ne vom vedea înaintea plecării dumneavoastră.

— Mda. (Îmi era ușor să manifest aceeași indiferență, n-aveam de ascuns nici o umbră de mînie). Noapte bună.

Am coborît în camera mea, m-am culcat și-am adormit imediat.

A doua zi m-am sculat și mi-am luat micul dejun în cameră. Eram în mijlocul ei cînd cîteva lovituri mărunte răsunară în ușă. Un om solid în uniformă cenușie mototolită, încins cu o sabie scurtă și groasă intră, mă salută, îmi dădu un plic alb pătrat, aruncă o privire plină de poftă la țigările americane de pe masă, surîse și luă una cînd i-am întins pachetul, salută din nou și ieși.

Plicul pătrat purta numele meu, cu o scriitură mică, foarte simplă și rotunjită, dar fără nimic copilăresc. Am scos un mesaj scris de aceeași mînă. „Ministrul Poliției regretă că afacerile de serviciu îl împiedică să vă primească în această după-amiază". Era semnat „Romaine Frankl" și urma un postscriptum :

„Dacă puteți să veniți să mă vedeți astă seară după ora nouă, s-ar putea să vă ajut să cîștigați timp".

Dedesubt se afla o adresă.

Se auziră cîteva bătăi în ușă.

Am strecurat mesajul în buzunar și am strigat „Intră !".

Lionel Grantham a intrat. Fața îi era palidă și închisă.

— Bună ziua, am spus pe un ton vesel și natural, ca și cum n-aș fi acordat nici o importanță incidentului din noaptea trecută. Așezați-vă și...

— O, da, mulțumesc, am mîncat. (Fața lui frumoasă s-a îmbujorat). Pentru seara trecută.. eram...

— Nu vă mai gîndiți la asta ! Nimănui nu-i place să-și vîre cineva nasul în treburile lui.

— E frumos din partea dv., spuse, răsucindu-și pălăria între degete. (Își drese glasul). Mi-ați spus că... da... că sînteți gata să mă ajutați, dacă vreau.

— Da. Sigur. Așezați-vă.

Se așeză, tuși, își trecu limba peste buze.

— N-ați vorbit nimănui despre cele petrecute ieri noapte cu soldatul ?

— Nu.

— Și veți continua să păstrați tăcere ?

— Pentru ce ?

Contemplă resturile micului dejun și nu răspunse. Mi-am aprins o țigară la cafea și am așteptat. Stingherit, s-a foit pe scaun și, fără să ridice ochii, a întrebat :

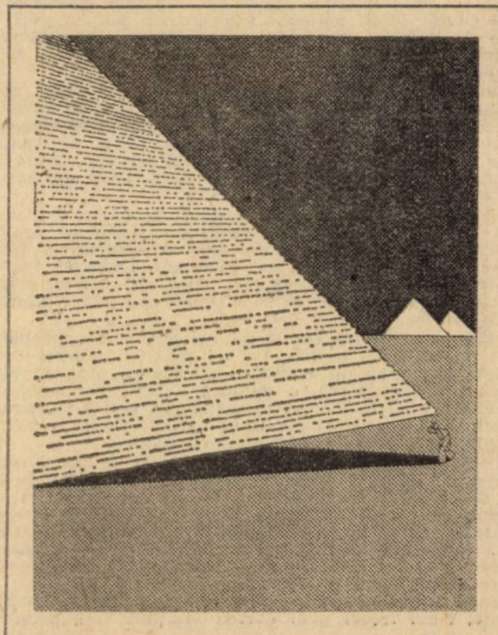
— Știți că Mahmud a fost ucis noaptea trecută ?

— Bărbatul care era la restaurant cu dv. și cu Einarson ?

— Da. A fost ucis în fața casei, un pic după miezul nopții.

— Einarson ?

Tînărul tresări.

— NU ! strigă. Pentru ce spuneți asta ?

— Einarson știa că Mahmud plătise soldatul pentru a-l lichida, atunci l-a lichidat el sau a pus pe altul s-o facă.

I-ați repetat ce v-am spus noaptea trecută ?

— Nu (Roși). E neplăcut să se afle că familia îți trimite un tutore.

Am încercat o ipoteză :

— V-a spus să-mi propuneți treaba de care vorbea noaptea trecută și să-mi recomandați să nu vorbesc despre soldat. Așa e ?

— Mda.

— Ei bine, haideți, faceți oferta.

— Dar el nu știe că dumneavoastră...

— Și atunci, ce-o să faceți ? l-am întrebat. Dacă nu-mi faceți această propunere, va trebui să vă justificați.

— Oh, Dumnezeule, ce încurcătură ! spuse cu oboseală, punînd coatele pe genunchi, cu fața între mîini și privindu-mă cu ochii chinuiți ai unui copil care găsește viața prea complicată.

Era gata să vorbească. I-am zîmbit, mi-am isprăvit cafeaua și am așteptat.

— Știți foarte bine că n-o să mă las dus de urechi acasă, zise, într-un elan de sfidare destul de copilăresc.

— Știți foarte bine că n-o să încerc s-o fac, l-am calmat. Apoi, ne cufundarăm din nou în tăcere. Eu fumam în vreme ce el își sprijinea capul, ros de griji. După o vreme se mișcă pe scaun își înălță trunchiul și fața îi deveni roșie ca focul de la guler pînă la rădăcina părului.

— Am să vă cer ajutorul, spuse, încercînd să pară că nu știe că se înroșise. Am să vă povestesc toată istoria asta absurdă.

— Dacă e nostim, fără îndoială că voi rîde, dar asta n-o să mă împiedice să vă ajut.

— Ei bine, atunci rîdeți ! E idiot ! Trebuie să rîdeți ! (Respiră adînc) v-ați... v-ați gîndit că v-ar place să fiți...

(Se întrerupse, mă privi cu un fel de timiditate disperată, își reveni și aproape că urlă ultimul cuvînt)... rege ?

— Poate. M-am gîndit la o grămadă de lucruri care mi-ar place să fiu, și s-ar putea să fi fost și asta printre ele.

— L-am cunoscut pe Mahmud la un bal la Ambasadă, la Constantinopol, zice, aruncîndu-se cu capul înainte în povestea lui, înlănțuind cuvintele într-un ritm grăbit, ca și cum ar fi fost fericit să scape de ele. Era secretarul Președintelui Kocio. Am devenit destul de amici, cu toate că nu l-am găsit deosebit de simpatic. M-a convins să-l însoțesc aici și m-a prezentat colonelului Einarson. Pe urmă ei... fără îndoială că țara e prost guvernată. Nu m-aș fi aruncat în toate astea dacă n-ar fi fost așa. O revoluție se pregătea. Omul care trebuia s-o conducă a murit. Credeți-mă, nu m-a împins numai vanitatea. Credeam, și încă mai cred, că ar fi, că va fi pentru binele țării. Ei mi-au spus că, dacă finanțez revoluția, aș putea... aș putea deveni rege.

Dar, așteptați ! Dumnezeu știe cît e de ridicol, dar să nu credeți că este mai idiot decît e de fapt. Banii pe care îi am vor fi foarte utili în această țărișoară sărăcită. Pe de altă parte, cu un șef de stat american, ar fi mult mai ușor — va trebui să fie — ca țara să obțină un împrumut din Statele Unite sau din Anglia. Mai trebuie considerat și punctul de vedere politic. Muravia e înconjurată de patru țări, dintre care fiecare e destul de puternică că s-o conexeze, dacă îi vine cheful... Muravia și-a păstrat pînă acum independența numai din cauza geloziei dintre vecinii ei și pentru că nu are port la mare.

Una dintre țările din peninsulă, după primul război mondial, s-a gîndit la aceeași soluție și a oferit coroana unuia dintre bogații napoleoni americani. N-a vrut. Era un om în vîrstă și-și terminase cariera. Eu am vrut să prind șansa cînd mi s-a oferit. Au fost (o parte din jena care-l părăsise în timp ce vorbea, îi revena).

...au fost regi printre strămoșii Granthamilor. Ne cunoaștem genealogia pînă la Jacques al patrulea al Scoției. Voiam... ideea de a readuce o coroană în familie era plăcută. N-am proiectat o revoluție violentă. Einarson stăpînește armata. Ne-ar fi suficient să folosim această armată pentru a-i sili pe reputați — pe cei care nu ni s-au fi raliat încă — să schimbe forma de guvernămînt și să mă aleagă rege. Ascendența mea face sarcina mult mai ușoară decît dacă candidatul n-ar fi de sînge regal. Aceasta îmi conferă un anume atu cu toată... toată tinerețea mea și... și poporul dorește sincer un rege, mai ales țăranii. Dacă n-au rege, ei nu se consideră o națiune. Un președinte nu-i nimic, în ochii lor este un om obișnuit, la fel cu ei. Atunci, vedeți, eu... era... Hai, rîdeți ! Ați auzit destul pentru a vedea o idioție este ? ! (Vocea îi devenise ascuțită, stridentă). Rîdeți ! De ce nu rîdeți ?

— Ați pierdut mulți bani ?

— Nu-mi pasă. Dar... ei bine, să presupunem că ziarele americane află de istorie, și e mai mult ca sigur că așa o să se întîmple. Știți cum pot să batjocorească toată afacerea. Fără să mai vorbim de ceilalți care vor fi puși la curent : mama, unchiul meu, Trust Company. N-aș putea spune că nu mi-e jenă să-i înfrunt. Și pe urmă... (Fața i se roși din nou) și pe urmă Valeskamiss Radnjak — tatăl ei trebuia să conducă revoluția. A și condus-o pînă a fost asasinat. Ea este... nu voi putea niciodată să-i ajung nici pînă la gleznă. (A pronunțat această frază pe un ton de un respect deosebit de stupid). Dar, sperasem ca, ducînd la bun sfîrșit misiunea începută de tatăl ei, și dacă aș fi avut și altceva să-i ofer în afară de bani, dacă aș fi făcut ceva, dacă mi-aș fi cîștigat un loc sub soare, poate că ea... înțelegeți.

— Ei, ei, am făcut.

— Ce să fac ? întrebă, pe un ton grav. Nu pot fugi. Trebuie să merg pînă la capăt, pentru ea și pentru a-mi păstra respectul față de mine. Dar am impresia că totul s-a sfîrșit. Mi-ați propus să mă ajutați. Atunci, ajutați-mă. Spuneți-mi ce trebuie să fac.

— Veți face ce vă voi spune dacă vă promit să vă scot cu fața curată ? l-am întrebat, ca și cum a pilota descendenți milionari ai regilor Scoției prin meandrele comploturilor balcanice ar fi fost un mărunțiș pentru mine și ar fi făcut parte din treburile mele zilnice...

— Da.

— Ce punct urmează pe programul revoluționar ?

— E o întîlnire astă seară. Trebuie să vă aduc.

— La ce oră ?

— La miezul nopții.

— Ne vom întîlni aici la unsprezece și jumătate. Cît ar trebui să știu ?

— Trebuia să vă vorbesc de complot și să vă incit prin toate mijloacele posibile să luați parte la el. N-am stabilit exact ce trebuie să vă spun și ce să ascund.

La nouă și jumătate seara, un taxi m-a lăsat la adresa pe care mi-o dăduse în mesajul ei secretara ministrului poliției. Era o căsuță cu un etaj, pe o stradă rău pavată din mahalaua de est a orașului. O femeie între două vîrste, cu veșminte de o curățenie meticuloasă, apretate la maximum și care nu-i veneau deloc bine, îmi deschise ușa. Înainte de a-i fi spus un cuvînt, Romaine Frankl, în rochie de satin roz fără mîneci, apăru în spatele femeii, îmi surîse și-mi întinse mîna micuță.

— Nu știam dacă o să veniți, spuse ea.

— Pentru ce ? am întrebat, afișînd o mare surpriză la ideea că un bărbat ar fi putut disprețui o invitație făcută de ea, în timp ce servitoarea închidea ușa și îmi lua pardesiul și pălăria.

Eram într-o încăpere tapetată cu hîrtie roz pal, al cărei decor era pus în evidență de un covor de o splendoare cu adevărat orientală. Singura notă discordantă o aducea un imens fotoliu de piele.

— Vom urca la etaj, spuse fata, și-i adresă servitoarei cîteva cuvinte pentru mine lipsite de înțeles, excepție făcînd numele de Maria. Sau, reluă ea în engleză, preferați bere în loc de vin ?

I-am răspuns că nu, și am urcat la primul etaj, tînăra luîndu-mi-o înainte cu acea grație fluidă care dădea impresia că e purtată pe sus. M-a invitat într-o cameră în negru, alb și cenușiu cu foarte puține mobile, dar de un mare rafinament, a cărei atmosferă, de altfel foarte feminină, era stricată de prezența unui alt uriaș fotoliu capitonat.

Fata s-a șezat pe un divan gri și a împins un vraf de reviste franțuzești și austriece pentru a-mi face loc lîngă ea. Printr-o ușă deschisă se vedeau picioarele pictate ale unui pat spaniol, o bucată de cuvertură violetă și jumătate dintr-o fereastră acoperită cu perdele violete.

— Excelența sa e dezolat, începu tînăra și se întrerupse.

Priveam, fără ostentație, enormul fotoliu de piele. Știam că s-a întrerupt pentru că îl priveam și, în consecință, nu mi-am desprins ochii de pe el.

— Peter, reluă cu o voce mai clară decît era nevoie, e dezolat că a trebuit să amîne întîlnirea din după amiaza aceasta. Asasinarea secretarului Președintelui — ați auzit vorbindu-se ? ne-a obligat să amînăm totul.

— A ! da, acest Mahmud, am zis, desprinzîndu-mi încet privirea de pe scaunul de piele pentru a mi-i ațînti asupra ei. Ați descoperit cine l-a ucis ?

Ochii ei, cu irisul încercuit de o linie întunecată și cu pupila neagră, păreau să mă studieze din depărtări, în timp ce apleca capul, făcînd să danseze aproape brune.

— Probabil Einarson, am spus.

— Nu v-ați pierdut vremea.

Ochii, trași spre tîmple de surîs, avură un fel de scînteiere fugară.

Maria, servitoarea, intră aducînd vin și fructe pe care le puse pe o măsuță alături de divan, apoi ieși.

Tînăra turnă vin și-mi oferi țigări dintr-o cutie de argint. Am refuzat-o și am luat una dintr-ale mele. Ea fuma o țigară egipteană extra-lungă și groasă cît un trabuc. Mîna și fața îi păreau și mai mici, ceea ce era fără îndoială un efect scontat.

— Prin urmare ce gen de revoluție au reușit să-i vîndă tînărului meu ? am întrebat.

— Era foarte bună pînă să moară.

— Cum se face că a murit ?

— Ea... cunoașteți puțin istoria noastră ? Ei bine, Muravia își datorează existența numai spaimei și geloziei pe care și le inspiră cele patru țări.

Cei o sută cincizeci sau șaizeci de kilometri pătrați care o compun nu sînt pămînturi bogate. Nu-i nimic aici care să tenteze în mod special pe una sau alta dintre vecini, dar nu se pot decide trei s-o lase celei de a patra. Singura modalitate de a rezolva problema a fost să se facă o țară separată. Ceea ce a fost realizat în anii '20.

Doctorul Kocio a fost primul președinte ales, cu mandat de zece ani. Nu este om de stat, nici politician, și nu va fi niciodată. Dar, cum era singurul muravian despre care se auzise în afara orașului natal, s-a crezut că alegerea lui va conferi un oarecare prestigiu noii țări. În plus, era o onoare demnă de singurul mare om al Muraviei. Rolul lui trebuia să fie pur simbolic. Puterea în realitate ar fi fost exercitată de generalul Danilo Radnjak care fusese ales vicepreședinte, ceea ce aici este echivalentul primului vostru ministru. Generalul Radnjak era un om capabil. Armata avea un adevărat cult pentru el, țăranii aveau încredere, și burghezia noastră îl știa cinstit, conservator, inteligent și la fel de potrivit pentru a conduce afacerile civile ca și cele militare.

Doctorul Kocio este un bătrîn savant foarte blînd care practic nu știe nimic din realitățile lumii înconjurătoare. Iată un amănunt care vă face să înțelegeți mai bine : el este, de departe, cel mai mare bacteriolog în viață, dacă veți deveni intimi dar vă va spune că nu crede deloc în valoarea bacteriologiei. „Lumea trebuie să învețe să trăiască cu bacteriile ca alături de niște prieteni, vă va spune. Organismele noastre trebuie să se adapteze la boli, așa, încît, de exemplu, diferența să fie neglijabilă între a avea și a nu avea tuberculoză. Aici stă victoria. Acest război împotriva bacteriilor este derizoriu. Derizoriu dar interesant. Pentru asta îl purtăm. Cercetările noastre de laborator sînt complet inutile, dar ele ne amuză".

Or, cînd concetățenii acestui bătrîn utopist încîntător i-au făcut onoarea de a-l numi la președinție, el a reacționat în cel mai prost fel posibil. A decis să le probeze recunoștința lui închizîndu-și laboratoarele și dedicîndu-se cu trup și suflet guvernării. Nimeni nu se aștepta la asta și n-o dorea. Radnjak ar fi trebuit să fie singurul șef. O vreme a reușit să controleze situația și totul a mers bine.

Dar Mahmud își avea și el ideile lui. Era secretarul doctorului Kocio, care avea în el toată încrederea. A început să-i atragă atenția că Radnjak uzurpa din ce în ce mai des funcțiile președintelui. Radnjak, pentru a-l împiedica pe Mahmud să capete prea mare importanță, a comis o teribilă eroare. S-a dus la doctorul Kocio și i-a declarat în deplină franchețe că nimeni nu se aștepta să-l vadă pe el, Președintele, consacrîndu-și tot timpul treburilor publice și că intenția concetățenilor săi a fost să-i acorde onoarea de a fi președinte, nu și obligațiile corespunzătoare.

Radnjak făcuse jocul lui Mahmud şi secretarul a devenit curînd adevăratul şef al guvernului. Doctorul Kocio era acum convins că Radnjak încerca să-l deposedeze de autoritate şi, din acea zi, Radnjak a avut mîinile legate.

Doctorul Kocio a insistat să rezolve personal fiecare detaliu al treburilor, ceea ce însemna că Mahmud o făcea, căci Preşedintele ştia acum tot atît de puţin despre meseria de şef de stat ca atunci cînd a intrat în funcţie.

Protestele, de unde au venit, n-au servit la nimic. Doctorul Kocio considera orice cetăţean nemulţumit drept un conspirator, complice al lui Radnjak. Cu cît Mahmud era mai criticat în Camera Deputaţilor, cu atît doctorul Kocio avea mai multă încredere în el. Anul trecut situaţia a devenit insuportabilă şi atunci s-a urzit revoluţia.

Radnjak o conducea, bineînţeles, şi cel puţin nouăzeci la sută dintre oamenii influenţi ai Muraviei s-au alăturat mişcării. Atitudinea poporului în totalitatea lui e greu de explicat. Se compune în mare parte din ţărani, mici fermieri, care nu vor decît să fie lăsaţi în pace. Dar nu-i îndoială că ar prefera să aibă un rege în loc de preşedinte şi că, pentru a-i face plăcerea, ar trebui schimbată forma de guvernămînt.

Armata, care-l venera pe Radnjak, era de partea lui. Revoluţia creştea încetul cu încetul. Generalul Radnjak era un bărbat chibzuit, prudent şi, cum ţara nu-i bogată, nu avea prea multe fonduri disponibile.

Cu două luni înainte de data fixată pentru lovitura de stat, Radnjak a fost asasinat. Şi revoluţia s-a risipit, în toate părţile, s-a divizat în şase fracţiuni. Nimeni nu era suficient de puternic pentru a le menţine la un loc. Unele dintre aceste grupuri continuau să se întîlnească şi să conspire dar nu aveau destulă influenţă şi nici vreun ţel precis. Această revoluţie i-a fost vîndută lui Lionel Grantham. Vom avea mai multe informaţii într-o zi, două, dar tot ce-am aflat pînă în prezent e că Mahmud, care petrecea o lună de vacanţă la Constantinopol, l-a adus cu el pe Grantham şi s-a coalizat cu Einarson să-l excrocheze.

Mahmud era cu totul în afara revoluţiei, bineînţeles, pentru că ea era îndreptată împotriva lui. Dar Einarson avusese legături cu superiorul lui, cu Radnjak. După moartea acestuia, Einarson a reuşit să treacă asupra lui un strop din cultul pe care-l dedicau soldaţii generalului mort. Nu-l adora pe islandez cum îl adorau pe Radnjak, dar Einarson e un personaj spectacular, teatral. Are toate calităţile pe care oamenii simpli le iubesc la conducătorii lor. Prin urmare, Einarson ţinea armata şi putea controla destule rămăşiţe ale fostei revoluţii pentru a-l impresiona pe Grantham. Pentru bani, era gata la orice. El şi Mahmud au făcut deci o întreagă înscenare pentru tînărul dumneavoastră. S-au servit, în plus, de Valeska Radnjak, fiica generalului. Cred că şi ea a fost trasă pe sfoară. Am auzit spunîndu-se că tînărul şi ea sperau să devină rege şi regină. Cît a investit în farsa asta ?

— Probabil trei milioane de dolari americani.

Romaine Frankl scoase un fluierat uşor şi turnă din nou vin.

— Care era poziţia ministrului poliţiei, în vremea în care revoluţia era în floare ?

— Peter, îmi răspunse ea, bînd cîte o înghiţitură între fiecare frază, e un om ciudat, un original. Singurul lucru care îl interesează este propriul său confort. Şi confort, pentru el, e sinonim cu enorme cantităţi de mîncare şi vin, cel puţin şaisprezece ore de somn zilnic şi cît mai puţină activitate în cele opt cît e treaz. În rest, totul îi e indiferent. Pentru a-şi proteja confortul, a organizat o poliţie-model.

Serviciile sale trebuie să-şi îndeplinească treaba cu dibăcie şi competenţă. Dacă nu, crimele ar rămîne nepedepsite, oamenii s-ar plînge şi plîngerile lor ar putea deranja pe Excelenţa Sa. Ar fi chiar silit să-şi scurteze siesta pentru a asista la vreo conferinţă. Ceea ce e de neconceput. Prin urmare, ţine să dispună de o organizaţie care să menţină criminalitatea la minimum şi să neutralizeze pe cei răspunzători de acest minimum. Ceea ce a şi obţinut.

— Asasinul lui Radnjak a fost găsit ?

— A fost ucis în timp ce se opunea la arestare, zece minute după crimă.

— Unul dintre oamenii lui Mahmud ?

Fata goli paharul şi mă privi încruntîndu-şi sprîncenele, dar sclipirea din ochii ei uşor oblici îi îndulcea expresia.

— Sînteţi destul de dotat, spuse încetişor, dar acum e rîndul meu să pun întrebări. Pentru ce aţi spus că Einarson l-a omorît pe Mahmud ?

— Einarson ştia că Mahmud încercase să-i lichideze, pe el şi pe Grantham, cu cîteva ore mai devreme.

— Adevărat ?

— Am văzut un soldat primind bani de la Mahmud şi pe urmă întinzînd o cursă lui Einarson şi Grantham ; a tras asupra lor şase gloanţe, fără să-i atingă. Îşi lovi dinţii cu vîrful unghiei.

— Nu-i deloc genul lui Mahmud, obiectă ea, să-şi plătească asasinatele.

— Se poate, am admis eu, dar să presupunem că ucigaşul a vrut să fie mai bine plătit sau că n-a primit decît o parte din bani. Ce mijloc mai bun cunoşti, decît să-i iasă în cale şi să-i ceară banii cu cîteva momente înainte de operaţie ? A aprobat şi a început să vorbească ca şi cum ar fi gîndit cu voce tare :

— Prin urmare, au obţinut de la Grantham tot ce sperau să scoată şi acum fiecare încerca să ia el totul, eliminîndu-l pe celălalt.

— Într-un singur punct vă înşelaţi, am spus, atunci cînd credeţi revoluţia moartă.

— Dar Mahmud, nici pentru trei milioane de dolari n-ar fi complotat să se înlăture singur de la putere.

— Exact ! Mahmud credea că-l trage pe sfoară pe băiat.

Cînd a aflat că nu-i vorba doar de o farsă şi că Einarson se plimbă în buzunar cu fotografia şahului Persiei. E uzată, ca şi cum ar pipăi-o mereu. Şahul Persiei e un soldat rus care s-a dus acolo după război, încetul cu încetul a luat controlul armatei, a devenit dictator şi pe urmă şah. Corectaţi-mă, dacă greşesc.

Einarson e un soldat islandez care a venit aici după război şi încetul cu încetul a luat controlul armatei. Dacă păstrează poza şahului şi o priveşte atît de des că s-a uzat, asta înseamnă că speră să-i urmeze exemplul ? Sau nu ?

Romaine Frankl se ridică şi începu să se plimbe prin cameră, mutînd ici un scaun cu cîţiva centimetri, colo mişcînd un obiect, aranjînd cutele unei perdele, îndreptînd un tablou, şi se mişca

dintr-un punct în altul, ca și cum ar fi fost purtată, grațioasă și subțire în rochia-i de satin roz. Se opri în fața unei oglinzi, se îndepărtă un pic ca să-mi prindă imaginea, își înfoie buclele și spuse pe un ton aproape absent :

— Foarte bine, Einarson vrea o revoluție. Ce va face americanul dv ?

— Ceea ce îi voi spune

— Și ce-i veți spune ?

— Ce va fi mai rentabil. Vreau să-l aduc acasă cu toți banii. Se îndepărtă de oglindă pentru a se apropia de mine, îmi zburli părul, mă sărută pe gură și mi se așeză pe genunchi ținîndu-mi fața între palmele ei calde.

— Dă-mi o revoluție, scumpule ! (Ochii îi străluceau de excitare, vocea îi era răgușită, gura îi rîdea, corpul îi tremura). Îl urăsc pe Einarson. Servește-te de Einarson și zdrobește-l, pentru mine. Dar dă-mi o revoluție !

Am început să rîd, am sărutat-o, am răsucit-o pe genunchi și capul i s-a așezat pe umărul meu.

— Vom vedea, i-am promis. Trebuie să întîlnesc micuța bandă la mizeul nopții. Poate mă voi hotărî pe urmă.

— Te întorci ?

— Încearcă să mă împiedici !

M-am întors la hotel la unsprezece și jumătate, am strecurat în buzunarele din spate de la pantaloni pistolul și boxul și pe urmă am urcat la apartamentul lui Grantham.

Era singur, dar m-a anunțat că-l așteaptă pe Einarson. Părea foarte mulțumit că mă vede.

— Spuneți-mi, s-a întîmplat ca Mahmud să asiste la unele întîlniri ? l-am întrebat.

— Nu. Rolul lui în revoluție era ținut secret și cea mai mare parte a membrilor mișcării nu-l știau. Avea motive pentru a nu se arăta.

— Avea, într-adevăr. Principalul era că toată lumea știa că nu voia nici o rebeliune, că singurul lucru care-l interesa erau banii.

Grantham își mușcă buzele :

— O, Dumnezeule, ce dezastru !

★

Colonelul Einarson sosi îmbrăcat în smoking, dar foarte milităros și om de acțiune. Strîngerea de mînă fu un pic mai viguroasă decît ar fi fost nevoie. Ochii mici și negri erau duri și strălucitori.

— Sînteți gata, domnilor ? (ni se adresa, mie și lui Grantham, ca și cum am fi fost o mulțime). Perfect. Atunci, plecăm imediat. Vor fi greutăți astă seară. Mahmud e mort. Printre prietenii noștri, unii vor întreba : „Pentru ce să ne mai revoltăm ?" Ach ! (Se trase de vîrful mustății lungi și negre). Le voi răspunde. Suflete bune, aliații noștri, dar înclinate spre timiditate. Nu există timiditate sub conducerea unui șef capabil. Veți vedea !

Am ieșit din hotel, am urcat într-o mașină și, șapte blocuri mai departe, am pătruns într-un hotel micuț într-o stradă laterală. Portarul se apleacă pînă la pămînt cînd îi deschise ușa lui Einarson. Grantham și cu mine, urmîndu-l pe ofițer, urcarăm un rînd de trepte și ne angajarăm pe un culoar prost luminat. Un om gras și mieros de vreo cincizeci de ani ne ieși în întîmpinare cu plecăciuni și plescăituri de limbă. Einarson mi l-a prezentat : era proprietarul hotelului. Ne-a dus într-o sală cu tavanul jos unde treizeci sau patruzeci de bărbați se ridicară de pe scaunele pe care ședeau și ne priviră prin fumul de țigară.

Einarson rosti un scurt discurs foarte ceremonios pe care nu l-am înțeles, pentru a mă prezenta bandei. Am salutat aplecînd capul și mi-am găsit un scaun lîngă Grantham. Einarson se instală de partea cealaltă. Toată lumea s-a reașezat, fără vreo ordine anume.

Colonelul Einarson își netezi mustața și începu să discute cînd cu unul, cînd cu altul, ridicînd glasul pentru a acoperi zarva celorlalte voci.

În șoaptă, Lionel Grantham îmi numi conspiratorii mai importanți : cîțiva membri ai Camerei Deputaților, un bancher, fratele ministrului de Finanțe (considerat ca reprezentant al acestuia), o jumătate de duzină de ofițeri (toți în civil), trei profesori universitari, președintele unui sindicat, un director de ziar și redactorul șef, secretarul unui club al studenților, un politician de țară și un pumn de oameni de afaceri.

Bancherul, un om gras, cu barbă, avînd vreo șaizeci de ani, se ridică și se lansă într-un discurs, fixîndu-l pe Einarson cu o privire intensă. Vorbea pe un tot grav, cu voce reținută, dar cu un ușor aer de sfidare. Colonelul nu-l lăsă să meargă prea departe.

— Ach ! lătră Einarson, ridicîndu-se în picioare.

Niciunul din cuvintele pe care le rosti nu avea vreun sens pentru mine, dar ele făcură să pălească obrajii rumeni ai bancherului și să se nască neliniștea în ochii celor care ne înconjurau.

— Vor să renunțe, îmi șopti Grantham la ureche. Nu vor să mai continue. Știam că nu vor...

Atmosfera devenea furtunoasă. Mulți strigau, dar nimeni nu putea acoperi răgetele lui Einarson. Toți se ridicaseră, unii palizi, alții roșii ca focul. Pumni, mîini, capete se mișcau. Fratele ministrului de Finanțe — un bărbat svelt și elegant cu fața prelungă, inteligentă — își scoase ochelarii cu un gest așa de brutal, încît se rupseră în două, urlă cîteva cuvinte spre Einarson, se răsuci pe călcîie și se îndreptă spre ușă. O deschise cu un gest larg și încremeni.

Holul era plin de uniforme verzi. Soldații erau sprijiniți de ziduri, așezați pe călcîie, ori în picioare, în grupuri mici. Nu aveau arme de foc, doar baionete, la șold, în teaca lor.

Fratele ministrului de Finanțe stătea perfect nemișcat în pragul ușii și privea soldații.

Un bărbat robust cu favoriți castanii și piele bronzată, în ținută rustică și încălțat cu bocanci grei, privea cînd soldații, cînd pe Einarson cu ochi furibunzi, cu pleoapele înroșite ; în sfîrșit înaintă greoi doi pași în direcția colonelului. Era politicianul de țară. Einarson își umflă buzele și îi ieși în întîmpinare. Cei care se găseau între ei se dădură la o parte. Einarson răcni și țăranul răcni. Einarson făcea mai mult zgomot, dar țăranul nu se lăsa mai prejos.

Colonelul făcu „Ach !" și îl scuipă în față pe țăran.

Țăranul se dădu înapoi, clătinîndu-se și una din labele-i groase se repezi sub haina brună. L-am ocolit pe Einarson și am băgat țeava pistolului în coastele țăranului. Einarson izbucni în rîs, chemă doi soldați în sală.

Ei îl apucară pe țăran de brațe și-l duseră. Cineva închise ușa. Toată lumea se așeză. Einarson pronunță un alt discurs. Nimeni nu-l întrerupse. Bancherul cu barbă albă rosti un alt discurs. Fratele ministrului de Finanțe se ridică pentru a rosti o jumătate de duzină de cuvinte politicoase, fixînd asupra lui Einarson privirea-i de miop, ținînd în fiecare dintre mîinile rasate cîte o jumătate din ochelarii sparți. Grantham, la un cuvînt al lui Einarson, se ridică și luă cuvîntul. Fiecare îl ascultă cu cel mai mare respect.

Einarson vorbi din nou. Toată lumea începu să se agite. Toți vorbeau deodată. Această comedie dură mult timp. Grantham mi-a explicat că revoluția se va declanșa joi în zori — noi eram în zorii zilei de miercuri — și că acum se pun la cale ultimele detalii ale operației. M-am îndoit că vreunul ar fi putut afla ceva asupra detaliilor în chestiune, dat fiind vacarmul care domnea în sală. Continuară așa pînă la trei și jumătate. Am petrecut ultimele două ore moțăind pe scaunul meu, proptit de un zid, într-un colț.

Grantham şi cu mine ne-am întors la hotel pe jos. Mi-a spus că trebuie să ne adunăm în piaţă în dimineaţa următoare la ora patru. Se lumina de ziuă pe la şase şi, pînă atunci clădirile publice, Preşedintele, cei mai mulţi funcţionari şi deputaţi care nu erau de partea noastră, aveau să ne cadă în mîini. O reuniune a Camerei Deputaţilor va avea loc sub protecţia trupelor lui Einarson şi totul va fi făcut cît de repede şi cît de legal posibil.

Eu trebuiam să-l însoţesc pe Grantham pentru a ţine loc, într-un fel de gardă de corp, ceea ce însemna îmi imaginam — că amîndoi vom fi ţinuţi departe de evenimente cît mai mult timp posibil. Ceea ce îmi convenea.

L-am lăsat pe Grantham la etajul patru, am ajuns în camera mea, mi-am dat cu apă rece pe faţă şi pe mîini şi am părăsit din nou hotelul.

Nu avem nici cea mai mică şansă de a găsi un taxi la ora aceea, aşa că am luat-o pe jos spre Romaine Frankl. Drumul a fost destul de agitat. Vîntul îmi sufla în ochi în timp ce mergeam. M-am oprit şi m-am întors cu spatele să-mi aprind o ţigară. Ceva mai jos, în stradă, o umbră se topi în umbra mai deasă a unei clădiri. Eram urmărit, şi încă fără prea mare iscusinţă. Am terminat de aprins ţigara şi mi-am reluat drumul pînă am ajuns în dreptul unei străzi laterale suficient de întunecoase. Luînd-o pe acolo, m-am ascuns sub un portal. Um om dădu colţul, suflînd din greu. La prima lovitură l-am ratat: boxul l-a lovit prea devreme, în obraz. A doua însă l-a atins în dosul urechii. L-am lăsat acolo dormind şi am ajuns la Romaine Frankl.

Maria, servitoarea, în halat de lînă cenuşie, a deschis uşa şi m-a dus la camera, în negru, alb, gri, unde secretara ministrului, tot în rochie roz, era culcată între perne, pe divan. O scrumieră plină-vîrf cu mucuri arăta cum şi-a petrecut timpul.

— Ei bine? m-a întrebat, în timp ce o împingeam ca să-mi fac loc lîngă ea.

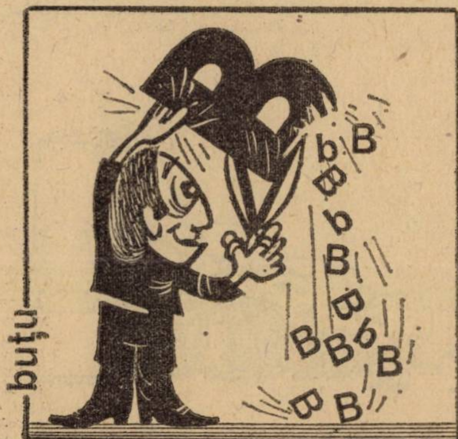
— Joi, dimineaţa la patru ne vom revolta.

— Ştiam că o vei face, a spus bătîndu-mi uşor mîna.

— S-a făcut de la sine, afară de faptul că timp de cîteva minute aş fi putut opri totul lovind pe colonelul nostru în dosul urechii şi lăsîndu-i pe ceilalţi să-l sfîşie în bucăţi. Ceea ce, de fapt, îmi aminteşte.... un tip angajat de cineva a încercat să mă urmărească pînă aici.

— Ce fel de om ?

— Mic, îndesat, patruzeci de ani... cam de talia şi vîrsta mea.

— Dar n-a reuşit ?

— L-am adormit şi l-am lăsat să sforăie la faţa locului.

Începu să rîdă şi mă trase de urechc.

— Era Gorşek, cel mai bun detectiv al nostru. Va fi furios.

— Ei bine, nu mai puneţi alţii pe urmele mele. Poţi să-i spui că sînt dezolat că a trebuit să-l lovesc de două ori, dar e vina lui. N-ar fi trebuit să-şi ferească prima oară capul.

Rîse din nou, apoi încruntă sprîncenele, şi în cele din urmă, adoptă o atitudine care era un compromis între cele două.

— Vorbeşte-mi despre întîlnire, îmi ordonă ea.

I-am povestit ceea ce ştiam. Cînd am terminat, mi-a luat capul, m-a sărutat şi mi-a şoptit la ureche :

— Ai încredere în mine, nu-i aşa, scumpule ?

— Da. Aproape tot atîta cîtă ai tu în mine.

— Asta nu ajunge, spuse, îndepărtîndu-mi faţa. Maria intră cu o tavă plină de mîncare. Am tras masa lîngă divan şi am început să mîncăm.

— Nu te înţeleg prea bine, îmi declară Romaine pe deasupra unui sparanghel. Dacă nu ai încredere în mine, pentru ce îmi povesteşti toate astea ? Pe cîte ştiu, nu m-ai minţit. Pentru ce îmi spui adevărul, dacă n-ai încredere în mine ?

— Sînt o natură impresionabilă, i-am explicat. Sînt atît de înrobit de frumuseţea şi farmecul tău, că nu pot să-ţi refuz nimic.

— Te rog ! exclamă ea, dintr-odată serios. Am capitalizat această frumuseţe şi farmec în jumătate din ţările lumii. Să nu-mi mai spui niciodată asemenea lucruri. Mă rănesc, pentru că... pentru că... (împinse farfuria, voi să ia o ţigară, îşi opri mîna la jumătatea gestului şi-mi adresă o privire duşmănoasă). Te iubesc, spuse.

I-am luat mîna care se oprise deasupra mesii, i-am sărutat palma şi-am întrebat-o :

— Mă iubeşti mai mult decît orice pe lume ?

Şi-a retras mîna.

— Eşti contabil ? a întrebat. Îţi trebuiesc cantităţile, greutăţile şi măsura tuturor lucrurilor ?

I-am surîs şi-am încercat să-mi continui masa. La venirea mea, aveam impresia că mi-e foame. Acum, deşi abia înghiţisem două trei îmbucături, pofta îmi dispăruse. Mă sforţam să par la fel de înfometat, dar degeaba. Mîncarea nu mergea. Am renunţat deci şi mi-am aprins o ţigară.

Cu mîna stîngă a împrăştiat norul de fum dintre noi doi.

— Nu ai încredere în mine, a insistat ea. Atunci, pentru ce te laşi la mîna mea ?

— De ce nu ? Poţi face să eşueze revoluţia. Mie puţin îmi pasă. Nu-i treaba mea, şi eşecul ei nu înseamnă neapărat că nu voi putea să-mi scot omul cu banii lui din ţară.

— Închisoarea, sau poate execuţia, nu te sperie ?

— Îmi asum riscurile, am spus.

Dar, ceea ce gîndeam era că, după douăzeci de ani petrecuţi înnodînd şi deznodînd tot felul de lovituri în marile oraşe, dacă mă voi lăsa prins în colţişorul ăsta pierdut, voi merita din plin tot ce mi s-ar putea întîmpla.

— Şi nu ai nici un fel de sentiment pentru mine ?

— Nu fi stupidă. (I-am arătat cu ţigara mîncarea neterminată). N-am mîncat nimic de aseară la ora opt.

A rîs, a pus o mînă pe gura mea şi a declarat :

— Înţeleg. Mă iubeşti, dar nu destul pentru a mă lăsa să-ţi stric planurile. Nu-mi place. Parcă ai fi o femeie.

— O să te alături revoluţiei ? am întrebat-o

— N-am de gînd să alerg pe străzi aruncînd bombe, dacă la asta te referi.

— Şi Karabajak ?

— Dimineaţa, doarme pînă la ora unsprezece. Dacă începeţi la patru, aveţi şapte ore pînă să se trezească. (O spunea cu tonul cel mai serios din lume). Terminaţi înainte de acest moment. Dacă nu, s-ar putea hotărî să înceapă circul.

— Da ? Aveam ideea că doreşte această revoluţie.

— Peter nu doreşte decît pace şi confort,

— Dar ascultă, iubito, am protestat. Dacă Peter ăsta al tău are cel mai mic talent, nu se poate să nu fi descoperit ce se urzește. Einarson și armata sa constituie revoluția. Toți acei bancheri, deputați și ceilalți de același calibru pe care-i tîrăște după el pentru a da afacerii o înfățișare convenabilă, nu sînt decît niște conspiratori de operetă. Privește-i ! Își țin adunările la miezul nopții, și alte idioții de genul ăsta. Acum, că s-au angajat cu adevărat că fac ceva, nu se vor putea opri să nu colporteze noutatea. Își vor petrece ziua circulînd de ici-colo, tremurînd și șușotind împreună în ungherele cele mai bizare.

— Fac asta de luni de zile, spuse ea. Nimeni nu le acordă nici cea mai mică atenție. Și îți promit că Peter nu va afla nimic nou. În mod sigur eu n-o voi face iar el pe alții nu-i ascultă niciodată.

— Foarte bine. (Nu eram prea sigur că e foarte bine, dar s-ar fi putut să fie). Prin urmare, bîlciul va porni, dacă armata îl va urma pe Einarson ?

— Da, dacă armata îl va urma.

— Și pe urmă, cînd se termină, va începe adevărata noastră treabă.

Cu un degețel ascuțit apăsă în fața de masă un fulg de cenușă din țigară și nu răspunse.

— Va trebui să-l eliminăm pe Einarson, am continuat eu.

— Vom fi obligați să-l ucidem, spuse cu o față gînditoare. Ar fi mai bine s-o faci tu.

★

I-am văzut pe Einarson și Grantham chiar în seara aceea, și petrecurăm mai multe ore împreună. Tînărul era agitat, nervos și nu credea în succesul revoluției, cu toate că avea aerul că ia lucrurile ca mergînd de la sine. Einarson era extrem de prolix. Ne explică în amănunțime planurile pentru ziua următoare. Mă interesa mai mult personajul decît cuvintele lui. Putea face să triumfe revoluția, mă gîndeam eu, și eram gata să-l las s-o facă. În timp ce vorbea, îl studiam, căutîndu-i punctele slabe. Pentru început, l-am detaliat fizic. Era un om înalt, cu corp masiv, în floarea vîrstei, mai puțin rapid decît ar fi putut fi dar puternic și brutal. Avea o față colorată cu falca grea și nas scurt, pe care un pumn nu l-ar fi deranjat. Nu era gras, dar mînca și bea prea mult pentru a fi cu adevădat dur, și acest tip de individ prea înfloritor în general încasează destul de prost o serie prelungită de lovituri la nivelul centurii.

Atît despre fizic.

Din punct de vedere moral, nu făcea parte din categoria greilor. Revoluția sa nu avea nimic subtil. Ar putea reuși, mai ales pentru că nu va exista opunere. Avea enorm de multă voință așa îmi imaginam, dar nu acordam prea mare importanță acestei calități. Oamenii care n-au prea mult creier sînt obligați să-și cultive voința dacă vor să ajungă la vreun rezultat. Nu știam dacă are sau nu curaj, dar, în fața unui public, presupuneam că s-ar deda la un circ măreț, și cea mai mare parte din acest spectacol avea să se desfășoare în fața unui public. Izolat însă într-un colț întunecos, mă bătea gîndul că s-ar dezumfla ușor. Credea în el însuși cu tărie de fier, ceea ce constituie nouăzeci la sută din autoritatea unui șef, prin urmare n-avea nici o fisură din acest punct de vedere. N-avea încredere în mine. Mă băgase în afacere pentru că era mai simplu decît să-mi închidă ușa în nas.

Continua să vorbească despre planurile lui. Nu era nimic de adăugat. Își va aduce soldații în oraș la primele ore ale dimineții și va pune mîna pe putere. Acest plan îi ajungea. Tot restul nu era decît garnitură la friptură, dar această garnitură era singura parte despre care am fi putut vorbi și noi. Într-un cuvînt, totul era plicticos ca fumul.

La ora unsprezece, Einarson a terminat de vorbit și ne-a părăsit, după ce ne-a aruncat :

— Întîlnirea la ora patru, domnilor, oră la care va începe istoria Muraviei ! (Mi-a pus o mînă pe umăr). Vegheați asupra Majestății Sale ! mi-a ordonat.

— Da, da, am făcut și imediat am expedit-o pe Majestatea Sa la culcare.

Cu siguranță n-avea să închidă un ochi, dar era prea tînăr ca să mărturisească, și a plecat la culcare. Am luat un taxi și m-am dus la Romaine.

Era ca un copil în ajunul unei ieșiri la iarbă verde. M-a sărutat și a sărutat-o pe Maria, servitoarea. S-a așezat pe genunchii mei, pe podea, pe toate scaunele, schimbîndu-și locul din treizeci în treizeci de secunde. Rîdea și vorbea fără întrerupere despre revoluție, despre mine, despre ea, despre orice. Fu gata să se înece vorbind în timp ce bea vin. Aprindea țigări groase și uita să le fumeze, ori uita să înceteze să le fumeze, pînă îi ardeau buzele. Cînta crîmpeie de melodii în jumătate de duzină de limbi diferite.

Am plecat la ora trei. M-a însoțit pînă la ușă, mi-a aplecat capul spre ea pentru a mă săruta pe ochi și pe buze.

— Dacă iese rău, o să fiu adus acolo, i-am promis. N-avea chef de glumă.

— Mă duc acum, spuse. Mi-e teamă că Einarson mi-a trecut casa pe listă.

— Bună idee. Dacă ai o neplăcere, anunță-mă.

M-am întors pe jos la hotel, pe străzile întunecate — felinarele se stinseseră de la miezul nopții — fără să întîlnesc pe nimeni, nici măcar

unul din poliţiştii în uniformă cenuşie. Cînd am ajuns ploua cu găleata.

În cameră m-am schimbat şi mi-am pus haine şi pantofi mai solizi, am scos un alt pistol — un automat — din valiză şi l-am strecurat în hamul de sub braţ. Apoi, mi-am îndesat buzunarele cu o asemenea cantitate de muniţii că mergeam cu picioarele crăcănate. Mi-am luat pălăria şi impermeabilul şi am urcat în apartamentul lui Lionel Grantham.

— E ora patru fără zece, l-am anunţat. Trebuie să coborîm în piaţă. Luaţi-vă un pistol în buzunar.

Nu dormise. Faţa-i tînără şi frumoasă era tot atît de proaspătă, îmbujorată şi calmă ca atunci cînd îl văzusem prima oară, dar ochii îi străluceau de o lumină mai intensă. Şi-a pus un pardesiu şi am coborît.

★

Ploaia ne biciuia feţele în timp ce ne îndreptam spre mijlocul pieţii întunecate. Alte siluete circulau primprejur, dar nici una nu se apropie de noi. Ne-am oprit la picioarele unei statui de fontă reprezentînd un personaj călare.

Zgomotul altor voci începu să lupte cu ţîrîitul ploii. Faţa lată, cu favoriţi albi, a bancherului care asistase la întîlnire, ieşi dintr-o dată din întuneric şi dispăru la fel de brusc, ca şi cum nu voia să fie recunoscut. Oameni pe care nu-i mai văzusem niciodată se adunau în jurul nostru şi-l salutau pe Grantham cu un respect amestecat cu timiditate. Un om scund, îmbrăcat cu o pelerină prea mare, sosi în goană şi începu să ne vorbească cu voce sacadată, întretăiată. Um om slab şi cocoşat, cu ochelarii stropiţi de picături de ploaie, traducea în engleză discursul omului scund.

— Spune că artileria ne-a trădat şi că tunurile au fost instalate pe acoperişurile clădirilor guvernamentale pentru a mătura piaţa în zori. (O notă curioasă de speranţă îi străbătea vocea). În care caz noi, natural, nu vom putea face nimic, adăugă.

— Putem să murim, replică Lionel Grantham cu blîndeţe. Această remarcă n-avea, pur şi simplu, nici un sens. Nimeni nu era acolo pentru a muri. Erau toţi acolo tocmai pentru că era foarte puţin probabil ca vreunul dintre ei să moară, afară poate de cîţiva soldaţi ai lui Einarson. Aceasta era reacţia normală la cuvintele tînărului. Dar adevărul adevărat este că, eu chiar — un detectiv între două vîrste care uitase de mult ce înseamnă credinţa în basmele cu zîne — chiar şi eu, deci, îmi simţii deodată inima încălzindu-se în veşmintele mele ude. Şi dacă cineva mi-ar fi spus : „tînărul ăsta e un adevărat rege", n-aş fi avut nimic de zis.

O linişte bruscă urmă murmurelor care ne înconjurau, ruptă doar de zgomotul ploii şi de bocănitul surd ale unei trupe care venea pe stradă — oamenii lui Einarson. Toată lumea reîncepu să vorbească dintr-odată cu o însufleţire voioasă, încurajaţi de apropierea celor al căror rol era să ducă greul trebii.

Un ofiţer cu pelerină de cauciuc lucind de ploaie îşi croi drum prin mulţime, era un tînăr micuţ, spilcuit, cu o sabie prea lungă. Îl salută solemn pe Grantham şi declară într-o engleză de care părea foarte mîndru :

— Respectele colonelului Einarson, domnule, şi pentru reuşita parabrizei.

Mă întrebam ce însemna ultimul cuvînt.

Grantham zîmbi şi răspunse :

— Transmiteţi mulţumirile mele colonelului Einarson. Bancherul apăru din nou, găsing atîta îndrăzneală încît să ni se alăture. Sosiră şi alţii care asistaseră la reuniune. Noi formam un grup central în jurul statuii, privit de mulţimea care se distingea mai bine acum, la lumina cenuşie a zorilor. Nu l-am văzut nicăieri pe ţărănoiul pe care îl scuipase Einarson.

Ploaia ne pătrundea pînă la oase. Ne mişcam picioarele şi tremuram în timp ce vorbeam. Se făcea ziuă, încet, încet, dezvăluind în jurul nostru o mulţime din ce în ce mai numeroasă, oameni uzi şi cu ochii plini de curiozitate. La marginea mulţimii izbucniră cîteva aplauze .Ceilalţi li se alăturară. Uitînd ploaia şi frigul începură să rîdă şi să danseze, să se îmbrăţişeze şi să se sărute. Un bărbos în haină de piele se apropie de noi, se apleacă în faţa lui Grantham, şi-i spuse că putea fi văzut detaşamentul personal al lui Einarson ocupînd clădirea administrativă.

Acum se făcuse zi de-a binelea. Mulţimea din jurul nostru se dădu la o parte pentru a lăsa să treacă o maşină escortată de un detaşament de cavalerie. Se opri în faţa noastră. Colonelul Einarson, ţinînd în mînă sabia goală, cobori salutînd şi ţinu portiera deschisă pentru Grantham şi pentru mine. Ne urmă, mirosind a victorie ca o dansatoare a parfum Coty. Călăreţii se regrupară în jurul automobilului şi am fost conduşi la clădirea administrativă, în mijlocul unei mulţimi de oameni care vociferau şi alergau, roşii şi veseli, în urma noastră. Toată această scenă era deosebit de teatrală.

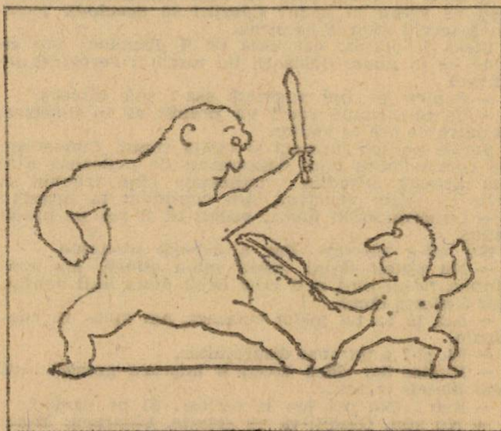
— Oraşul e în miinile noastre, declară Einarson, aplecat înainte pe scaunul său, cu vîrful sabiei atingînd podeaua maşinii, cu mîinile proptite pe mîner. Preşedintele, deputaţii, aproape toţi funcţionarii importanţi sînt în mîinile noastre. Nici un foc tras, nici un geam spart !

Era mîndru de Revoluţia lui, şi nu puteam să-l dezaprob. Nu mai eram atît de sigur, la urma urmei, că e lipsit de creier. Dovedise destul bun simţ, parcîndu-şi în piaţă partizanii civili pînă ca soldaţii să-şi îndeplinească misiunea.

Am coborît în faţa clădirii administrative şi am urcat treptele printre două rînduri de infanterişti prezentînd armele, cu baionetele strălucind de ploaie. Alţi soldaţi în uniforme verzi prezentau arma de-a lungul coridoarelor. Am intrat într-o sufragerie mobilată cu gust unde cincisprezece sau douăzeci de ofiţeri se ridicară pentru a ne primi. Numeroase discursuri au fost pronunţate. Toată lumea era triumfătoare. În tot timpul micului dejun s-a vorbit din belşug. N-am priceput un cuvînt.

După ce am mîncat, ne-am dus în Camera Deputaţilor, o încăpere vastă, ovală, cu rînduri de bănci (curbate) şi birouri pe o estradă. În afară de cele trei birouri pe estradă mai fuseseră aşezate şi vreo douăzeci de scaune. Comesenii de la micul dejun ocupau scaunele. Am remarcat că Grantham şi cu mine eram singurii civili de pe estradă. Nu se afla niciunul dintre conjuraţi, afară de cei din armata lui Einarson. Asta nu-mi plăcea deloc.

Grantham se aşează în primul rînd de scaune, între mine şi Einarson. I-am privit pe deputaţi.

Erau vreo sută, risipiţi pe băncile curbate, despărţiţi în două grupuri distincte. Jumătate din ei, în partea dreaptă a sălii, erau revoluţionarii. S-au ridicat să ne aplaude. Cealaltă jumătate, în stînga, erau prizonierii. Cei mai mulţi păreau că s-au îmbrăcat în mare grabă. De jur-împrejurul sălii, umăr lîngă umăr, în afară de estradă şi în faţa uşilor, stăteau soldaţii lui Einarson. Un bătrînel intră între doi soldaţi, un domn bătrîn cu privire blîndă, chel, încovoiat, cu o faţă de savant, ridată şi proaspăt rasă.

— Doctorul Kocio, îmi şopti Grantham.

Gărzile Preşedintelui l-au condus la biroul care ocupa centrul estradei. Nu acordă nici măcar o privire celor care şedeau în apropiere, şi rămase în picioare. Un deputat roşcovan, unul dintre revoluţionari, se ridică şi luă cuvîntul. Colegii lui îl aplaudară cînd sfîrşi. Preşedintele vorbi la rîndul lui. Spuse trei cuvinte pe un ton foarte sec, foarte calm, şi părăsi estrada pentru a pleca pe unde venise, sub escorta celor doi soldaţi.

— A refuzat să-şi dea demisia, mă informă Grantham. Deputatul roşcovan urcă pe estradă şi se instală la biroul central. Mecanismul legislativ se puse în mişcare. Oamenii vorbeau pe scurt, aparent la problemă — revoluţionarii. Niciunul dintre deputaţii prizonieri nu se ridică. Avu loc votarea. Unii dintre opozanţi s-au abţinut. Cei mai mulţi păreau să voteze la fel cu cei care luaseră puterea.

— Au revocat constituţia, şopti Grantham.

Deputaţii aplaudau din nou, cei care erau acolo de bună voie. Einarson se aplecă în faţă şi ne murmură, lui Grantham şi mie :

— Astăzi nu putem merge mai departe fără pericol. Avem situaţia în mînă.

— Aveţi timp să ascultaţi o sugestie ? l-am întrebat.

— Da.

— Vreţi să ne scuzaţi un moment ? i-am spus lui Grantham. M-am ridicat şi m-am îndreptat spre fundul estradei. Einarson m-a urmat, încruntînd sprîncenele cu aerul bănuitor.

— Pentru ce nu-i daţi acum coroana lui Grantham ? l-am întrebat cînd am ajuns într-un colţ ; îi atingeam umărul stîng cu dreapta mea, jumătate întorşi unul spre celălalt, jumătate spre unghiul estradei, cu toţi ofiţerii în spatele nostru — cel mai apropiat fiind aşezat la mai puţin de trei metri. Acum e momentul. Puteţi s-o faceţi. Or să urle, desigur. Mîine, ca concesie la aceste urlete, o să-l puneţi să abdice. Prestigiul dv. va creşte. Veţi fi de cincizeci de ori mai tare în faţa poporului. O să fiţi atunci în măsură să-i faceţi să creadă că revoluţia a fost născocirea lui şi că sînteţi patriotul care a împiedicat acest nou-venit să pună mîna pe tron. Între timp, veţi fi dictator sau ce-o să vreţi, cînd va veni momentul. Înţelegeţi ce vreau să spun? Lăsaţi-l să deschidă jocul. O să serviţi mingea pe urmă.

Ideea îi plăcea, dar ceea ce îi displăcea era că vine de la mine. Ochişorii lui negri îi cercetară pe ai mei.

— Pentru ce îmi sugeraţi aşa ? mă întrebă

— Ce importanţă are ? Vă promit că în douăzeci şi patru de ore va abdica.

Surîse pe sub mustaţă şi înălţă capul. Cunoşteam pe comandantul unui detaşament de pedeapsă care lua această atitudine totdeauna cînd trebuia să dea un ordin neplăcut. Am continuat la iuţeală :

— Impermeabilul meu... vedeţi că îl am pe braţul stîng.

Nu mi-a răspuns, dar a coborît pleoapele.

— Nu puteţi să-mi vedeţi mîna stîngă, am continuat. Ochii nu-i mai erau decît două linii subţiri, dar a rămas tăcut.

— Am în ea un pistol automat, am spus, în concluzie.

— Ei, şi ? a întrebat dispreţuitor.

— Nimic, dar dacă faceţi o mişcare greşită... vă scot maţele la aer...

— Ach ! (Nu mă lua în serios). Şi pe urmă ?

— Nu ştiu. Gîndiţi-vă cu atenţie, Einarson. M-am băgat de bună voie într-o situaţie în care sînt obligat să merg pînă la capăt, dacă n-o să cedaţi. Pot să vă omor înainte de-a scoate un cuvînt. O voi face, dacă nu-i daţi imediat coroana lui Grantham. Înţelegeţi ? N-am de ales. Băieţii dv. mă vor prinde probabil — şi e chiar foarte sigur — imediat după aceea, dar veţi fi mort. Dacă acum dau înapoi, cu siguranţă mă veţi împuşca. Prin urmare, n-am de ales. Dacă nu vom ceda nici unul nici altul, ne vom lua zborul amîndoi. Am mers prea departe ca acum să mă înmoi. Dv. sînteţi cel care trebuie să cedeze. Gîndiţi-vă.

S-a gîndit. Faţa şi-a pierdut un pic din culoare şi un tremur uşor i-a mişcat bărbia. L-am încurajat, dînd un pic la o parte pardesiul ca să vadă ţeava pistolului pe care îl ţineam într-adevăr în mîna stîngă. Era un argument serios : n-avea destul curaj ca să rişte să moară în ceasul victoriei.

A traversat estrada cu paşi mari ca să se apropie de tribuna unde era aşezat roşcovanul, l-a înlăturat cu un gest întovărăşit de un lătrat, s-a plecat peste tribună şi a răcnit ceva prin sală. Eram alături, un pic în spate, aşa ca nimeni să nu poată trece printre noi doi.

Timp de un minut nesfîrşit după ce urletele colonelului au încetat niciunul dintre deputaţi n-a scos cel mai mic sunet. Apoi, unul dintre contrarevoluţionari se ridică dintr-un salt şi începu să schelălăie cu amărăciune. Einarson îndreptă spre el degetul lung şi oacheş. Doi soldaţi îşi părăsiră postul de lîngă perete, îl înşfăcară cu brutalitate de ceafă şi de braţe, şi-l tîrîră afară. Un alt deputat se ridică, luă cuvîntul, şi fu dus. După ce al cincilea a fost scos afară, totul reveni la ordine. Einarson puse o întrebare şi primi un răspuns unanim.

